

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

المجمع الدولي لدراسة
الجامعات الإسلامية

گزارش نشست تخصصی

وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

سوره مبارکه شعرا ۲۲۲

بررسی ابعاد حقوقی ترور سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی و استاد شهید دکتر محسن فخری زاده

مجمع بین المللی اساتید مسلمان دانشگاهها
باجایت شورای راهبردی روابط خارجی و پژوهشکده بین المللی عصر

۱۰ دی ماه ۱۳۹۹

اعضای نشست تخصصی

دکتر ابو محمد عسگر خانی

دانشیار روابط بین الملل
دانشگاه تهران

خانم دکتر الهام امین زاده

عضو هیأت علمی
دانشگاه تهران

ژنرال دکتر حسن احمد حسن

رئیس اسبق اداره
سیاسی نیروهای مسلح
سوریه

استاد هاشم کامل

معاون وزیر دادگستری
و رئیس ستاد حقوق
بشر عراق

دکتر محمود عباسی

عضو هیأت علمی
دانشگاه شهید بهشتی
و معاون حقوق بشر و
امور بین الملل وزیر
دادگستری

دکتر سید نصر الله ابراهیمی

عضو هیأت علمی
دانشگاه تهران و رئیس
هیأت مدیره مرکز وکلای
قوه قضائیه استان تهران

دکتر خیر الله پروین

عضو هیأت علمی
دانشگاه تهران

دکتر احمد مومنی راد

عضو هیأت علمی
دانشگاه تهران

دکتر عباس کریمی

عضو هیأت علمی
دانشگاه تهران و رئیس
انجمن آیین دادرسی
مدنی ایران

دکتر جعفر کوشا

عضو هیأت علمی
دانشگاه شهید بهشتی
و رئیس اسکودا

دکتر علیرضا مظلوم رهنی

عضو هیأت علمی
دانشگاه آزاد

دکتر سید حسین موسوی فر

دبیر کارگروه
پیگیری پرونده حاج قاسم
سلیمانی

دکتر سیامک عموزیدی

عضو کارگروه حقوق
عمومی مجمع
بین المللی اساتید
مسلمان دانشگاه ها

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

طرح نامه

الف) مقدمه

بامداد ۱۳ دی ماه ۱۳۹۸ رسانه‌های جهان خبر ناگواری را مخابره کردند که شیفتگان مکتب مقاومت را در بهت و اندوه فرو برد و نگرانی عمیق مقامات سیاسی و امنیتی کشورهای مختلف جهان را برانگیخت. ترور مؤثرترین فرمانده جبهه مبارزه با تروریسم تکفیری در منطقه، به فرمان مستقیم رئیس جمهور آمریکا و در حاشیه فرودگاه بغداد پیامدهای نظامی، امنیتی، سیاسی و حقوقی جدی را در پی داشت و سبب بحث‌های حقوقی مهمی در میان صاحب نظران گردید.

از نگاه حقوق بین الملل، توسل به زور برای ترور يك مقام عالیرتبه نظامی يك کشور، چه ماهیت حقوقی می‌تواند داشته باشد؟ پیامدهای حقوقی بین المللی حمله آمریکا چه می‌تواند باشد؟ چه ظرفیت های حقوقی بین المللی در دو کشور ایران و عراق وجود دارد تا بتوان در صحنه بین المللی، آمریکا را محکوم نمود؟ توجیهات حقوقی نظام استکباری آمریکا در مقابل این جنایت بشری چیست؟

بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد که متضمن قاعده آمره بین المللی است، هرگونه توسل به زور در روابط بین الملل را ممنوع اعلام کرده، مگر اینکه براساس ترتیبات مشخص شده در فصل هفتم منشور باشد که از آن به عنوان قاعده اصلی حقوق بین الملل در قرن بیستم میتوان یاد کرد. در نظام حقوق بین الملل، توسل به زور اکیداً ممنوع است مگر در مقام دفاع مشروع. روشن است که در این قضیه، شورای امنیت اجازه‌ای صادر نکرده و هیچ يك از این شرایط، شرایط دفاع مشروع نبوده است. بنابراین اقداماتی که توسط ایالات متحده انجام شده، اقداماتی يك جانبه، قهری و بدون مجوز سازمان ملل و برخلاف همه موازین بین المللی بوده است.

این واقعه تروری است که دولتی و سازمان یافته بوده و دولت‌های تروریستی این کار را مرتکب شدند. این ترور در خاک عراق و بدون اجازه این کشور رخ داد و آمریکایی ها با این کار، تمامیت ارضی عراق را زیر پا گذاشتند. این ترور نتیجه ۲۰ سال زیر پا گذاشتن قانون بین المللی توسط آمریکاست و به مثابه یک لغزش نیست، بلکه یک شکاف و انحراف عمیق است که در بلند مدت، نتایج وخیمی در پی خواهد داشت، زیرا این کار صلح موجود در کل منطقه را تهدید می کند.

در پیگیری حقوقی و قضائی این جنایت، برخورداری از توانمندی حقوق دانان و وکلای برجسته داخلی، منطقه‌ای و بین المللی درصدد موفقیت ما را در وصول به نتیجه ارتقاء می‌دهد. طرح دعاوی این گونه‌ای در مراجع ذی صلاح داخلی، منطقه‌ای، بین المللی، حتی اگر منتج به نتیجه حقوقی نشود، نباید به هیچ وجه متوقف شود؛ زیرا طرح دعاوی بر علیه آمریکا می‌تواند زیرساخت های حقوقی بین المللی ایران را در ورود به فضای بین المللی تقویت کند و دسترسی نظام حقوقی و حقوق دانان ما و منطقه را در مراجعه به محاکم بین المللی ارتقا داده و گسترش دهد.

همچنین اقدام جمهوری اسلامی ایران در موشکباران پایگاه عین الاسد، دقیقاً منطبق بر ماده ۵۱ است؛

المجمع الدولي للدراسات
الجامعات الإسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

چون اقدام علیه مأمور رسمی دولت جمهوری اسلامی ایران، در حال مأموریت رسمی در کشور عراق، قطعا یکی از مصادیق قطعنامه ۳۳۱۴ در تعریف تجاوز است و اقدام ما در برابر او، دفاع مشروع است که مشمول ماده ۵۱ منشور ملل متحد است.

ترور سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی و استاد شهید دکتر محسن فخری زاده در یکسال اخیر، به عنوان یکی از موضوعات مهم در محافل سیاسی و حقوقی مطرح گردیده و جریان‌ات سیاسی داخل و خارج از کشور به تحلیل ابعاد مختلف این ترور پرداخته اند.

مجمع بین المللی اساتید مسلمان دانشگاه‌ها، همواره در تلاش است نسبت به حوزه‌هایی که برای کشور ما و جهان اسلام جنبه راهبردی پیدا می‌کند؛ جلساتی را برگزار نماید. در راستای تحقق این امر، **مجمع بین المللی اساتید مسلمان دانشگاه‌ها** با حمایت **شورای راهبردی روابط خارجی** و **پژوهشکده بین المللی عصر**، در تاریخ ۱۰ دیماه ۱۳۹۹ نشست ویناری را با عنوان «**بررسی ابعاد حقوقی ترور سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی و استاد شهید دکتر محسن فخری زاده**» با حضور جمعی از حقوقدانان و صاحب نظران ایرانی و عراقی برگزار نمود و امید است توانسته باشد به ابعاد و جنبه های مختلف حقوقی این ترور از زوایای گوناگون پرداخته باشد. مجموعه پیش رو دارای دو بخش میباشد: بخش اول، مشروح مباحث نشست میباشد که در تاریخ ۱۰ دیماه ۱۳۹۹ به صورت ویناری توسط مجمع برگزار گردید و بخش دوم، مشروح گزارش سفر هیات حقوقی- قضائی عراق به جمهوری اسلامی ایران در بهمن ماه ۱۳۹۸ میباشد که با همکاری مشترک **مجمع بین المللی اساتید مسلمان دانشگاه‌ها** و **معاونت حقوق بشر و امور بین الملل وزارت دادگستری** انجام گرفت.

(ب) هدف

بررسی ابعاد مختلف حقوقی ترور سپهبد شهید قاسم سلیمانی و استاد شهید دکتر محسن فخری زاده

(ج) مهمترین مسائل مطرح شده در نشست

- بررسی ادعاهای حقوقی مقامات امریکائی مبنی بر دفاع مشروع و پیش دستانه در ترور سرداران مقاومت
- بررسی خلأهای قانونی در تبیین مسأله «ترور و تروریسم»
- ابعاد مختلف ترور سرداران شهید از منظر حقوق کیفری بین المللی و حقوق بین المللی کیفری
- قران کریم، منشور حقوق بین الملل اسلامی
- استفاده از ظرفیت کنوانسیون های بین المللی جهت مجازات عاملین ترور
- امکان طرح دعوای مسؤولیت مدنی در حادثه ترور سردار شهید سلیمانی و استاد شهید دکتر فخری زاده

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
سپهبد شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

(د) اعضای نشست تخصصی

- ۱- دکتر محمود عباسی
عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی و معاون حقوق بشر و امور بین الملل وزیر دادگستری
- ۲- استاد هاشم کامل
معاون وزیر دادگستری عراق و رئیس ستاد حقوق بشر عراق
- ۳- ژنرال دکتر حسن احمد حسن
رئیس اسبق اداره سیاسی نیروهای مسلح سوریه
- ۴- خانم دکتر الهام امین زاده
عضو هیات علمی دانشگاه تهران
- ۵- دکتر ابو محمد عسگرخانی
دانشیار روابط بین الملل دانشگاه تهران
- ۶- دکتر جعفر کوشا
عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی و رئیس اسکودا
- ۷- دکتر عباس کریمی
عضو هیات علمی دانشگاه تهران و رئیس انجمن آیین دادرسی مدنی ایران
- ۸- دکتر احمد مؤمنی راد
عضو هیات علمی دانشگاه تهران
- ۹- دکتر خیرالله پروین
عضو هیات علمی دانشگاه تهران
- ۱۰- دکتر سید نصرالله ابراهیمی
عضو هیات علمی دانشگاه تهران و رئیس هیات مدیره مرکز وکلای قوه قضائیه استان تهران
- ۱۱- دکتر سیامک عموزیدی
عضو کارگروه حقوق بین الملل مجمع بین المللی اساتید مسلمان دانشگاهها
- ۱۲- دکتر سید حسین موسوی فر
دبیر کارگروه پیگیری پرونده حاج قاسم سلیمانی (معاونت بین الملل و حقوق بشر قوه قضائیه)
- ۱۳- دکتر علیرضا مظلوم رهنی
عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

خلاصه مباحث

دکتر محمود عباسی

می‌دانیم که در این حادثه سه کشور جمهور اسلامی ایران، عراق و ایالات متحده آمریکا هستند. در مورد حقوق قابل اعمال در این زمینه ها میتوان به حقوق بین الملل بشر اشاره کرد که در وهله نخست، حق حیات را به عنوان يك حق اساسی مورد توجه قرار داده است. میتوان به ماده ۶ میثاق حقوق مدنی و سیاسی و همچنین نظریه تفسیر عمومی شماره ۲۰۱۸۳۶ ذیل ماده ۶ میثاق حقوق مدنی و سیاسی اشاره کرد. حقوق بین الملل بشردوستانه که موضوع کشتار هدفمند را مورد توجه قرار داده، حقوق بین الملل کیفری، حقوق توسل به زور که ذیل ماده ۵۱ منشور ملل متحد مطرح است، حقوق داخلی عراق و موافقت نامه وضعیت نیروهای نظامی ایالات متحده آمریکا در عراق و همین طور موافقت نامه‌های مرتبط که قابل اعمال هستند بین جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا و بالاخره حقوق داخلی ایران، قابل استناد هستند.

نکته دیگری که در این راستا میتوان به آن اشاره کرد، «ممنوعیت توسل به زور» است که بر اساس بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد که متضمن قاعده آمره بین‌المللی است، هرگونه توسل به زور در روابط بین الملل را ممنوع اعلام کرده، مگر اینکه براساس ترتیبات مشخص شده در فصل هفتم منشور باشد که از آن به عنوان هنجار و قاعده اصلی حقوق بین الملل در قرن بیستم میتوان یاد کرد. در نظام حقوق بین الملل، توسل به زور اکیداً ممنوع است مگر در مقام دفاع مشروع.

در فرهنگ حقوق بین الملل و براساس اصل ۵۱ منشور ملل متحد، دفاع از خود به معنای حق ذاتی فردی یا جمعی در صورت وقوع حمله مسلحانه به يك کشور میباشد؛ تا زمانیکه شورای امنیت اقدامات ضروری را برای اعاده و حفظ صلح و امنیت بین المللی اتخاذ نماید. بر این اساس، شرط اساسی دفاع از خود، وقوع فعل حمله یا تهاجم مسلحانه توسط دولت دیگری است. اما در دفاع پیش دستانه از خود، که ایالات متحده به آن متوسل شده، با ارائه تفسیر موسع از اصل ۵۱، کشورها در صورت مشاهده شکل‌گیری تهدید برای مرزهای سرزمینی خویش، اجازه دارند که از خود دفاع کنند و به مرکز تهدید، تهاجم نموده و منابع تهدید را از بین ببرند که در موضوع مورد بحث ما، اساساً چنین وضعیتی رخ نداده و به هیچ وجه مصداق آن موضوع محسوب نمی‌شود.

در پاسخ آنچه که در باب «دفاع پیش دستانه» ایالات متحده اعلام کرده، باید گفت: که «دفاع پیش دستانه» دارای مفهومی جدا از مفهوم «تهاجم پیش گیرانه» است.

استاد هاشم کامل

کشور آمریکا هدف قراردادن شهید سلیمانی و شهید مهندس را اینگونه توجه کرد که این کار «دفاع از خود» بوده است. این را باید دانست که در عمل، هیچ اطلاعاتی مبنی براینکه شهید سلیمانی عملیات‌هایی بر علیه آمریکا انجام داده است، وجود ندارد.

المجمع الدولي للدراسات
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

بازو هشداده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

براساس قانون بین المللی تصمیم ترامپ، باید در واکنش به هجوم قریب الوقوع انجام میگرفت که این امر براساس قانون دفاع از جان و ماده ۵۱ منشور سازمان ملل می باشد. آمریکایی ها براین باور هستند که این کار را برای جلوگیری از هجومی قریب الوقوع انجام داده اند، در حالیکه سازمان ملل، استفاده از قدرت را جز در دو مورد منع کرده است.

نکته دوم بررسی قوانین حقوق بین المللی از لحاظ تناسب میان هدف و دلیل حمله و هجوم است. این شکل از عکس العمل و بهره گیری از پهبادها و موشک ها و تکنولوژی نوین و نابود کننده که در هجوم آتشین بسیار قدرتمند است، با اصل هدف همخوانی ندارد.

سومین مورد داشتن صلاحیت حمل و استفاده از اسلحه توسط نیروهای ائتلاف بین المللی در کشور عراق است. براساس ماده ۱۲ پیمان میان عراق و آمریکا، آمریکایی ها حق استفاده از سلاح و یا حرکت دادن نیروها را بدون اجازه عراق ندارند.

در رابطه با عراق باید بگویم که براساس اطلاعاتی که در دست دارم؛ دادگاه ها و قوه قضائیه عراق همه فعالیت های لازم را انجام داده است. علاوه براین کارگروه و جنبشی ایجاد شده است که افراد مزدور فعال در این ترور را مورد پیگیری قرار داده که با همکاری دولت سوریه می باشد. تا کنون گزارش کامل و واضحی از عراق در این باره منتشر نشده است؛ زیرا که عراق موانع و مشکلات زیادی دارد و یک حالت تنش و سختی ای را پشت سر می گذارد؛ چه در اوضاع داخلی و چه در اوضاع منطقه ای که می تواند اختلاف میان آمریکا و جمهوری اسلامی در منطقه را تشدید کند.

ژنرال دکتر حسن احمد حسن

تفکر خلاق نظامی در اندیشه فرمانده شهید سلیمانی: تفکر نظامی شهید حاج قاسم سلیمانی به دو رکن اصلی باز می گردد که شامل روحی و معنوی می باشد. اگر بخواهیم منابع روحی را برشمیریم می توانیم به موارد ذیل اشاره کنیم:

اولا آموزه های قرآن و سنت پیامبر (ص) و خاندانش در رابطه با دفاع مقدس و جنگ با ظالمان و دادرسی مظلومان و حمایت و کمک کردن به مستضعفان و گفتن سخن حق در برابر ظالمین.
دوما: صفات و آموزه های پیامبر (ص) و امام حسین، سرور و سالار شهیدان که باعث شده ایشان شهادت را آرزویی برای ارتقای سخن حق به شمار بیاورد که افتخار شهادت در پایان نصیبشان شد. ایمان کامل به آرمان های انقلاب اسلامی که بواسطه امام خمینی (ره) پیروز گشت و وفای کامل به این آموزه ها و آرمان ها و همچنین اعتماد و التزام کامل به آموزه های حضرت امام خامنه ای، رهبر و فرمانده انقلاب اسلامی (حفظه الله) می باشد.

باور به توانایی ملت های مستضعف در ایجاد و افزایش انگیزه و وحدت تلاش ها و توانمندی ها و ایمان کامل به قطعی بودن پیروزی و آماده سازی خود جهت رسیدن به آن.

تمرکز کامل بر نیروها، نمونه و الگو بودن برای نیروهای زیر دست با حضور در خطوط مقدم، ایمان تام براینکه ما برحق و دشمنان باطل و ناحق هستند و ایمان کامل مبنی بر پیروزی حق.

اما آنچه به امور مادی مربوط است را می توان در مواردی که ساختارهای تفکر حاج قاسم سلیمانی را تشکیل داده اند، ذکر کنیم که شامل: تجربه سالیان دراز و طولانی در جبهه های شرافت آور جهاد با دشمن، تمرکز بر طرح ریزی و برنامه ریزی قبل از شروع هر عملیات، بررسی قدرت های دشمن و قدرت نیروهای خودی بدون جانبداری و اظهار برتری بر دشمن، توانمندی بالا در هماهنگی و ارتباط با گروه ها و فرماندهان دیگر جهت حضور و آغاز عملیات های جنگی میباشد. اهمیت به تامین پشتیبانی و لجستیک، تلاش های

فراوان در جهت از بین بردن محدودیت های جغرافیایی، داشتن تاکتیک های جدید در هر عملیات، از جمله ویژگی های دیگر این شهید می باشد.

خانم دکتر الهام امین زاده

گره زدن شهادت سردار سلیمانی و دکتر فخری زاده با مسئله «ترور و شخص آقای ترامپ» ظلمی است به این عزیزان و ملت ایران و ملت های منطقه. این جرم فراتر از یک ترور است و در حقیقت اینجا یک «تجاوز» اتفاق افتاده؛ یعنی تروری نیست که یک گروه سیاسی یا حزبی انجام داده، بلکه یک تجاوزی بوده به محدوده ها و مرزهای کشور ما در داخل کشور ثالث. اگر هم در قالب ترور تعریف شود؛ تروری است که دولتی و سازمان یافته است و تروریسم دولتی یا دولت های تروریستی این کار را مرتکب شدند. اگر ما شهادت سردار سلیمانی را ترور ندانیم و جرم تجاوز بدانیم؛ در مقابل جرم تجاوز، دفاع مشروع فعال می شود؛ یعنی بر اساس ماده ۵۱ منشور، برای ایران حق دفاع مشروع محفوظ است و این یک دفاع مشروع است.

از دیگر راه های جبران برای عمل متخلفانه، توسل به «اقدامات کانترمز» است. بر اساس طرح مسئولیت ۲۰۰۱ کمیسیون حقوق بین الملل گفته شده: دولت قربانی چون توسل به هیچ سازوکاری برای عدالت بین المللی ندارد، در واکنش به اقدام غیردوستانه و خصمانه دولت متخلف، توسل به اقدام متقابل میکند.

واقعاً نیاز به یک اقدام اساسی تقنینی و قضائی داریم، قانون ما راجع به تعریف ترور و محکومیت ترور باید تکمیل شود. پیشنهاد ما این است که در سازمان کنفرانس اسلامی و در پیمان های منطقه ای خودمان سند درست کنیم؛ خصوصاً مجمع اساتید مسلمان بانی شود و یک سندی را راجع به تعریف تروریسم و تفاوت آن با فعالیت نهضت های رهایی بخش تهیه کنیم.

دکتر ابومحمد عسگرخانی

حقوق بین الملل کیفری حول دو محور شکل می گیرد: محور ملأانسی و ملا پروهوبیتا؛ منظور از ملأانسی این است که قبح ذاتی است از جمله «ترور» که در قوانین کلیه کشورها به عنوان ملأانسی تلقی می شود و جرم فی نفسه است. ترور فعلی در چارچوب ملا پروهوبیتا هم قرار می گیرد. اعمالی که شخص آقای ترامپ مرتکب شده، جزء جرائم جنگی در درجه اول حساب می شود. در وهله دوم به عنوان یک state crimes هست.

شاخه سومی که علاوه بر war crime و state crime ادبیاتش تولید شده و این کار را به عنوان جنایت تلقی می کند، ادبیاتی است که کمیسیون حقوق بین الملل تا کنون وضع کرده است. گذشته از ادبیاتی که سایر نهادها و سازمان های بین المللی مانند صلیب سرخ تا کنون تولید کردند؛ این قبیل کارها را برخلاف human security (امنیت بشر) تلقی میکنند.

پیشنهاد می دهم در کرمان، تهران، بغداد، دمشق، لبنان و در یمن چند «موزه صلح» افتتاح بشود. موزه های صلح به نام این شهدا ثبت شود و این موزه ها مبادرت به کارهای حقوقی کنند.

دکتر جعفر کوشا

در قوانین کیفری «تروریسم» را تعریف نکرده ایم و خلأیی داریم که باید به آن پردازیم. در بحث اقدامات قضایی، در پشتوانه اش یک دکترینی باید وجود داشته باشد، یعنی باید اتاق فکری باشد. چون این مسئله حیات و حیثیت ایران اسلامی است. در مانحن فیه موضوع از منظر «حقوق کیفری بین المللی» و «حقوق بین المللی کیفری» باید بررسی شود؛ چون ترور و تروریسم یک جرم بین المللی است. پس اگر تروریسم را تعریف کنیم، از منظر جرم بین المللی حقوق، اینجا بین المللی کیفری مطرح می شود. و از منظر اینکه یک ایرانی در خارج از ایرانی مورد بزه قرار گرفته و بزه دیده شده، پس حقوق کیفری بین المللی است.

نکته اساسی این است که ما در مورد این مسئله که اتفاق افتاد، عناصر جرم را مرور کنیم از منظر حقوق کیفری اختصاصی، ببینیم عنصر روانی چیست؟ عنصر مادی چیست؟ شرایط تحقق جرم چیست؟ پیشنهاد اول این است که بر اساس کنوانسیون ها، بخصوص کنوانسیون مبارزه با تروریسم، تروریسم را تعریف کنیم. تروریسم صنعتی، تروریسم اقتصادی، تروریسم سایبری، تروریسم نظامی. انواع و اقسام مختلف تروریسم را داریم که می تواند در یک فرایند تعریف بشود. بنابراین در بحث تقنین باید این مسائل حل شود.

مسألة دوم این است که ما بایستی از «دکترین» بهره برده و از آنها استفاده بکنیم. در این تروری که اتفاق افتاده؛ از باب اینکه چه ابعادی می تواند داشته باشد؛ به خصوص از بُعد کیفری و بحث شکلی از نظر آئین دادرسی، ما به عنوان وکیل میتوانیم در جهت دفاع از حقوق قربانیان مشارکت کنیم.

دکتر عباس کریمی

کشورهای اسلامی در مقابل این حوادث، نسبت به هم تعهداتی دارند، ولی در کشورهای اسلامی کار به سختی پیش می رود. علتش این است که اولاً بعضی از وابستگی ها وجود دارد و بعضی ناشی از جهل است، بعضی ها هم به این دلیل است که در عصر غفلت کشورهای اسلامی، این اختلافات طراحی شده است.

روش دیگر بهره جستن از میثاق مشترك مسلمانان است. قرآن کریم به عنوان میثاق مشترك مسلمانان، متضمن احکامی است که این احکام، وظایف دولت های اسلامی را در قبال یکدیگر مشخص کرده است. قرآن به عنوان منشور حقوق بین المللی اسلامی که بین کشورهای اسلامی حاکم است؛ متضمن احکامی است که میبایست این احکام استخراج شود و در قالب یک کنوانسیون منتشر شود و از آن برای تنظیم این روابط استفاده کرد.

از حیث متن، چون کسی نمی تواند بین کشورهای اسلامی مخالفت کند با متن قرآن، تنظیم متن کنوانسیون خیلی راحت تر است.

از حیث مدلول: احکام قرآن از حیث مدلول، حداکثر مانند کنوانسیون های بین المللی است و کنوانسیون های بین المللی گاهی بدلیل تحصیل اجماع امضاء کنندگان در دولت ها، متون آن ظنی بوده و دارای ابهام است. از حیث مصادیق هم ممکن است آیات قرآن که ما مورد استناد قرار می دهیم برای تنظیم روابط اسلامی؛ در مصادیق های آن اختلافات شدید وجود داشته باشد. ممکن است کشورهای اسلامی باشند که موضع مخالفی با ما داشته باشند، ولی یادمان نرود در کنوانسیون ها هم همین امر مشاهده می شود و در بحث مصادیق اختلافات وجود دارد.

در بحث اسلامی، ما از تاریخ اسلام و سیره پیامبر (ص) و از اندیشه های فقهی قوی برخورداریم که

میتوانیم این خلأ را جبران کنیم. از حیث ضمانت اجرا، مشکل بیشتری وجود دارد و علتش هم این است که ما سازمانی نداریم برای اجرای احکام و سازمان کنفرانس اسلامی هم سازوکاری برای اجرائی کردن این احکام ندارد. نقطه قوت این است که مطالبه مردمی را میتوان ایجاد کرد.

دکتر احمد مومنی راد

متأسفانه آرایش حقوقی مناسبی نداریم و نیروهای حقوقی مان را به گونه ای مناسب چپش نکردیم. ما میتوانیم مساله دعوای «خسارت معنوی» در شهادت شهید سلیمانی را مطرح و خسارت معنوی طلب کنیم. حقوق بین الملل، جبران خسارت مادی و خسارت معنوی را در طرح مسئولیت بین المللی دولت ها ۲۰۰۱ و ۲۰۰۶ پذیرفته است.

ما از این همه ظرفیت های حقوق بین الملل و حقوق بشر غافل هستیم. ما میتوانیم طرح دعوا کنیم علیه فرانسه به جهت حمایت سیاسی، حمایت مالی، حمایت تبلیغاتی از منافقین؛ در حالیکه اینها برنامه ریزی بر علیه منافع ما میکنند. معاهدات حقوق پناهندگی می گوید: اینها نباید مجرم امنیتی و تروریست باشند. بعد هم وقتی پناهندگی گرفتند، نباید فعالیت خرابکارانه بکنند. چطور می شود ما این همه خسارت ببینیم و اقدام خاصی انجام ندهیم؟

دکتر خیر الله پروین

اقدام «توسل به زور» فاقد کمترین وجهت حقوقی و قانونی بوده و جنایتی آشکار و لطمه به صلح و امنیت بین المللی بوده و مغایر با منشور ملل متحد محسوب می شود. دوم: ناقض توافقات دو جانبه آمریکا با عراق، بویژه موافقت نامه امنیتی بوده و مطابق مفاد اعلامیه تعریف تجاوز و اساسنامه روم، مصداق عمل تجاوز شناخته می شود و موجبات مسئولیت بین المللی دولت آمریکا و مسئولیت کیفری عوامل دخیل در آن و عاملان و امران این اقدام نامشروع را فراهم می نماید. توجیهات مقامات آمریکایی مبنی بر دفاع مشروع و دفاع پیش دستانه و پیشگیرانه، فاقد کمترین وجهت حقوقی و قانونی است. یکی از استادان حقوق بین الملل و یکی از بنیان گذاران دادگاه جنایی بین المللی نامه ای را به نشریه نیویورک تایمز نوشته و ترور شهید سردار سلیمانی را به عنوان عملی خودسرانه و غیرقانونی محکوم کرده است و عملیات مسلحانه نیروهای آمریکایی در خاک عراق را به عنوان تجاوز محسوب کرده و می گوید: ایران و عراق می توانند مبادرت به دفاع مشروع علیه آمریکا کنند.

در رابطه با ترور دانشمند بزرگ فخری زاده، از نظر حقوق بشر بین المللی، در شرایط جنگی، حملات عمدی به غیر نظامیان ممنوع است، مگر آنکه این اشخاص مستقیماً در محاصره و جنگ مشارکت داشته باشند. به همین دلیل دانشمندان نظامی همواره جزء غیر نظامیان محسوب شدند. پروتکل اول الحاقی ۱۹۷۷ و موافقت نامه های ۱۹۴۹ ژنو به روشنی گفته است که هر کس در عملیات جنگی حضور و مشارکت نداشته باشد، رزمنده نیست؛ بلکه غیر نظامی است. چگونه میتوان کسی که در تهران در شرایط عادی و به صورت غافلگیرانه کشته می شود و شهید می شود را رزمنده نامید.

دکتر سید نصر الله ابراهیمی

در قضیه شهادت شهید سلیمانی، امکان سنجی ما در دعوای حقوقی کیفری ایران جواب می دهد. در مورد عراق، ما می توانیم طرح دعوای در محاکم جمهوری عراق را داشته باشیم.

المجمع الدولي للدراسات
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

طرح دعاوی بر علیه آمریکا در محاکم مشترک ایران و عراق یعنی دولت ایران و دولت عراق (به دلیل اینکه هر دو قربانی مشترک یک جرم واحد بودند) نیاز دارد به یک مصوبه قانونی و توافقنامه‌های فی مابین و مبیایست در یک فرایند توافق طرفینی، یک دادگاه مشترک برای پیگیری پرونده تشکیل شود.

فضای بین الملل فضایی است که شما باید از همه ظرفیت‌ها استفاده کنید. پیشنهاد من، تشکیل یک کارگروه تخصصی از حقوق دانان ایران، عراق و بین المللی است. در پرونده‌های بین المللی مشاهده کردم برخی از موسسات حقوقی که مردم نهاد هستند؛ بدون اینکه اینترست خاصی در پرونده شما داشته باشند؛ ورود پیدا می‌کنند و کمک می‌کنند؛ حتی به عنوان ثالث، در پرونده ممکن است در محاکم بیابند استدلال کنند. این یک بحث تئوریک و امکان سنجی احتمالی نیست و میتوانیم کارگروه تخصصی از حقوقدانان داخلی و عراقی و وکلای بین المللی تشکیل دهیم.

در پیگیری هر یک از گزینه‌های پیشنهادی که بنده مطرح کردم؛ برخورداری از توانمندی حقوقدانان و وکلای برجسته داخلی، منطقه‌ای و بین المللی درصد موفقیت ما را ارتقا می‌دهد. طرح دعاوی این گونه‌ای در مراجع ذی صلاح داخلی، منطقه‌ای، بین المللی، حتی اگر منتج به نتیجه حقوقی نشود؛ نباید به هیچ وجه متوقف شود؛ زیرا طرح دعاوی بر علیه آمریکا می‌تواند زیرساخت های حقوقی بین المللی کشور ایران را در ورود به فضای بین المللی تقویت کند.

دکتر سیامک آموزیدی

من در چارچوب عملیاتی کردن موضوع، کنوانسیون‌های مربوط را بررسی کردم. در خصوص کنوانسیون ۱۹۶۹، چون کشور ایران عضو است؛ اما عراق و آمریکا عضو نیستند؛ از ظرفیت آن نمیتوان استفاده کرد. کنوانسیون که می‌توانیم از ظرفیت آن استفاده کنیم، کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی من جمله مأمورین سیاسی است که ۱۹۷۳ تصویب شد و از ۱۹۷۷ اجرایی شد. ۱۸۰ کشور عضو دارد و ایران، عراق، آمریکا، افغانستان، قطر عضو این کنوانسیون هستند که این ظرفیت خوبی را برای ما و تکالیفی را برای کشورهای مختلف ایجاد میکند.

اگر محاکم داخلی ما، چه در بحث کیفری و چه در بحث حقوقی ورود کردند؛ ما می‌توانیم در مقابل آمریکا اقدام متقابل داشته باشیم، هم در خصوص بحث مصونیت و هم در خصوص اینکه خیلی لازم نیست آراء مستند، مستدل و دقیق و روشن باشد. همانطور که سیستم قضایی آمریکا مبتنی بر این است که وقتی یک رای صادر می‌شود، همان مبنا قرار می‌گیرد و ارای بعدی هم صادر میشود.

بعد از اینکه رای را محکمه ما صادر کرد، مهم بحث اجرای آن رای است، مخصوصا اگر رأی حقوقی باشد. برای اجرای رأی در محاکم داخلی یا محاکم عراق، یک سری موافقت نامه دو جانبه نیاز داریم و مجموعه باید اینها را دنبال کند و منعقد کند تا بتوانیم آراء را اجرایی بکنیم.

دکتر سید حسین موسوی فر

تمام عناصر و شواهد نشان می‌دهد که این اقدام، اقدامی است که مشمول و مصداق عمل تجاوز است. اما اینکه طرف مقابل استناد میکند به دفاع پیش دستانه و دفاع پیش گیرانه که ماده ۵۱ منشور ملل متحد است؛ قطعاً چنین چیزی نیست. صدر ماده ۵۱ تصریح دارد که در صورت وقوع حمله مسلحانه علیه یک عضو ملل متحد، چنین اتفاقی بیفتد. لذا وقوع حمله مسلحانه‌ای نبوده و ادعای آمریکایی‌ها در هر محکمه ناعادلی هم برود، قطعاً محکوم است.

اقدام ما در جواب، دقیقاً منطبق بر ماده ۵۱ است؛ چون اقدام علیه مأمور رسمی دولت جمهوری اسلامی ایران،

در حال مأموریت رسمی در کشور عراق و در حال انتقال به محل مأموریت، قطعا یکی از مصادیق قطعنامه ۳۳۱۴ در تعریف تجاوز است و اقدام ما در برابر او، قطعا دفاع مشروع است که مشمول ماده ۵۱ منشور ملل متحد است. نکته‌ای که وجود دارد این است که در ماده ۵۱ «تناسب» وجود دارد. در قضیه دفاع مشروع، «تناسب» یکی از اجزایی است که دفاع را در مقام دفاع زیان دیده، از حدود قانونی و مشروع خودش خارج نمی‌کند. به نظر من بهترین تناسب را سید حسن نصرالله فرمودند: کفش شهید سلیمانی به سر ترامپ می‌ارزد. تناسب این است. اما مسئله‌ای که مهم است و مغفول واقع شده، سطح بین المللی است. اساتید فرمودند ما کنوانسیون ۱۹۷۳ را داریم که متعهد شدیم. وقتی متعهد شدیم، چرا از حقوقش استفاده نکنیم؟ ما باید منازعه حقوقی کنیم و اینجا جایی است که ما هنوز به مرحله اصلی نرسیدیم. تمام کشورها، اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحوی در قضیه شهدای عزیزمان درگیر ماجرا بودند؛ بدانند از تیغ مسائل و پرونده‌های حقوقی ما نمی‌توانند جاخالی کنند.

دکتر علیرضا مظلوم رهنی

همانطور که مستحضریست مسئولیت مدنی سه تا رکن دارد که با تحقق این سه رکن، می‌تواند دادگاه حکم به پرداخت خسارت نماید. این سه رکن عبارتند از: تحقق یا وقوع ضرر، فعل زیانبار و احراز رابطه سببیت بین تحقق ضرر و فعل زیانبار و انجام فعل زیانبار. در موضوع پرونده سردار شهید اسلام، این سه رکن محقق شده است.

ما پیشنهاد میکنیم مطالبه ضرر و زیان ناشی از دست رفتن سردار و ضرر و زیان معنوی پیگیری شود. قانونی داریم در کشور با عنوان «قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران» برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولت‌های خارجی و قطعا دعاوی مسئولیت مدنی و مطالبه ضرر و زیان معنوی و مطالبه خسارت ناشی از شهادت سردار، یکی از مهمترین مصادیق دعاوی مدنی محسوب می‌شود. با توجه به اصل اقدام متقابل که در نظام حقوق بین الملل يك اصل شناخته شده است؛ آمریکا در دادگاه‌های ما مصونیت قضایی ندارد و طبق همین آیین نامه، وظیفه وزارت امور خارجه است که کشورهایی که مصونیت قضایی جمهوری اسلامی ایران را نقض کردند؛ توسط وزارت محترم امور خارجه به قوه قضائیه معرفی بشوند.

یکی از دعاوی از بین چندین نوع دعاوی که می‌تواند در داخل و خارج کشور مطرح شود؛ همین طرح دعاوی مسئولیت مدنی است و چه بسا این دعوا در خود آمریکا هم قابل طرح باشد. چون عامل فعل زیانبار و به تعبیری «خواندگان» آنجا هستند، باید بتوان این دعوا را آنجا هم مطرح کرد. وکلایی که این دعاوی را مطرح خواهند کرد در محاکم حقوقی و عمومی تهران؛ در مرحله طرح دعوا معاف هستند از هزینه دادرسی، مالیات و این هزینه‌ها پس از اجرای حکم اخذ خواهد شد. NGO ها می‌توانند این دعاوی را مطرح کنند و از پرداخت هزینه دادرسی و مالیات نگران نباشند.

بیانیہ حقوقدانان
به مناسبت اولین
سالگرد شهادت
سپهد حاج
قاسم سلیمانی،
ابومهدی المهندس
و همراهان

بسمه تعالی

یکسال از آسمانی شدن سردار دلها حاج قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس و همراهانشان می‌گذرد. او پاداش یک عمر مجاهدت مخلصانه و شجاعانه در میدان‌های مبارزه با شیاطین و اشرار عالم را با شهادت در راه خدا که آرزوی دیرینه او بود دریافت نمود.

سردار سلیمانی یک فرد نبود، او یک مکتب بود. مکتبی که الگوی مجاهدت و مقاومت بوده و در جهان معاصر با دمیدن روح مقاومت در منطقه و انعکاس زیبای آن در سراسر جهان که تشییع بی نظیر یا کم نظیر او در ایران و عراق که بحق ایام الله نام گرفت و تبلور احساسات پاک جوانان در سراسر دنیا در محکومیت ترور ناجوانمردانه‌ی او بود، گواه صادقی بر این ادعاست.

ترور ناجوانمردانه او توسط دستان ناپاک و خبیث عوامل شیطان بزرگ و اعلام بی‌شرمانه و صریح آن توسط رئیس جمهور شقی، قسی‌القلب و قمارباز دولت آمریکا و افتخار به آن بر خلاف کلیه موازین حقوقی بوده و بر جنایتکار بودن دولت تروریست آمریکا بعنوان شیطان بزرگ و ام‌الفساد جهان که روح خدا خمینی کبیر از بدو پیروزی انقلاب آن را فریاد زد بار دیگر صحه گذاشت. عمل تروریستی دولت آمریکا در به شهادت رساندن سردار بزرگ جهان اسلام و یاور محرومان جهان، نقض اصول بنیادین حقوقی از جمله حق حیات، حق مصونیت نمایندگان و میهمانان رسمی کشورها در برابر هرگونه لطمه به شخص، آزادی و حیثیت، عدم مداخله در امور داخلی سایر کشورها، نقض میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، نقض اعلامیه جهانی حقوق بشر، نقض اعلامیه حقوق بین الملل راجع به روابط دوستانه و همکاری بین کشورها و نقض توافقنامه منعقد بین دولت آمریکا و عراق می‌باشد.

قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران، دادسرای عمومی و انقلاب تهران، معاونت حقوق بشر و امور بین‌الملل وزارت دادگستری، ضابطین قضایی، نهادهای امنیتی، معاونت بین‌الملل قوه قضایه، ستاد ملی حقوق بشر، قضات ایران، قوه قضائیه و قضات عراق، نیروهای امنیتی و حشدالشعبی بدون شک تا بحال تلاشهای خوب و موثری در شناسایی، تعقیب متهمین، جمع‌آوری ادله جرم و تحقیقات از شهود بعمل آورده‌اند. اما به نظر می‌رسد هنوز در عرصه بین‌الملل اقدامات حقوقی مؤثری از سوی نهادهای ذی‌ربط از جمله وزارت امور خارجه بعمل نیامده است. ما حقوقدانان ایرانی، اساتید حقوق دانشگاه‌های کشور، دانشجویان حقوق، وکلا و مشاوران حقوقی در آستانه سالگرد شهادت سردار سلیمانی، ابومهدی المهندس و شهدای همراه، بار دیگر ضمن محکوم نمودن این اقدام تروریستی، تجاوز و ترور و نقض حاکمیت ملی عراق و ایران، از همه‌ی عناصر و دست اندرکاران پیگیری‌های حقوقی تشکر نموده و خواستار اطلاع رسانی شفاف به ملت بزرگ ایران و عراق تا جایی که به روند پرونده خلی وارد نشود، بوده و همچنین تسریع در شناسایی، تعقیب، محکومیت و اجرای عادلانه حکم قاتلان اعم از مباشرین و مسببین می‌باشیم. ما حقوقدانان ایران در جهت احقاق حق و دفاع از خون به ناحق ریخته سردار اسلام و همراهانشان با تأسی به آیات نورانی قرآن «فَمَنْ عَتَذَىٰ عَلَيْكُمْ فَأَعْتَدُوا عَلَيْهِ مَا عَتَذَىٰ عَلَيْكُمْ» و «وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ» از تمامی ظرفیت‌های حقوقی و تجربه گرانبهای خود استفاده نموده و خالصانه این ظرفیت و تجربه را در اختیار نهادهای مسئول و ذیربط قرار می‌دهیم.

المجمع الدولي لاساتذة
الجامعات المسلمين

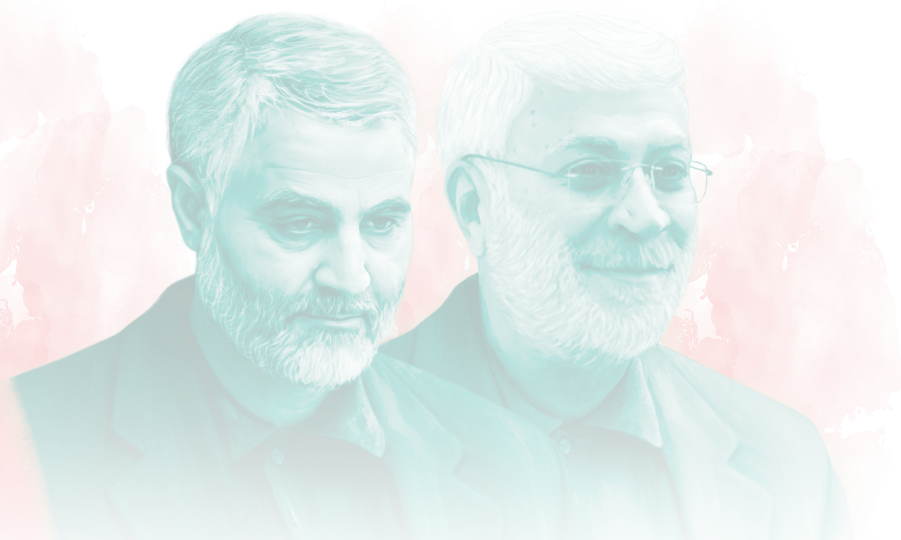

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

از دولت جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور خارجه انتظار دارد با استفاده همه جانبه از ظرفیت‌های سخت افزاری و نرم افزاری حقوقی کشور و از جمله قانون راجع به کنوانسیون جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین‌المللی نسبت به پیگیری موضوع از طریق سازمان‌های بین‌المللی، کشورهای عضو، دبیرکل سازمان ملل و دیوان بین‌المللی دادگستری اقدامات لازم را بعمل آورده و آن را به اطلاع عموم برسانند. در پایان امیدواریم با تلاش و پیگیری‌های مسئولان ذیربط در جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق شاهد تحرک بیشتر در جهت شناسایی، تعقیب، محکومیت کلیه عوامل دخیل در شهادت و همچنین اجرای عدالت، تقاص، خونخواهی، مقابل به مثل و انتقام از تمامی مباشران و مسببان پیرو تقاضای وجدان‌های پاک و بیدار در سراسر جهان و تأکیدات رهبر حکیم و فرزانه انقلاب باشیم.

• مجمع بین‌المللی اساتید مسلمان دانشگاه‌ها: دکتر فؤاد ایزدی

• اتحادیه سراسری کانونهای وکلای دادگستری ایران: دکتر جعفر کوشا

• کانون وکلای دادگستری مرکز: دکتر جلیل مالکی

• مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه: دکتر علی بهادری جهرمی

• انجمن علمی دادرسی مدنی ایران: دکتر عباس کریمی

• جامعه وکلای اینترگر دادگستری ایران: دکتر غلامرضا امینی

• پژوهشکده قوه قضائیه: دکتر سید حجت‌الله علم‌الهدی

• معاونت حقوق بشر و امور بین‌الملل وزارت دادگستری: دکتر محمود عباسی

• معاونت امور بین‌الملل و حقوق بشر قوه قضائیه: دکتر سیدحسین موسوی‌فر

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
سبهد شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری‌زاده

مشروح مباحث

دکتر محمود عباسی

عضو هیأت علمی
دانشگاه شهید بهشتی
و معاون حقوق بشرو
امور بین الملل وزیر
دادگستری

■ در ابتدا به این نکته اساسی اشاره کنیم که اگر ما بخواهیم يك نگاه جامع الاطرافی به شخصیت شهید والامقام شهید سلیمانی عزیز داشته باشیم، او را باید يك مكتب تصور کرد؛ مكتبی که به زعم من، به عنوان دبیر مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک عرض می‌کنم که باید مكتب او را مكتب دفاع از قربانیان ترور کودک نامید، زیرا مكتبی که او ایجاد کرد و تلاش‌هایی که در مبارزه با تروریسم در سطح منطقه به کار بست، در حمایت همه جانبه از کودکان و زنان و سالمندان و بی‌گناهی بود که قربانیان تروریسم داعشی بودند که دست پرورده ایالات متحده آمریکا بود.

اگر بخواهیم در حادثه شهادت شهید سلیمانی، اطراف این قضیه را بنگریم و متناسب با آن، مباحث حقوقی خودمان را مطرح بکنیم، می‌دانیم که در این حادثه سه کشور جمهور اسلامی ایران، عراق و ایالات متحده آمریکا هستند. در مورد حقوق قابل اعمال در این زمینه ها میتوان به حقوق بین الملل بشر اشاره کرد در وهله نخست که حق حیات را به عنوان يك حق اساسی مورد توجه قرار داده. میتوان به ماده ۶ میثاق حقوق مدنی و سیاسی و همچنین نظریه تفسیر عمومی شماره ۲۰۱۸۳۶ ذیل ماده ۶ میثاق حقوق مدنی و سیاسی اشاره کرد. حقوق بین الملل بشردوستانه که موضوع کشتار هدفمند را مورد توجه قرار داده، حقوق بین الملل کیفری، حقوق توسل به زور که ذیل ماده ۵۱ منشور ملل متحد مورد توجه است، حقوق داخلی عراق و موافقت نامه وضعیت نیروهای نظامی ایالات متحده آمریکا در عراق و همین طور موافقت نامه‌های مرتبط که قابل اعمال هستند بین جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا و بالاخره حقوق داخلی ایران، قابل استناد هستند.

در خصوص موضوع «حق حیات» ما می‌دانیم هم در ماده ۳ اعلامیه جهانی حقوق بشر و ماده يك و بند ۲ ماده ۶ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و همین طور ماده ۲ و ۱۵ کنوانسیون اروپائی حقوق بشر و ماده ۴ کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر، این مساله مورد توجه قرار گرفته است. حق بر حیات به مثابه مفهوم راهبردی، نقش مهمی در تقسیم هندسة مفهومی اسناد بین المللی حقوق بشر نظیر اعلامیه جهانی حقوق بشر ایفا می‌کند و نقش بنیادین حق حیات در اسناد بین المللی مذکور این است که با ایفا و صیانت این حق در دایره معادلات ملی و بین المللی، دسترسی به سایر حقوق انسانی میسر خواهد شد. از این رو، حق بر حیات از سوی کمیته حقوق بشر سازمان ملل متحد به عنوان حق برتر خوانده شده است. همچنان که گزارشگر ویژه حقوق بشر سازمان ملل متحد در امور اعدام‌های فراقضایی اشاره می‌کند: دولت‌ها حق ندارند بدون فرایند قضایی حق حیات را از يك انسان سلب کنند و چون میان ایران و آمریکا مخاصمه مسلحانه‌ای وجود ندارد، لذا قواعد حقوق مخاصمات مسلحانه نیز به عنوان حقوق خاص، در این مورد قابل اعمال نیست و همانطور که دیوان بین المللی دادگستری در چندین پرونده از جمله رأی مشورتی دیوار حائل، خاطر نشان ساخته‌اند؛ مقررات حقوق بشر به عنوان حقوق عام، قابلیت اعمال در تمامی اوضاع و احوال را دارد مگر اینکه در زمان مخاصمات مسلحانه، قاعده خاصی اعمال گردد.

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری‌زاده

المجمع الدولي للدراسات
الجامعات الإسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

نکته دیگری که در این راستا میتوان به آن اشاره کرد، «ممنوعیت توسل به زور» است که بر اساس بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد که متضمن قاعده آمرة بین المللی است، هرگونه توسل به زور در روابط بین الملل را ممنوع اعلام کرده، مگر اینکه براساس ترتیبات مشخص شده در فصل هفتم منشور باشد که از آن به عنوان هنجار و قاعده اصلی حقوق بین الملل در قرن بیستم میتوان یاد کرد. در نظام حقوق بین الملل، توسل به زور اکیداً ممنوع است مگر در مقام دفاع مشروع.

در فرهنگ حقوق بین الملل و بر اساس اصل ۵۱ منشور ملل متحد، دفاع از خود به معنای حق ذاتی فردی یا جمعی در صورت وقوع حمله مسلحانه به يك کشور میباشد تا زمانیکه شورای امنیت اقدامات ضروری را برای اعاده و حفظ صلح و امنیت بین المللی اتخاذ نماید. بر این اساس، شرط اساسی دفاع از خود، وقوع فعل حمله یا تهاجم مسلحانه توسط دولت دیگری است. اما در دفاع پیش دستانه از خود، که ایالات متحده به آن متوسل شده، با ارائه تفسیر موسع از اصل ۵۱، کشورها در صورت مشاهده شکل گیری تهدید برای مرزهای سرزمینی خویش، اجازه دارند که از خود دفاع کنند و به مرکز تهدید، تهاجم نموده و منابع تهدید را از بین ببرند که در موضوع مورد بحث ما، اساساً چنین وضعیتی رخ نداده و به هیچ وجه مصداق آن موضوع محسوب نمیشود.

در پاسخ آنچه که در باب «دفاع پیش دستانه» ایالات متحده اعلام کرده، باید گفت: که «دفاع پیش دستانه» دارای مفهومی جدا از مفهوم «تهاجم پیش گیرانه» است. دفاع پیش دستانه، پاسخ مسلحانه به حملات قریب الوقوع یا حمله‌ای که وقوع یافته و دولت قربانی دریافته است که حملات بیشتری در حال وقوع است؛ مجاز است و لذا بر اساس این اصل و این مفهوم، کاربرد زور در مقابل متجاوز، در دو صورت مجاز خواهد بود: در پاسخ به حملات قریب الوقوع و در شرایطی که يك دولت، یکبار در گذشته، مورد حمله مسلحانه قرار گرفته و در حال حاضر شواهدی آشکار و دلایلی قانع کننده مبنی بر آمادگی دشمن برای حمله مجدد وجود داشته باشد. بنابراین در دفاع پیش دستانه، «فوری بودن و قطعی بودن اصل تهدید» نقطه محوری است که بایستی مورد توجه قرار بگیرد. و در دفاع مشروع ضرورت، تناسب، آخرین راه چاره، توسل به زور بودن و رعایت قواعد حقوق بشردوستانه، از جمله شروطی است که در این زمینه قابل توجه است.

روشن است که در این قضیه، نه شورای امنیت در این زمینه اجازه‌ای صادر کرده و نه هیچ يك از این شرایط، شرایط دفاع مشروع بوده است. بنابراین در اینجا باید گفت: اقداماتی که توسط ایالات متحده انجام شده، اقداماتی يك جانبه، قهری و بدون مجوز سازمان ملل و برخلاف همه موازین بین المللی بوده است. نکته دیگری که در این راستا باید به آن اشاره بکنیم این است که خود مقامات آمریکایی هم به این نکته اشاره کردند از جمله: آقای بنیامین فریندز حقوقدان آمریکایی در یادداشتی برای روزنامه نیویورک تایمز نوشت که مقامات آمریکایی اخیراً اعلام کردند که به دستور رئیس جمهور، رهبر نظامی کشوری که با آن در حال جنگ نبوده‌اند را از بین برده است. به عنوان دانش آموخته حقوق دانشگاه هاروارد که آثار بسیار زیادی در زمینه حقوق بین الملل نوشته‌ام؛ از نظر من چنین عملی، غیر اخلاقی و نقض آشکار قوانین داخلی و قوانین بین المللی است. منشور سازمان ملل متحد، قوانین دادگاه کیفری بین المللی و دادگاه بین المللی کیفری لاهه، در این مورد از سوی دولت آمریکا نقض شده است.

نکته پایانی که من در اینجا می خواهم اشاره بکنم: آنچه که شاهد بودیم، يك اتفاق نادر در طول تاریخ حقوق بین الملل است که همه موازین بین المللی را نقض می کند (مقررات حقوق بین الملل بشر و قوانین و مقررات عراق). شرکت‌هایی که در حاشیه فرودگاه بغداد مشغول به کار بودند و سیگنال‌هایی برای آمریکایی‌ها ارسال کردند، قابل تعقیب هستند. در جمهوری اسلامی ایران با توجه به اینکه کمیته‌ای در وزارت امور خارجه شکل گرفته و تلاش‌هایی در این زمینه صورت گرفته و با توجه به اقداماتی که

دستگاههای مختلف در این زمینه انجام دادند می توان گفت: اقداماتی که در سطح داخلی انجام شده، اقدامات قابل ستایشی است، اما در عرصه بین الملل باید گام های بلندتری برداریم. شورای حقوق بشر و شورای امنیت و همکاری های بین المللی فعال شود و همکاری دو جانبه ای باید بین ایران و جمهوری عراق شکل بگیرد. سال گذشته که با پیشنهاد مجمع بین المللی اساتید مسلمان، معاون دادستان کل عراق را که مسئول این پرونده است؛ به همراه معاون دفتر همکاری های بین الملل وزارت دادگستری عراق دعوت کردیم. در آنجا بر ایجاد و تشکیل کمیته مشترکی تأکید شد و برنامه ها و نشست های مشترکی بین دو کشور در این زمینه صورت گرفته و امیدواریم گام های اساسی و مهمتری در پرتو این همکاری ها صورت بگیرد، امیدواریم اهداف بلندی که مدنظر جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق است در پیگیری این پرونده اتفاق بیفتد.

■ سعی می کنم در این وبینار به بررسی این موضوع از دید حقوق بشری پردازم. این جنایت در سرزمین عراق رخ داد و خون فرماندهان پیروزی در آن زمین ریخته شد که این فرماندهان شهید ابو مهدی المهندس و شهید سلیمانی و دوستانشان هستند. سعی میکنیم که این موضوع را به دور از عواطف و احساسات و براساس قانون بین المللی حقوق بشر بررسی کنیم. ابتدا موضوع حقوق کشورهای عضو سازمان ملل در دفاع از مرزهای خود را بررسی میکنیم که آمریکا همیشه این را بهانه و دستاویز قرار داده است و این براساس ماده ۵۱ منشور سازمان ملل می باشد که این ماده دلالت بر دفاع در برابر حملات و هجوم دارد نه اقدامات پیشدستانه و همچنین به هیچ عنوان این ماده اجازه انجام کارهای پیشدستانه را نداده است و اینکه آیا میتوان دلایل کافی مبنی براین خطر را ارائه داد؟

استاد هاشم کامل

معاون وزیر دادگستری
و رییس ستاد حقوق
بشر عراق

کشور آمریکا هدف قراردادن شهید سلیمانی و شهید مهندس را اینگونه توجیه کرد که این کار دفاع از خود بوده است زیرا براساس دیدگاه و نظر آنها شهید سلیمانی فرمانده سپاه قدس بوده و گروه اطلاعاتی نخبگان ایرانی تلاش میکنند به مقرهای آنها حمله کنند. این را باید دانست که در عمل، هیچ اطلاعاتی مبنی براینکه شهید سلیمانی عملیات هایی بر علیه آمریکا انجام داده است، وجود ندارد. همه ما میدانیم که شهید سلیمانی، فرمانده نظامی و عملیاتی بوده است، ولی اطلاعاتی دال بر انجام عملیات بر علیه آمریکا وجود ندارد و فقط برنامه ریزی هایی وجود داشته است.

براساس قانون بین المللی تصمیم ترامپ باید در واکنش به هجوم قریب الوقوع انجام میگرفت که این امر براساس قانون دفاع از جان و ماده ۵۱ منشور سازمان ملل می باشد. آمریکایی ها براین باور هستند که این کار را برای جلوگیری از هجومی قریب الوقوع انجام داده اند، در حالیکه سازمان ملل، استفاده از قدرت را جز در دو مورد منع کرده است. زمانیکه این اجازه را داده است فقط در دو حالت می توان آن را به کار گرفت. یکی از این موارد اجازه شورای امنیت مبنی بر استفاده از نیروی نظامی و این حالت زمانی رخ داد که رژیم سابق صدام در عراق به کویت یورش برد. در آن هنگام بیانیه ای صادر شد و چند کشور ائتلافی ایجاد کردند تا نیروهای صدام را از کویت بیرون برانند. مورد دوم زمانی است که کشوری برای دفاع از خود به پا خیزد. الان موضوع دفاع از جان و تمامیت ارضی را شرح می دهیم: براساس ماده ۵۱ منشور فقط در صورتی که هجومی صورت گرفته یا در حال صورت گرفتن است می توان از خود دفاع نمود و این نیز بیانگر آن است که دفاع از جان شامل مقابله با حملاتی که وقوع آنها نزدیک است نیز شامل می شود. قانون صلیب سرخ جهانی درباره دفاع از جان نیز به این گونه است: حق قانونی کشورها در استفاده از قدرت در مقابله با هجوم مسلحانه. اما در صورتی که قبل از وقوع هجومی، شروع به دفاع از جان کنیم؛ این به معنای دفاع

المجمع الدولي للدراسات
الجامعات الإسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

۲۵

پیشدستانه می باشد و اسرائیل از آن استفاده نمود و این رژیم بعنوان اولین طرفی بود که نظریه دفاع پیشدستانه را بنیان نهاد که متأسفانه بسیاری از فرمانده هان فلسطینی با این بهانه اسرائیلی ها مبنی بر دفاع از جان به شهادت رسیدند.

در اینجا ما باید میان دفاع قطعی از جان و دفاع غیر قطعی از جان فرق بگذاریم. ما نمی توانیم این توجیه آمریکایی ها را مبنی بر اینکه شهید سلیمانی و یارانش عملیاتی را می خواهند انجام دهند، قبول کنیم؛ ولی اگر بگویند دفاع از جان انجام داده اند؛ به هیچ عنوان اسناد و مدارکی در دست ندارند و این را در گزارش سازمان ملل مورد بررسی قرار می دهیم.

این امر معمولاً برای متوقف کردن تهدید احتمالی استفاده می شود و غالباً اطلاعات دقیقی وجود ندارد. آمریکا به هیچ عنوان اطلاعاتی ندارد دال بر اینکه شهید سلیمانی و یارانش قصد هجوم به نیروها و اهداف آمریکایی در منطقه را داشتند تا بتواند پیشگیری کنند. براساس قانون بین المللی دفاع از جان در حالت تغییرات مستمر می باشد. قانون بین المللی حقوق بشر دفاع پیشدستانه را بعنوان یک قانون نپذیرفته است.

نکته دوم بررسی قوانین حقوق بین المللی از لحاظ تناسب میان هدف و دلیل حمله و هجوم است. این شکل از عکس العمل و بهره گیری از این پهادها و موشک ها و این تکنولوژی نوین و نابود کننده که در هجوم آتشین بسیار قدرتمند است، با اصل هدف همخوانی ندارد؛ زیرا که هدف مورد اصابت تانک یا نیروهای زرهی یا پادگان نظامی آمریکایی در عراق یا سفارت عراق و یا موارد دیگری نبود تا بخواهند ماشین شهید را به این شکل مورد اصابت قرار دهند و افرادی که بی سلاح بوده اند را با این اسلحه ها به قتل برسانند و اینکه در جایی که این اتفاق رخ داده است؛ کار و فعالیت دشمنانه ای بر علیه آنها انجام نشده است. علاوه بر این قانون بین المللی حقوق بشر اجازه انتقام گرفتن را مجاز نمی داند. اینگونه کارهای زشت یک عملیات انتقام گیری بوده است

سومین مورد داشتن صلاحیت حمل و استفاده از اسلحه توسط نیروهای ائتلاف بین المللی در کشور عراق است. براساس ماده ۱۲ پیمان میان عراق و آمریکا، آمریکایی ها حق استفاده از سلاح و یا حرکت دادن نیروها را بدون اجازه عراق ندارند. سازمان ملل متحد گزارشی شامل ۴۴ صفحه و در ماه تیر (ژوئیه) سال ۲۰۲۰ منتشر کرد که توسط خانم ایگنز کالمارا که قانون گذار اعدام خارج از چارچوب قانونی می باشد، ارائه گردید. به همین دلیل میتوان گفت: به شهادت رساندن این شخصیت ها، عملیات اعدام خارج از چارچوب محاکمه و قانون بوده است. در این گزارش، این کار آمریکا یک کار خودسرانه و غیرقانونی توصیف شده است. گزارشگر ویژه سازمان ملل در این گزارش اعلام کرده که ترور فرمانده شهید قاسم سلیمانی و مهندس به مثابه زیرپاک گذاشتن قانون بین الملل می باشد. همچنین در این گزارش ذکر شد که این اولین بار است که یک مسئول بلند پایه در یک کشور ثالث مورد هدف قرار می گیرد که این یک امر خطیر و تنش زا می باشد. شهید سلیمانی میهمان عراقی ها بوده و با دعوت رسمی در این کشور حضور یافته است و یک ماموریت مهم داشته که کاهش تنش در منطقه بوده است که این تنش ها، صلح را تهدید میکرد و در روز بعد قرار بود دیداری با نخست وزیر عراق داشته باشد. این موردی است که در گزارش سازمان ملل ذکر شده است.

همچنین در این گزارش ذکر شده است که هدف قرار دادن شهید سلیمانی و یارانش یک عملیات و قتل خودسرانه است که براساس قانون بین الملل حقوق بشر مسئولیت این کار برعهده آمریکا می باشد. براساس این گزارش به همین دلیل عملیات هجوم علیه شهید سلیمانی بعنوان نقطه عطفی در سیر عملیات ترور و حملات خودسرانه در جهان به شمار می رود؛ زیرا اولین بار است که رخ می دهد. به همین سبب بسیار سخت است که شاهد چنین هجومی علیه یک مسئول نظامی در کشورهای غربی باشیم؛

بعنوان مثال اگر یک کشوری مثلا جمهوری اسلامی ایران یک شخصیت نظامی برجسته را در کشورهای غربی مورد هدف قرار دهد، این اقدام بعنوان فعالیت جنگ افروزانه به شمار نمی رود و منجر به فعالیت و جنگ احتمالی یا فعالیت های نظامی محتمل بر علیه کشوری که هجومی انجام می دهد، نخواهد شد. بنابراینچه گفته شد؛ هیچ دلیل قاطعی وجود ندارد که شهید سلیمانی آماده حمله به منافع و اهداف آمریکا بخصوص در کشور عراق بوده است تا بخواهند این عملیات فوری را برای پیشدستی انجام دهند؛ کما اینکه این موارد در گزارش ذکر شده که هدف قراردادن ژنرال شهید حاج قاسم سلیمانی، اولین حادثه برجسته ای است که آمریکایی ها بهانه حمله به یک هدف در کشور دیگری که عراق است را انجام داده اند.

بررسی ترور شهید سلیمانی در این گزارش همراه با چندین نتیجه مهم بوده است که شامل: استفاده از اسلحه توسط آمریکا در این ترور فقط مربوط به ایران نیست؛ بلکه مربوط به عراق نیز بوده است و یک شخصیت بلند پایه آنها مورد هدف قرار گرفته که فرمانده شهید مهندس می باشد. این ترور در خاک عراق و بدون اجازه این کشور رخ داده که آمریکایی ها با این کار، تمامیت ارضی عراق را زیر پا گذاشتند.

این ترور نتیجه ۲۰ سال زیر پا گذاشتن قانون بین المللی توسط آمریکاست و به مثابه یک لغزش نیست، بلکه یک شکاف و انحراف عمیق است که در بلند مدت نتایج وخیمی در پی خواهد داشت؛ زیرا این کار صلح موجود در کل منطقه را تهدید می کند، ولی بدلیل فشارهای زیاد فعلا این موضوع مسکوت است. به همین خاطر می بایست در پایان به نتیجه واضح و مشخصی برسیم زیرا این سیستم حقوق بین الملل و حتی منشور سازمان ملل که بعد از پایان جنگ جهانی دوم تدوین شد؛ توسط آمریکا و سران غربی تنظیم شده است و آنها قانون و سیستمی را ایجاد کرده اند که خودشان را مورد بازخواست قرار نمی دهد بلکه کشورهای دیگر را مجازات می کند.

اما در رابطه با عراق باید بگویم که براساس اطلاعاتی که در دست داریم؛ دادگاه ها و قوه قضائیه عراق همه فعالیت های لازم را انجام داده است که شامل فیلم برداری و عکس برداری از محل وقوع حادثه و بررسی دلایل و انجام مصاحبه ها می باشد و علاوه براین کارگروه و جنبشی ایجاد شده است که افراد مزدور فعال در این ترور را مورد پیگیری قرار داده که با همکاری دولت سوریه می باشد. تا کنون گزارش کامل و واضحی از عراق در این باره منتشر نشده است؛ زیرا که عراق موانع و مشکلات زیادی دارد و یک حالت تنش و سختی ای را پشت سر می گذارد؛ چه در اوضاع داخلی و چه در اوضاع منطقه ای که می تواند اختلاف میان آمریکا و جمهوری اسلامی در منطقه را تشدید کند.

این موضوع جوانب سیاسی به خود گرفته است که تاثیر خود را در همه سطوح در عراق داشته است. سعی کردیم که این موضوع را برایتان شرح و بسط دهیم و از توجه شما بسیار متشکر هستیم و برای این جلسه و همایش موفقیت را آرزومندیم و انتظار میرود که به نتایجی دست یابد که به افراد ذی نفوذ و داری قدرت برسد تا بر علیه آمریکا و رئیس جمهور آن در همه کانال ها فعالیت کنیم و در سازمان حقوق بشر در ژنو و حتی در خود دادگاه های آمریکا نیز اقامه دعوی کنیم. افراد ذیربط می توانند بر علیه ترامپ شکایت کرده؛ زیرا که او مسئول این تصمیم بوده و خودش اعلام کرد که تصمیم این جنایت را گرفته است.

المجمع الدولي للجامعة
International Association of Muslim Universities

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

ژنرال دکتر
حسن احمد حسن

رئیس اسبق اداره
سیاسی نیروهای مسلح
سوریه

■ ای سروران و دوستان حاضر در این همایش و کنگره! در هر کجای این سرزمین پهناور حضور دارید و برای حضور در این جلسه که بمناسبت سالگرد شهادت سالار شهیدان این قرن حضور یافته اید، اعلام میدارم که این شخص با وجود غایب بودن از جمع مان، ولی در حقیقت در میان ما وجود دارد. کسی که در آسمان ها مانند هلالی است که نور خود را در میان عشاق راه مقاومت توزیع میکند. این شخص شهید سپهد قاسم سلیمانی رحمه الله علیه است که از خداوند برایشان علو درجات و بهشت برین را آرزومندیم و از خداوند منان میخواهم که شهادت ایشان را مقدمه و سرآغاز یک پیروزی استراتژیک و نزدیک برای محور مقاومت بر علیه دشمنان انسانیت گرداند. ای دوستان و عزیزان در محراب شهادت، قلب ها زنگ میزنند و زبان قاصر میماند و در حضور شهیدان، روزنامه ها خاموش و قلم ها خشک میگردند، پس حالت و وضعیت چگونه خواهد بود اگر شهیدمان یک فرمانده، آنهم فرمانده ای در اندازه شهید حاج قاسم سلیمانی رحمه الله باشد.

ای سرور و فرمانده شهید هنگام سخن درباره ات زبان قاصر میماند و کلمات و زبان ها ساکت می مانند و از آسمان کمک میخواهند که کلمات دیگری را به آنها ارزانی دهند تا به پایین ترین سطح از حصارهای باغ زیبایت برسند که این باغ سرشار از تصاویر زیبای مقاومت و انسانیت و شجاعت و دلاوری است. انسانیت همراه با خوش رفتاری که همیشه سعی بر کمک رسانی به مظلومین در هر جای جهان دارد و سعی بر جنگ با نظام های طاغوتی در هر جای این جهان دارد و قدرت آنها را در هم میشکند و پرچم حق و پیروزی را بالا برده و اعلام سپیده دم جدیدی را بیان میدارد که در آن شک و تردید و ترس از ستمکاران و یاس و ناامیدی وجود ندارد. پر واضح است که بسیار سخت است ما بتوانیم بخش اندکی از حقوق فرمانده بزرگ حاج قاسم سلیمانی را جبران کنیم و هر سخنی هر چقدر پر بار هم باشد، باز هم نمی تواند بزرگواریش را بازگو کند. سخنران و گویند هنگام سخن گفتن در رابطه با هر بخشی از بخش های زندگی شهید سلیمانی در مییابد که ایشان از همه مرزهای یک فرمانده پیروز و دلاور که همیشه همسفر با پیروزی بوده است، گذر نموده و این به گونه ای است که در شخصیت ایشان مجموعه ای از ارزش های فکری، نظامی و اخلاقی و انسانی وجود دارد. پس ایشان اثری ماندگار در هر جایی که گام نهاد، از خود برجای گذاشت که به هیچ عنوان پاک نخواهد شد؛ گام هایی که به مانند کوه ها پایدار و استوار بوده است. اگر بنده بخواهم در رابطه با بخشی از محورهای سخنرانی سخن بگویم در رابطه با بخش اندکی از ویژگی های شخصیتی ایشان سخن خواهم نمود که شامل این موارد می باشد:

اولا تفکر خلاق نظامی در اندیشه فرمانده شهید سلیمانی: صفات بیشماری وجود دارد که می توانیم در رابطه با تفکر سرشار و غنی شهید سلیمانی بیان داریم و شاید نزدیک ترین توصیف در این رابطه که بیانگر تمامی صفات است، همان وصف ایشان به فرمانده و ژنرال پیروزی است. هر کجا این فرمانده قصد میکرد؛ این بدان معنا بود که پرچم های پیروزی نیز به همان سو و جهت خواهد رفت و منتظر آغاز عملیات می باشد. در هر عملیاتی و بخصوص عملیات هایی که با گروه های تکفیری و تروریستی بوده است؛ بمحض شنیدن این خبر که حاج قاسم حضور یافته، این خود به معنای سرآغاز شکست دشمن و پیروزی ما بود. در اینجا قصیده ای که پارسال در اربعین حاج قاسم و در مرکز الاسد در سوریه برگزار شد را نوشته ام که در آن گفتم: وارد هیچ عملیاتی نشد مگر اینکه یک لشکری را به جهنم فرستاد، عشق خدا در درونش ریشه دوانیده و ایمان دارد که پیروزی با هدف و خون ایجاد میشود و در خاک بغداد جان ایشان تسلیم پروردگار شد که به مانند نوری است که با نردبان به آسمان ها رفته است. بطور خلاصه می توانم بگویم که تفکر نظامی شهید حاج قاسم سلیمانی به دو رکن اصلی باز می گردد که

شامل روحی و معنوی می باشد. اگر بخواهیم منابع روحی را برشمیریم می توانیم مواردی که باعث غنی شدن روح شهید سلیمانی شده است را به شرح زیر بیان داریم: اولاً آموزه های قرآن و سنت پیامبر (ص) و خاندانش در رابطه با دفاع مقدس و جنگ با ظالمان و دادرسی مظلومان و حمایت و کمک کردن به مستضعفان و گرفتن سخن حق در برابر ظالمین.

دوماً : صفات و آموزه های پیامبر (ص) و امام حسین، سرور و سالار شهیدان که باعث شده ایشان شهادت را آرزویی برای ارتقای سخن حق به شمار بیاورد که افتخار شهادت در پایان نصیبشان شد. ایمان کامل به آرمان های انقلاب اسلامی که بواسطه امام خمینی (ره) پیروز گشت و وفای کامل به این آموزه ها و آرمان ها و همچنین اعتماد و التزام کامل به آموزه های حضرت امام خامنه ای، رهبر و فرمانده انقلاب اسلامی (حفظه الله) می باشد.

باور به توانایی ملت های مستضعف در ایجاد و افزایش انگیزه و وحدت تلاش ها و توانمندی ها و ایمان کامل به قطعی بودن پیروزی و آماده سازی خود جهت رسیدن به آن، زیرا که پیروزی با آرزوها بدست نمی آید بلکه نشانه های آن مهندسی می شوند که این خود شامل برنامه ریزی دقیق و تلاش های هدفدار می باشد و شهید قاسم سلیمانی فرمانده پیروزی در تمامی جزئیات آن بود.

تمرکز کامل بر نیروها، بعد از تقدیم آموزش های لازم که او را آماده می سازد که شامل کیفیت بالای نظامی و روحیه بخشی و تحرک لازم جهت اینکه او را به دیوارهای پیروزی نزدیک سازد. زمانی که برای رزمنده ارزش قائل باشیم، این امر تأثیر خود بر روحیه نظامی اش را باقی خواهد گذاشت که در عملیات نمایان میگردد. از ویژگی هایی که شهید قاسم سلیمانی بدانها مشهور بوده است می توان به توانایی بسیار بالا در بهبود و بالا بردن روحیه معنوی نیروهای خود و توانایی بالا در تضعیف روحیه دشمن اشاره نمود.

نمونه و الگو بودن برای نیروهای زیر دست با حضور در خطوط مقدم و این امر یکی از صفات بارز ایشان است زیرا که ایشان به ژنرال خط های مقدم در عملیات ها معروف بوده است. ایمان تام براینکه ما برحق و دشمنان باطل و ناحق هستند و ایمان کامل مبنی بر پیروزی حق، زیرا که از صفات خداوند حق بودن است و اهل حق را یاری می بخشد.

نکته مهم این است که شهید اعتقاد کامل به قضا و قدر دارد و اینکه حضور در عملیات ها و جبهه های جنگی باعث مرگ نمی شود زیرا که مرگ انسان ها بدست خداوند است و این امور مربوط به موارد روحی و روانی بوده است.

اما آنچه به امور مادی مربوط است را می تواند در مواردی که ساختارهای تفکر حاج قاسم سلیمانی را تشکیل داده اند ذکر کنیم که شامل: تجربه سالیان دراز و طولانی در جبهه های شرافت آور جهاد با دشمن که با دستاوردهای عملیاتی بالا همراه بوده است.

تمرکز بر طرح ریزی و برنامه ریزی قبل از شروع هر عملیات که شامل بررسی همه مواردی می باشد که می بایست قبل از عملیات آنها را ملاحظه نمود.

بررسی قدرت های دشمن و قدرت نیروهای خودی بدون جانبداری و اظهار برتری بر دشمن: در مواردی که توانمندی های نیروهای خودی و دشمن را بررسی کنیم، در تصمیم گیری کمک شایانی خواهد کرد و در صورت اشتباه، نتیجه برعکس خواهد بود.

توانمندی بالا در هماهنگی و ارتباط با گروه ها و فرماندهان دیگر جهت حضور و آغاز عملیات های جنگی نیز از ویژگی های شهید بوده است

اهمیت به تامین پشتیبانی و لجستیک که شامل غذا، آب، مسکن، درمان، دستگاه ها و سوخت و همه مواردی که شامل بخش پشتیبانی در عملیات ها می باشد و شامل تامین کردن اسلحه و گلوله و دیگر مهمات جنگی نیز می باشد.

المجمع الدولي للدراسات
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

از ویژگی های بارز شهید حاج قاسم سلیمانی می توان به تلاش های فراوان در جهت از بین بردن محدودیت های جغرافیایی اشاره نمود که شامل از بین بردن موانع جغرافیایی، نگهبانان، مرزها و دیگر موارد می باشد. عبور کردن از مرزها و رسیدن به غزه، ماجراجویی یا یک اقدام و تلاش نیست بلکه فعالیت معجزه آسا با قدرت و کمک الهی است زیرا همه ما هنگامی که سخن از رسیدن اسلحه و مهمات به غزه و دیگر مناطق به میان می آید، تصویری از تلاش های شهید حاج قاسم سلیمانی در ذهنمان نقش می بندد.

داشتن تاکتیک های جدید در هر عملیات که برگرفته شده از ویژگی های خاص منطقه عملیات می باشد. بعنوان مثال آنچه از تاکتیک ها در عملیات های الغوطه مورد استفاده قرار گرفت؛ در عملیات های حلب دوباره استفاده نشد و آنچه در حلب مورد استفاده قرار گرفت در عملیات های آزادسازی دیرالزور مورد کاربری قرار نگرفت. برای هر عملیات، تاکتیک های خاص و ویژه ای بود که مربوط به آن عملیات و منطقه بود. در اینجا توانمندی بالای فرمانده شهید سلیمانی نمود پیدا می کند که باعث گمراهی فرماندهان دشمن می شود و بسیار کم پیش آمده است که از همان جهتی که نیروها انتظار داشته اند حمله صورت بپذیرد. بعنوان مثال دشمن انتظار دارد که هجوم و عملیات از سمت و جهت معینی صورت بپذیرد ولی غافلگیر می شوند و عملیات از سمت و جهتی دیگر آغاز میگردد. به همین خاطر در هر عملیات، حاج قاسم سلیمانی موفق میشد که دشمن را فریب دهد و شگفتی خود را رقم بزند.

این موارد بسیار اندک و تیتروار بود که می توان کل آنها را با عنوان تفکر نظامی حاج قاسم سلیمانی بیان نمود و عناوین فرعی دیگری نیز هستند که می توان هر کدام از آنها را بعنوان یک پژوهشی مستقل و کامل در نظر گرفت. می خواهم به دو ویژگی خاص که حاج قاسم سلیمانی علاوه بر تفکر نظامی در خود داشته است اشاره کنم که اینها شامل شجاعت و دلوری و جنگاوری است. بعنوان مثال زمانی که مشکلات و نگرانی ها بالا می گیرد و ترس رخنه می کند و برخی ممکن است از وضعیت موجود بترسند، در اینجا است که شجاعت شهید سلیمانی نمود پیدا میکند و وارد صحنه میشود و داستان های زیادی درباره این شجاعت و دلوری ها وجود دارد. آنچه این دلوری و شجاعت را متمایز می کند، تصمیم گیری دقیق و مناسب است. بعنوان مثال من گفتگو و سخن یک ژنرال روسی را به یاد می آورم که گفت: زمانی که نیروهای ترکیه، جنگنده روسی را مورد هدف قرار دادند، روسها به کمک ژنرال سلیمانی و نیروهای دلاور ارتش عربی سوریه که خدا آنها را مصون دارد؛ توانستند طی چند ساعت جسد خلبان و شخص کمک خلبان را زنده باز گردانند. به همین خاطر ما در برابر شخصیتی قرار داریم که به هیچ عنوان ترسی به دل راه نمیدهد و دلاورانه میجنگد تا پیروزی را بدست آورد و ثابت قدم و پایدار و استوار است.

نکته دیگری که دوست دارم به آن اشاره کنیم این است که ایمان کامل و راسخ به همکاری و تعاون و تکامل دارد که شامل همکاری نظامی و تکامل میان فرمانده های نظامی محور مقاومت می باشد. به همین خاطر زمانی که رهبران جبهه مقاومت صحبت می کنند، در واقع همه آنها یکی شده است از یمن و فلسطین و لبنان گرفته تا سوریه و عراق و تهران و بقیه مناطق. در واقع ما درباره ایمان و اعتقاد حقیقی و راسخ سخن میگوییم که شهید در اجرایی نمودن آن تلاش نمود و بر اهمیت تکامل و تعاون نظامی در محور مقاومت تاکید داشته اند و این خود از دو مورد اساسی نشات می گیرد که شامل این است که دشمن یکی است و اینکه اهداف مشترک است.

نکته دوم اینکه هرگونه خسارتی که بتوانند به دشمن وارد سازند، می تواند تاثیر مثبت خود را بر دیگر قطب ها و بخش های محور مقاومت برجای بگذارد. در پایان اعلام می دارم علاوه بر تمامی مواردی که ذکر شد، روح ایمانی و انسانی آباد و تاثیرگذار در درون شهید قاسم سلیمانی وجود دارد و همچنین تواضع و اصرار ایشان برای شنیدن همه نظرات و انتقادات و نفوذ کردن به روح و کالبد همه فرماندهان و زیردستان و سعی در برطرف کردن مشکلات موجود در نزد آنها به بهترین نحو ممکن، بی نظیر بود. ایشان فرمانده

دلاور و پدر مهربان و برادر بزرگتری بود که برای زندگی و حیات هر جنگنده و نیرویی اهمیت قائل بود و برای هر پیروزی ای مصمم بود؛ هر چند خسارت ها بالا باشد.

فرماندهان محور مقاومت همیشه از بزرگواریها و مناقب ایشان سخن خواهند گفت و تلاش های ایشان در جنگ با تروریست تکفیری و راندن و نابود ساختن آن را به یاد خواهند داشت. در حالی که فرماندهان نظامی آمریکا پیشبینی میکردند و اعتقاد داشتند که نابود سازی داعش نیازمند حداقل ۲۰ سال است، شهید سلیمانی به آنها نشان داد که طی کمتر از انگشتان یک دست، قدرت تروریستی داعش نابود و منهدم گردید.

در اینجا باید اشاره کنم که آمریکایی ها تلاش میکردند که سوریه را به چند بخش تقسیم کنند زیرا که این کشور مرکز حقیقی و خط وسط محور مقاومت بوده است ولی ناکام ماندند و همگی الان بطور واضح می بینند که سوریه بشار الاسد هم اکنون در محور مقاومت است و قوی تر شده و برنامه ریزی خود را در دست گرفته و این امید را دارند که با ریاست بشار اسد می توانند به این هدف برسند.

در پایان می گویم اگر ترامپ که فرعون قرن و ابرهه زمانه است، گمان کند که با جنایت زشت خود می تواند شعله مقاومت را خاموش کند و ترس را در دل فرماندهان مقاومت بیندازد، کورخوانده است زیرا که او و سرکشان تابعش به این نتیجه رسیده اند که بدی و زشتی کاری که کردند، نمود پیدا کرده است و بطور قطع باعث بیرون راندن آنها از منطقه خواهد شد و این موردی است که فرمانده و رهبر انقلاب، ایت الله سید علی خامنه ای به آن اشاره نمود و آن را معین ساخته است.

■ در رابطه با شهادت سردار سلیمانی و دکتر فخری زاده، يك ترور ساده اتفاق نیفتاد. معمولاً تعریفی که از ترور در ادبیات حقوقی می شود؛ این است که صرفاً ایجاد ترس است. ولی در يك سال اخیر که دو ترور مهم در کشور اتفاق افتاد، مقابله با علم، حذف فیزیکی عالمان و دانشمندان، جلوگیری از پیشرفت يك ملت، مقابله با حق توسعه مردم يك کشور، جلوگیری از استقرار صلح، مانع رفاه حال ملت ها و حق سلامت ملت ها اتفاق افتاد و همه اینها در واقع اهداف بزرگی هستند که صرفاً ایجاد ترس نبود. لذا گره زدن شهادت سردار سلیمانی و دکتر فخری زاده با مسئله ترور و شخص آقای ترامپ، به نظر من ظلمی است به این عزیزان و ملت ایران و ملت های منطقه .

خانم دکتر الهام
امین زاده

عضو هیأت علمی
دانشگاه تهران

من توضیح می دهم که چقدر این جرم فراتر از يك ترور است که می توان راجع به آن صحبت کرد. زمانی که يك مقام ارشد ایرانی در يك کشور ثالث، توسط فرمان رئیس جمهور کشور دیگر به شهادت می رسد؛ اینجا يك تجاوز اتفاق افتاده (یعنی تروری نیست که يك گروه سیاسی یا حزبی انجام داده) يك تجاوزی بوده به محدوده ها و مرزهای کشور ما در داخل کشور ثالث. معمولاً هیچ کشوری به خود این اجازه را نداده بود که داخل کشور ثالث، فرمانده ارشد نظامی کشور دیگری را به قتل برساند. کشور میزبانی که آنجا بوده و خارجیانی که در جریان صنعت هوایی آنها حضور داشتند، عدم امنیت فضای هوایی کشور عراق و سپردن اطلاعات مسافران به شرکت های بیگانه به نوعی سهل انگاری و بی مبالاتی است که منجر به این فاجعه شده است.

امروز ترور سردار سلیمانی را گره می زنند به يك فرد طرد شده ای که در جامعه خود و در عرصه بین الملل طرد شده، بنام آقای ترامپ و این اصلاً صحیح نیست. این يك تروری است که دولتی است، سازمان یافته است و تروریسم دولتی یا دولت های تروریستی این کار را مرتکب شدند. گاهی اوقات يك گروه سازمان یافته تروریستی با تشکیلات و فرماندهی و سلسله مراتب، يك اقدام

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

المجمع الدولي للدراسات
الجامعات الإسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
سپهبد شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

تروریستی را انجام می‌دهد، ولی یک دولتی می‌آید آموزش می‌دهد و تأمین مالی می‌کند؛ این را می‌گویند: «کنترل کلی» ایجاد مسئولیت می‌کند برای آن دولتی که این گروه تروریستی سازمان یافته را حمایت می‌کند.

گاهی اوقات یک گروه تروریستی مبتدی است، تشکیلات خاصی ندارد و همه برنامه و کنترل و آموزش را از یک دولت می‌گیرد؛ اینجا می‌گویند: «کنترل موثر» که کاملاً مشخص است و دولتی که اینجا کنترل و هدایت کرده و برنامه داده کاملاً مسئول است. گاهی اوقات یک گروه تروریستی سازمان یافته هستند ولی فقط تأمین مالی می‌شود، بر اساس کنوانسیون‌های ضد مالی تروریست (اکثر کشورها عضو هستند) باز تخلف عیانی کردند. همین طور کشورهایی که پایگاه در اختیار این تروریست‌هایی که هم دکتر فخری زاده هم سردار سلیمانی را شهید کردند، کاملاً شریک جرم این افراد هستند. اما چهارمین حالتی که ترور اتفاق می‌افتد، این است که شخص اول یک دولت، دستور مستقیم ترور را صادر میکند و اعتراف هم می‌کند که من دستور دادم. در هر چهار مورد بالا، دولت‌ها مسئولیت بین المللی دارند، جبران خسارت هم باید انجام شود.

ما در وزارت امور خارجه‌مان و در بخش‌های اجرایی خودمان باید چه کار کنیم؟ می‌خواهم توضیح بدهم که انواع برخورد سازمان ملل متحد با وضعیت‌های تروریستی چه بوده است. مورد اول، شورای امنیت بعد از سوء قصد به رئیس جمهور مصر در فصل ۷ منشور در قالب فصل ۷: یک قطعنامه تنبیهی علیه دولت سودان صادر می‌کند که دولت سودان صلح را به خطر انداخته است. در قطعنامه دوم برای تنبیه طالبان در افغانستان که به بن لادن پناه داده، همگی نشان از این دارد که ترور ادبیاتی شده در ادبیات شورای امنیت. ولی در رابطه با سردار سلیمانی و دکتر فخری زاده، شورای امنیت هیچ واکنشی نشان نمی‌دهد و هیچ قطعنامه‌ای صادر نمی‌شود. مورد سوم: بعد از واقعه ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱، شورای امنیت اهمال دولت‌ها در تعقیب تروریست‌ها را عیان می‌داند و می‌گوید که مستقیماً آن کشوری که اهمال کند در تعقیب تروریست‌های حادثه ۱۱ سپتامبر، در قالب فصل ۷ منشور بویژه ماده ۳۹، نقض صلح انجام داده است. در کیس چهارم در قطعنامه ۱۳۸۶ سال ۲۰۰۱، بعد از عملیات تروریستی نیویورک، واشنگتن و پنسیلوانیا، شورای امنیت صریحاً هر نوع عملیات تروریستی را تهدید علیه صلح اعلام میکند. راجع به ایران هیچ کدام از اینها اتفاق نمی‌افتد؛ حتی تروری که ما در ۷ تیر ۱۳۶۰ داشتیم. شورای امنیت از ترور به عنوان خطرناک‌ترین عامل تهدید کننده صلح و امنیت نام می‌برد.

اگر ما شهادت سردار سلیمانی را ترور ندانیم و جرم تجاوز بدانیم؛ در مقابل جرم تجاوز، دفاع مشروع فعال می‌شود. یعنی بر اساس ماده ۵۱ منشور، برای ایران حق دفاع مشروع محفوظ است؛ انهم در برابر دولتی که صراحتاً اعلام کرده که من گفتم بزنند، این یک دفاع مشروع است.

از دیگر راه‌های جبران برای عمل متخلفانه، توسل به اقدامات کانترمز است. ما کانترمز را در طرح مسئولیت بین المللی دولت‌ها سال ۲۰۰۱ داریم. بر اساس طرح مسئولیت ۲۰۰۱ کمیسیون حقوق بین الملل گفته شده: دولت قربانی چون توسل به هیچ سازوکاری برای عدالت بین المللی ندارد، در واکنش به اقدام غیردوستانه و خصمانه دولت متخلف، توسل به اقدام متقابل میکند. اقدام متقابل، عمل یک جانبه‌ای است که دولت متخلف را به توقف نقض تعهدات بین المللی وادار می‌کند. اقدام متقابل، فی نفسه غیرقانونی است؛ یعنی اگر ابتدا به ساکن برود خودش جرم است، ولی چون در پاسخ به یک عمل متخلفانه انجام می‌شود، جواز آن صادر می‌شود. مطالعه بفرمایید مواد ۴۹ تا ۵۴ طرح مسئولیت بین المللی دولت‌ها، مصوب ۲۰۰۱.

اینجا یک حق جمعی هم برای ملت‌ها و کشورهای منطقه ایجاد می‌شود که چهره‌ای مانند سردار سلیمانی برای صلح امنیت و رفاه مردم کار می‌کرده است. اینجا یک حق جمعی هم بوجود می‌آید.

اقداماتی که از دستگاه دیپلماسی انتظار می‌رود این است. چند نمونه خدمتتان می‌گویم: در حادثه سقوط هواپیمای آمریکایی در دهکده لاکربی اسکاتلند، بعد از اینکه دولت لیبی در معرض اتهام قرار گرفت؛ در آمریکا یک هیئت منصفه، کیفرخواستی علیه دو تبعه لیبیایی صادر کرد. در همین روز دادستان اسکاتلند هم صدور قرار توقیف دو تبعه مظنون (هنوز هیچ اتهامی و هیچ علامتی نیست، ولی مظنون‌اند) را صادر میکند و محاکم داخلی آمریکا و انگلیس ورود پیدا کردند. چقدر محاکم داخلی‌مان تا به حال در زمینه شهادت سردار سلیمانی ورود پیدا کردند؟ دولت‌های انگلیس و آمریکا به پلیس اینترپل ابلاغ می‌کنند این احکامشان را و قرار شد دولت لیبی که عضو اینترپل هست؛ دو متهم را تحت بازداشت قرار بدهد. دولت لیبی اعلام می‌کند که قوه قضائیه لیبی، آماده همکاری با مقامات قضایی سایر کشورهاست که بر اساس حقوق جزای بین الملل عمل بشود، اما مقامات قضائی آمریکائی و انگلیسی هیچ پاسخی به دولت لیبی نمی‌دهند و فقط بیانه مشترکی صادر می‌کنند که دولت لیبی باید این دو متهم را به آنها تسلیم کند؛ اطلاعات مربوط را افشاء کند و دولت لیبی مسئولیت عمل این افراد را بپذیرد و غرامت هم بپردازد. هم زمان اصلاً منتظر جواب لیبی نمی‌شوند. اگر چه قبلاً لیبی آمادگی خود را برای مجازات این‌ها اعلام کرده است.

همزمان آمریکا و انگلیس قطعنامه‌ای را در شورای امنیت به تصویب می‌رسانند و نهایتاً اعلام میکنند که باید دولت لیبی تحریم شود. همه اینها هنوز مظنون است و هیچ اتفاقی نیفتاده است. این حادثه خیلی جالب است. چند ماه بعد از سقوط هواپیمای ایرانی در خلیج فارس ببینید اینها با هواپیمایشان چگونه رفتار میکنند؟ ما با هواپیمای خود چجوری رفتار کردیم؟ شورای امنیت در قطعنامه‌ای از لیبی می‌خواهد که تروریسم را محکوم بکند. دولت لیبی اظهار میکند من قبلاً همکاری خود را اعلام کردم و آمادگی مجازات و بررسی اینها را دارم. مجدداً شورای امنیت یک قطعنامه‌ای را تصویب می‌کند، تحریم اقتصادی و سیاسی علیه لیبی در صورت عدم استرداد مظنونین به خاک آمریکا یا انگلیس، تحریم های هوایی، مصادرة اموال لیبی و قطع روابط دیپلماتیک علیه لیبی انجام می‌شود. دولت لیبی مسئولیت و نه مجرمیت حادثه را می‌پذیرد؛ دو میلیارد و هفتصد میلیون دلار به خانواده‌های قربانی این هواپیما می‌پردازد.

دومین مورد، رئیس جمهور سابق سودان، عمر البشیر، علیرغم اینکه عضو دیوان بین المللی کیفری نبود؛ شورای امنیت علیه این فرد شکایت میکند؛ یعنی در سال ۲۰۰۵ شورای امنیت در قالب فصل ۷ علیه رئیس جمهور سودان قطعنامه ای را صادر میکند و دولت های مخاطب قطعنامه، ملزم به دستگیری عوامل جنایت دارفور بوده و علیرغم اینکه عمر البشیر مصونیت داشته، ولی ماده ۲۷ اساسنامه دیوان بین المللی کیفری با توجه به الزام همکاری دولت‌ها این مصونیت را رفع میکند. این کار را ما می‌توانستیم در مورد آقای ترامپ انجام دهیم.

مورد سوم ترور آقای رفیق حریری نخست وزیر لبنان است که بر اثر انفجار بر سر راه کاروان موتورهای اش به قتل می‌رسد. به دنبال کشته شدن آقای رفیق حریری به موجب قطعنامه ۱۷۵۷ شورای امنیت، دادگاه ویژه‌ای بر اساس فصل ۷ ایجاد می‌شود و شورای امنیت که یک نهاد سیاسی است، یک کار قضایی انجام می‌دهد به این صورت که دادگاه ویژه لبنان بنام اس. تی. ال برای محاکمه کسانی که مسئول ترور رفیق حریری بودند؛ پیگرد بدهد و پیدایشان کند درحالی‌که هنوز معلوم نیست آقای رفیق حریری ترور شده است ولی تشکیل می‌دهند.

واقعاً نیاز به یک اقدام اساسی تقنینی و قضائی داریم، قانون ما راجع به تعریف ترور و محکومیت ترور باید تکمیل شود. پیشنهاد ما این است در سازمان کنفرانس اسلامی و در پیمان‌های منطقه‌ای خودمان سند درست کنیم؛ خصوصاً مجمع اساتید مسلمان بانی شود و یک سندی را بنویسیم راجع به تعریف تروریسم و تفاوت آن با فعالیت نهضت‌های رهایی بخش.

المجمع الدولي لدراسة
الجامعات الإسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

دکتر ابومحمد
عسگرخانی

دانشیار روابط بین الملل
دانشگاه تهران

■ ترور شهید سلیمانی ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، نظامی و حقوقی دارد. حقوق بین الملل کیفری حول دو محور دارد شکل می گیرد: یکی محور ملانسی و ملا پروهویتا؛ منظور از ملانسی این است که قبح ذاتی است. یعنی جرائمی که ذاتاً در مجموع قوانین کلیه کشورهای دنیا جرم محسوب میشود از جمله «ترور» که اگر در نظام حقوق داخلی کشورها به آن نگاه کنیم، ترور در قوانین کلیه کشورها به عنوان ملانسی تلقی می شود و جرم فی نفسه است. اما مضاف بر این، ترور فعلی در چارچوب ملا پروهویتا هم قرار می گیرد. ملا پروهویتا یعنی قبحی که قانون گزارهای بین المللی، رژیم های بین المللی وضع میکنند و در نتیجه با گذر زمان، با پیوستن کشورها و ملت ها، جزء قوانین ملانسی قرار می گیرد. از جمله مسائل مربوطه می توانیم یاد بکنیم از نسل کشی یا ترور.

این ادبیات ملا پروهویتا را اگر دقت بکنیم می بینیم که یکی در رابطه با دیوان های کیفری بوده که از توکیو و رواندا و نورنبرگ آغاز شده که به آن گفته می شد war crimes. در نتیجه اعمالی را که شخص آقای ترامپ مرتکب شده، جزء جرائم جنگی در درجه اول حساب می شود. در وهله دوم به عنوان یک state crimes هست یعنی جرائمی که دولت ایالات متحده مرتکب شده و تحت پیگرد قانونی می تواند قرار بگیرد. اما وقتی صحبت از state crimes می کنیم؛ صحبت از این است که کشورها مطابق منشور سازمان ملل نمی توانند تهدید یا توسل به زور بکنند. اتفاقاً در رابطه با جمهوری اسلامی ایران، روسای جمهوری ایالات متحده آمریکا، کاملاً مرتکب تهدید و توسل به زور شدند که به موجب منشور سازمان ملل منع شده است.

شایعاً سومی که علاوه بر war crime و state crime ادبیاتش تولید شده و این کار را به عنوان جنایت تلقی می کند، ادبیاتی است که کمیسیون حقوق بین الملل تا کنون وضع کرده است. بدیهی است که کمیسیون حقوق بین الملل اصول، هنجارها و قواعدی را تا کنون به نظم درآورده که این ادبیات کاملاً واضح است ترور شهید سلیمانی را به عنوان یک جرم مرتکب شده توسط یک دولت بیگانه تلقی می کند. از جمله گزارشگر خاص آی. ال. سی کمیسیون حقوق بین الملل که من از او نقل قول می کنم که عیناً به زبان انگلیسی در رابطه با ترور شهید سلیمانی نوشته است: «اعمالی که چنانچه مرتکب بشود یا اینکه یک دولت با اصطلاح متحمل شود که موجب نقض حقوق بین الملل بشود و مسئولیت بین المللی را شامل خواهد شد». بنابراین مسئولیت بین المللی دولت ایالات متحده در این جا مطرح است. بعد ادامه می دهد: «سجایا و ویژگی های اصلی جرائم مورد نظر، کاملاً دارای ماهیت سیاسی بوده که در واقع به شیوه ای خطرناک، حفظ صلح و امنیت بین المللی را به خطر می اندازد. یعنی چی؟ یعنی واقعاً مطابق منشور سازمان ملل، آقای ترامپ و دولت ایالات متحده آمریکا مرتکب نقض ماهوی منشور سازمان ملل شده است؛ چرا که صلح و امنیت بین المللی را به خطر انداخته و بعد از آن ما ادبیاتی را می بینیم که حقوق بین المللی کیفری تدوین کرده تا حالا. تعریفی که کاملاً مشخص است و این ترور کاملاً به عنوان یک جنایت علیه بشریت و جنایت علیه صلح و امنیت بین المللی تلقی می شود.

گذشته از ادبیاتی که سایر نهادها و سازمان های بین المللی مانند صلیب سرخ تا کنون تولید کردند؛ این قبیل کارها را برخلاف human security (امنیت بشر) تلقی میکنند. با تمام این اوضاع و احوال می بینیم که ما عضو دیوان بین المللی کیفری نیستیم، آمریکا هم نیست. در آنجا عملاً ما نمی توانیم هیچگونه اقامه دعوی بکنیم، ولی می توانیم از ادبیات تولید شده اساسنامه روم استفاده بکنیم و می توانیم از طریق اینترنت اقدام بکنیم.

اما بحث دیگری که در این زمینه وجود دارد، بحث استفاده از محاکم داخلی ایران و محاکم داخلی عراق

علیه ترامپ و دولت ایالات متحده آمریکا است. این برای ما کاملاً جایز است که بتوانیم از این موضوع استفاده کنیم. چرا؟ نه تنها اصل منع توسل به زور را خدشه دار کرده، بلکه اصل برابری مطلق حاکمیت‌ها را در نظر نگرفته و بنابراین اصول حقوقی حاکم بر روابط بین الملل و حقوق بین الملل را زیر پا گذاشته. بدین ترتیب کافی است که نگاهی بیندازیم به ادبیات تولید شده در ملایروهبیتا و سازمان‌های بین المللی و محاکم داخلی را بتوانیم برای این کار بسیج کنیم.

چون سالگرد شهادت شهید سلیمانی هست و همچنین شهادت دانشمند محترم آقای فخری زاده است، فکر میکنم که در همینجا پیشنهاد بدهم در کرمان، تهران، بغداد، دمشق، لبنان و در یمن چند تا موزه صلح افتتاح بشود. موزه‌های صلح به نام این شهدا ثبت بشود و این موزه‌ها مبادرت به کارهای حقوقی کنند. ضمن اینکه چنین موزه صلحی می‌تواند بسیار نیروی بازدارنده در مقابل سیاست‌های خشونت آمیز و جنگی ایالات متحده آمریکا و غربی‌ها و رژیم صهیونیستی باشد. بنابراین من معتقدم منابعی که بتواند دست قانونگذارهای بین المللی را در صحنه نظام بین الملل باز کند و این ملایروهبیتا بتواند ملانسی بشود و این قضیه توسط اینترپل پیگیری شود و اینکه این نقض ماهوی منشور سازمان ملل است، پیگیری بشود. این فقط در چهارچوب شهید سلیمانی و شهید فخری زاده نمی‌تواند باشد و این را می‌توانیم به عنوان نقض ماهوی منشور سازمان ملل با افتتاح دعاوی در مراکز نهادهای مختلف به عنوان یک اقدام حقوقی بسیجی انجام بدهیم.

■ یک جنایت بین المللی در موضوع ترور ناجوانمردانه شهید سلیمانی اتفاق افتاد و یک سال می‌گذرد یعنی ۱۳ دی ماه ۹۸. انتظار ما از دستگاه قضایی این است که ببینیم در ارتباط با این موضوع چه اقداماتی را انجام داده‌اند؟ بحث ترور و تروریسم و مفهوم ترور، به این معنا که این عمل مجرمانه‌ای که اتفاق می‌افتد چه عناصری دارد از نظر عنصر مادی و عنصر روانی و شرایطی که برای آن محقق شود. متأسفانه ما خودمان در قوانین کیفری «تروریسم» را تعریف نکردیم و خلأیی داریم که باید به آن پردازیم. ما امروز در بحث کنوانسیون‌ها و در بحث مبارزه با تروریسم، به اعمال تروریسم می‌پردازیم. اینکه یک فرایند است و می‌تواند از قانون تأمین منابع مالی تروریسم گرفته باشد تا آن مرحله‌ای که این ترور اتفاق افتاد.

دکتر جعفر کوشا

عضو هیأت علمی
دانشگاه شهید بهشتی و
رئیس اسکودا

سوال این است: آیا این اقدامی که نسبت به این شهید و سایر دوستان و همراهانشان رخ داد، ترور است یا نه؟ از نظر ماهیت قضایی، باید ببینیم این عمل چه وصف مجرمانه‌ای دارد؟ پس از آنکه وصف را مشخص کردیم و منطبق کردیم با ماده قانونی، آنگاه نسبت به تعقیب و مجازات آن اقدام می‌کنیم. در حقوق بین المللی کیفری و در حقوق کیفری بین المللی، ما دو مفهوم مجزا داریم، گاهی می‌گوییم بحث بین المللی کیفری است، گاهی کیفری بین المللی است. کشورها امروزه در جهت توسعه حقوق کیفری خودشان می‌خواهند «عنصر بین المللی» را دخالت بدهند و اصل «صلاحیت سرزمینی بودن» را در آنجا توسعه بدهند. یعنی اگر یک ایرانی در خارج از کشور مورد جرم واقع می‌شود؛ ما بر اساس اینکه بزه دیده ایرانی است؛ بر اساس حقوق کیفری بین المللی قرار است قوانین خود را توسعه بدهیم. این نگاه، نگاهی است که در حقیقت می‌خواهد بحث اصل صلاحیت سرزمینی بودن قوانین کیفری را ساختارشکنی کند. شهید سلیمانی یک بزه دیده ایرانی است که در خاک عراق، مورد تهاجم قرار می‌گیرد و شهید می‌شود. حقوق کیفری بین المللی این است که می‌خواهد بگوید که قانون ما صالح است. من در جلسه‌ای که خدمت آقای ظریف بودیم، پیشنهاد دادم که دادستان تهران با دادستان بغداد در بحث پیگیری این پرونده باید فعال اقدام کنند. نه اینکه در اواخر سالگردش همه گزارش کار بدهند. با توجه به قانون مجازات

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

المجمع الدولي للدراسات
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

۳۵

اسلامی که اصلاح شد در سال ۹۲، ما این حرکت را قبول کردیم که بزه دیده ایرانی اگر در خارج از ایران مورد جرم واقع شود، قانون ایران حاکم باشد. همانطوری که اگر بزهکار ایرانی باشد، قانون ایران حاکم است؛ بزه دیده هم اگر ایرانی باشد، قانون ایران حاکم باشد.

در بحث اقدامات قضایی، در پشتوانه اش یک دکترینی باید وجود داشته باشد، یعنی باید اتاق فکری باشد. چون این مسئله حیات و حیثیت ایران اسلامی است. یعنی دفاع از خون شهید سلیمانی، دفاع از حیثیت و هویت ایران اسلامی است. این پرونده، پرونده خاصی است. اگر اعتقاد داریم به دفاع، بایستی از وکلای خوب در این زمینه استفاده کنیم. در حقوق بین الملل کیفری، بحث ما در بحث جرائم بین المللی است که در «مانحن فیه» هم موضوع از منظر حقوق کیفری بین المللی باید مطرح شود و هم از منظر حقوق بین المللی کیفری، چرا؟ چون ترور و تروریسم یک جرم بین المللی است. پس اگر تروریسم را تعریف کنیم، از منظر جرم بین المللی حقوق، اینجا بین المللی کیفری مطرح می شود. و از منظر اینکه یک ایرانی در خارج از ایرانی مورد بزه قرار گرفته و بزه دیده شده، پس حقوق کیفری بین المللی است. نکته اساسی این است که ما در مورد این مسئله که اتفاق افتاد، عناصر جرم را مرور کنیم از منظر حقوق کیفری اختصاصی، ببینیم عنصر روانی چیست؟ عنصر مادی چیست؟ شرایط تحقق جرم چیست؟ قاضی در وصف مجرمانه وقتی می خواهد این را توصیف کند باید بگردد عنصر روانی مادی و شرایط را در نظر بگیرد و بعد منطبق کند با یک ماده قانونی و آن را تفهیم اتهام کند. ما در این قضیه که شهید در صبح ۱۳ دی ماه سال ۱۳۹۸ مورد اصابت آن پهبادها قرار می گیرد، جنایت در قلمرو خاک عراق اتفاق می افتد؛ پس قانون حاکم، قانون عراق است. از طرفی چون بزه دیده ایرانی است، پس قانون ایران هم حاکم است. تعارض اینجا اتفاق افتاد. سوال اینکه کدام قانون حاکم است؟ محل وقوع جرم. با توسعه صلاحیت سرزمینی بودن، قانون ایران حاکم است. در اینجا این مسئله است که وقتی عنصر مادی را می خواهیم در نظر بگیریم (عنصر مادی فعل است یعنی عملی که اتفاق افتاده) بحث این است که در این فرایندی که اتفاق افتاده، یعنی از مرحله کسانی که معاونت کردند و سرکردگی کردند طبق قانون ایران، اگر بخواهیم حرکت بکنیم (۱۲۵ و ۱۳۰) سرکردگی و مشارکت است. و در عین حال ماده ۱۲۶ که بحث معاونت است که از این منظر، عنصر مادی را بر این اساس در نظر بگیریم که شرکاء و معاونین و سرکردگان را در نظر بگیریم به عنوان امران و مامورینی که در حقیقت با علم انجام می دهند.

در عنصر روانی مصونیت عام وجود دارد و قصد در آن فعل وجود داشته است؛ یعنی عالمانه میدانستند چه کسی را می خواهند ترور کنند. و مصونیت خاصشان این است که در حقیقت میخواستند کسی را ترور کنند که شخص مشخص و معینی بوده است (از نظر شخصیتی، از بعد نظامی، از بعد سیاسی، از بعد ایرانی بودن و امثال این).

شرایط تحقق تروریست این است که ما در ترور به دنبال انگیزههایی هم هستیم. یعنی فرق «تروریسم» را با «محاربه و بغی» وقتی می خواهیم در نظر بگیریم؛ در اسلام وقتی می گوئیم باغی چه کسی است؟ من هو باغی؟ من هو محارب؟ در بحث تروریسم، میگوئیم که ترور با یک انگیزه ای است که در حقیقت ایجاد رعب و وحشتی می خواهد بکند که نوع تسلط خود را نشان بدهد. اگرچه انگیزه، در ارتکاب جرم نقش ندارد به دلیل اینکه یک عنصر روانی کفایت می کند.

اما من اینجا چند پیشنهاد و راهکار مطرح میکنم. براساس کنوانسیونهای بین المللی و بخصوص کنوانسیون مبارزه با تروریسم، باید این بحث مطرح بشود که ببینیم بازپرس بغداد با بازپرس تهران که هر دو در اینجا صالح هستند (از منظر رسیدگی در شکل) تفهیم اتهام که کردند بر اساس کدام ماده بوده؟ چون ما اینجا خلأ داریم. یعنی شهید فخری زاده الان ترور شده و ما می گوئیم این یک قتل است. بند الف ماده ۲۹۰. در حالی که اگر ما تروریست را در این یکسال، تعریف قانونی می کردیم، میتوانستیم

يك ماده واحده حداقل بگذرانیم تحت عنوان مفهوم تروریسم و ماهیت تروریسم و تعریف تروریسم، شرایط تروریسم. در بحث خود تروریسم که در حقیقت فعل اصلی انجام می‌شود، آنرا ما جرم انگاری نکردیم. پیشنهاد و راهکار اول این است که ما بیاییم بر اساس کنوانسیون‌ها، بخصوص کنوانسیون مبارزه با تروریسم کشورها، تروریسم را تعریف کنیم. تروریسم صنعتی، تروریسم اقتصادی، تروریسم سایبری، تروریسم نظامی. انواع و اقسام مختلف تروریسم را داریم که می‌تواند در يك فرایند تعریف بشود، مثلاً تروریسم صنعتی بسیار مسئله مهمی است. بنابراین در بحث تقنین باید این مسائل حل شود.

مسألة دوم این است که ما بایستی از دکترین (یعنی استفاده از دانشمندی که در این موضوع کار کرده‌اند) بهره ببریم و از آنها استفاده بکنیم. در این تروری که اتفاق افتاده در آن شب، از باب اینکه چه ابعادی می‌تواند داشته باشد؛ به خصوص از بُعد کیفری و بحث شکلی از نظر آئین دادرسی، ما به عنوان وکیل میتوانیم مشارکت کنیم در جهت دفاع از حقوق قربانیان. ما داوطلب بودیم و اعلام کردیم، ولی هیچ مشارکتی از ما خواسته نشد. این نشان می‌دهد که يك فاصله و گسلی وجود دارد بین سیستم‌های اجرایی و حکومتی و سیستم‌های مردمی و نهادهای مردمی که باید این حتماً حل بشود.

بنابراین جرمی که اتفاق افتاده، عمل تروریستی بود از منظر عنصر مادی و عنصر روانی. از منظر حقوق کیفری بین المللی گفتیم که ما توسعه می‌دهیم «اصل صلاحیت سرزمینی بودن» را، اگرچه بزه دیده ایرانی بود؛ باز قانون ایران حاکم است؛ بخاطر ماده ۷ که ما در قانون مجازات اسلامی داریم. از منظر حقوق بین المللی کیفری، چون کنوانسیون‌های بین المللی در اینجا حاکمند؛ میتوانیم به عنوان يك جرم بین المللی در نظر بگیریم.

باید این پرونده شفاف سازی بشود. در بحث تقنین، باید در مجلس کار بکنیم و ابعاد مختلفش را در قانون بیاوریم که این کار باید صورت گیرد. در بحث قضا، تسلطی که باید بازپرس به قانون عراق و کنوانسیون‌های بین المللی داشته باشد، رفت و آمدهایی که باید به محل وقوع جرم بکند و محل وقوع جرم را ببیند، باید صورت گیرد و نهایتاً این پرونده در دسترس همگان قرار گیرد و مشخص شود این فرایند تا کجا جلو رفته و ما انتظار داریم که دوستان در این زمینه همکاری بکنند.

■ من سعی می‌کنم بحث را از حقوق بین الملل به معنای عام کلمه بیاورم. در حقوق بین الملل اسلامی، آیا کشورهای اسلامی در مقابل این حوادث، نسبت به هم تعهداتی دارند یا ندارند؟ مقدمتاً وقتی ما می‌گوییم حقوق بین المللی اسلامی دو معنا از آن اراده می‌کنیم: يك معنا حقوق بین الملل است از دیدگاه قواعد اسلامی یعنی همان حقوق بین الملل مصطلح. يك معنا حقوق بین المللی که بین کشورهای اسلام حاکم است.

دکتر عباس کریمی

عضو هیأت علمی
دانشگاه تهران و رئیس
انجمن آیین دادرسی
مدنی ایران

با توجه به وضعیت فعلی دنیا، برگشتن به يك امت اسلامی واحد و یکپارچه، دست نیافتنی است. ما به هیچ وجه نباید روی این حساب کنیم مگر در صورت دولت کریمه حضرت صاحب الزمان (عج). در عصر غیبت باید ما کارهایمان را با دولت‌های اسلامی با رعایت مؤلفه‌ای بنام دولت‌های مستقل ترتیب بدهیم. بخاطر همین است حقوق بین الملل منطقه‌ای در جاهای مختلف دنیا ایجاد شده و در اروپا به صورت ویژه وجود دارد. در بین کشورهای اسلامی هم توقع است این حقوق وجود داشته باشد، ولی در کشورهای اسلامی خیلی به سختی کار پیش می‌رود. علتش این است که اولاً بعضی از وابستگی‌ها وجود دارد در بعضی دولت‌های نظام سلطه که در زمان غفلت جهان اسلام برای جهان اسلام طراحی شده بود. الان هم اختلافات زیادی وجود دارد؛ بعضی‌ها ناشی از جهل است، بعضی‌ها هم به دلیل اینکه در عصر غفلت کشورهای اسلامی،

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
سید شهباز
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهباز
دکتر محسن فخری‌زاده

المجمع الدولي للجامعة
الجامعات المسلمة

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

این اختلافات طراحی شده بوده است.

روش دیگری که من می‌خواهم پیشنهاد کنم، بهره جستن از میثاق مشترک مسلمانان است. قرآن کریم به عنوان میثاق مشترک مسلمانان، متضمن احکامی است که این احکام، وظایف دولت‌های اسلامی را در قبال یکدیگر مشخص کرده است. این به عنوان منشور حقوق بین المللی اسلامی که بین کشورهای اسلامی حاکم است؛ متضمن احکامی است که خوب است این احکام استخراج بشود و در قالب یک کنوانسیون منتشر بشود و از قرآن برای تنظیم این روابط استفاده کرد.

در قرآن کریم احکامی وجود دارد و می‌خواهم انرا مقایسه کنم با وجود یک کنوانسیون زنده‌ای که الان در دنیا اجرا می‌شود. از حیث متن، مدلول، مصادیق و از حیث ضمانت اجرا مقایسه کنیم بین احکام قرآن کریم با احکامی که در یک کنوانسیون بین المللی است. از حیث متن، چون کسی نمی‌تواند بین کشورهای اسلامی مخالفت کند با متن قرآن، متن کنوانسیون تنظیم کردن خیلی راحت‌تر است.

از حیث مدلول، احکام قرآن مستحضر هستی ظنی الدلالة است ولی احکامی که مدنظر ماست؛ دچار اجمال کمتری است. از جهت دیگر از حیث مدلول، حداکثر مثل کنوانسیون‌های بین المللی است و کنوانسیون‌های بین المللی گاهی بدلیل تحصیل اجماع امضاء کنندگان در دولت‌ها، متونش ظنی بوده و دارای ابهام است. از حیث مصادیق هم ممکن است آیات قرآن که ما مورد استناد قرار می‌دهیم برای تنظیم روابط اسلامی، در مصداق‌های آن اختلافات شدید وجود داشته باشد مثل بحث اینکه ترور چیست؟ در بحث حاضر ممکن است کشورهای اسلامی وجود داشته باشد که موضع مخالفی با ما داشته باشد، ولی یادمان نرود در کنوانسیون‌ها هم همین امر مشاهده می‌شود و در بحث مصادیق اختلافات وجود دارد.

به علاوه اینکه در بحث اسلامی ما از تاریخ اسلام و سیره پیامبر (ص) و از اندیشه‌های فقهی قوی برخورداریم که میتوانیم این خلأ را جبران کنیم. از حیث ضمانت اجرا، مشکل بیشتری وجود دارد و علتش هم این است که ما سازمانی نداریم برای اجرای احکامی که عرض می‌کنم و سازمان کنفرانس اسلامی هم سازوکاری برای اجرائی کردن این احکام ندارد. نقطه قوت این است که مطالبه مردمی را میتوان ایجاد کرد. اگر احکام قرآن استخراج بشود و تکالیف دولت‌های اسلامی در قالب متن روشنی بیان شود، میتوان این را ترویج داد و با آگاه شدن توده‌های مسلمانان در کشورهای مختلف، نقطه قوت ایجاد کرد.

این بحث را عرض کردم برای اینکه احکامی که از قرآن در رابطه با مسأله اخیر استخراج کردم، رئوس را عرض بکنم. فرصت نمی‌شود در این فرصت کوتاه به تفصیل صحبت کنیم. نقض عهد با خدا از آیات ۲۱ تا ۲۵ سوره رعد، حرام اعلام شده و وفای به عهد با خدا در آیات ۹۱ و ۹۵ سوره نحل واجب شمرده شده است.

اما آیاتی که در رابطه با این موضوع می‌توان به آن استناد کرد و در قالب یک سند بین المللی اسلامی منتشر کنیم؛ یکی وجوب حمایت از قصاص و انتقام از خون سرداران شهید است که در آیه ۱۷۸ سوره بقره آمده است. وجوب حمایت در عقوبت عاملان جنایت، آیه ۱۲۶ سوره نحل. وجوب همکاری در تلقی قتل غیرقانونی سرداران به قتل همه مردم جهان. یعنی اگر با این قصد مقابله نشود، انگار همه مردم جهان قربانی قتل بوده‌اند. باید همکاری در جامعه اسلامی وجود داشته باشد، آیه ۳۲ سوره مائده. وجوب همکاری در پاسخ به تجاوز و تعدی نسبت به حریم دو کشور اسلامی ایران و عراق، آیه ۱۹۰ سوره بقره. لزوم همکاری در دفع فتنه از کشورهای اسلامی، آیه ۱۹۱ سوره بقره. لزوم تداوم مقابله با دشمن و حرمت ترک جبهه مخاصمه و مقاومت، آیه ۱۶ سوره انفال. ۷- همکاری در دفع بغی نسبت به کشورهای اسلامی در عرصه جهانی آیات ۳۲ و ۳۳ سوره اعراف. ۸- تدارک نیروی انسانی و لوازم دفاع از کیان اسلام تا حد استطاعت و تا حد ارباب دشمنان آیه ۶۰ سوره انفال. آیه ۹۰ سوره نحل هم عرض شد. ۹- همکاری در پاسخ به خیانت‌های داخلی و خارجی نسبت به کشورهای اسلامی در قضیه حاضر آیه ۵۸ سوره انفال. ۱۰-

وجوب نصر و همکاری نسبت به کشورهایی که در رابطه با دین و مطالبات دینی استنصار کردند و در امر حاضر اینطور است. آیه ۷۲ سوره انفال. ۱۱- وجوب تبری همه کشورهای اسلامی از دشمنان خدا آیه ۱۱۳ سوره توبه. ۱۲- همکاری در مقاتله با دشمنان آیه ۱۲۳ سوره توبه. ۱۳- حرمت همکاری و اعتماد به آنان که بعضی از کشورهای اسلامی متأسفانه دچار آن هستند، آیه ۱۱۳ سوره هود. ۱۴- همکاری در اجبار کشورهای متعهد به رعایت الزامات و تعهدات ناشی از کنوانسیون‌های بین المللی (هر کشور اسلامی که عضو هر کنوانسیونی است باید از این ظرفیت استفاده کند) به منظور حفظ صلح جهانی در آیه ۶۱ سوره انفال. ترویج اصول اخلاقی و انسانی در عرصه جهانی آیه ۱۹۹ سوره اعراف. رعایت برّ و قسط در روابط جهانی سوره ممتحنه آیه ۸ و ۹. ۱۵- تلاش برای اجرای معاهده ها و عقود بین المللی آیات متعددی است که من موضوعاتش را عرض نمی کنم. آیه ۹۰ - ۹۲ سوره نساء، آیه ۱ سوره مائده، آیه ۴ سوره توبه، آیات ۲۰ و ۲۱ سوره رعد، آیه ۳۴ سوره اسراء، آیه ۸ سوره مومنون، ۱۶- اجازه نقض عهد در جایی که کشورهایی که با ما عهد دارند، نقض عهد کنند، آیه ۷ سوره توبه مقرر کرده در جاییکه کشورهایی که با ما عهد بستند، اگر غلبه پیدا کنند رعایت عهد نمی کنند آیه ۱۰ سوره توبه و نسبت به کشورهایی که اصولاً به عهد وفادار نیستند. اصولاً از پیمان‌های بین المللی خارج می شوند و وفادار نیستند، آیه ۱۲ سوره توبه. ۱۷- مشارکت در مقاتله با پیمان شکنان در صورت وقوع جنگ، اگر بخاطر پیمان شکنی گروهی در مبارزات بین المللی به جنگ وارد شدیم، در مقاتله باید دولت‌های اسلامی با ما همکاری کنند، آیه ۱۳ سوره توبه.

این ۱۷ مورد دستوراتی بود که مستقیم می شود استفاده کرد. چند مورد است که در حاشیه و به عنوان وظایف تکمیلی دولت‌های اسلامی است. ۱۸- حفظ وحدت و اتحاد کلمه در منافع عمومی کشورهای اسلامی و امر جامع اسلام آیه ۶۲ سوره نوح. حرمت تفرق و چند دستگی و اختلاف در امر اقامه دین، آنهایی که چنددستگی ایجاد می کنند کارشان حرام است، آیات ۱۳ تا ۱۵ سوره شورا. رفع اختلافات از طریق سازوکارهای داخلی جامعه اسلامی و با تبعیت از دستورات دینی، آیه ۵۹ سوره نساء. تلاش برای برقراری قسط در جامعه جهانی آیه ۸ و ۹۳ سوره مائده، آیه ۹۰ سوره نحل و آیه ۶۰ سوره الرحمن همه مواردی را که عرض کردم، می توانیم به عنوان احکامی در قالب يك سند بین المللی اسلامی برای کشورهای اسلامی بیاوریم و از طریق دانشگاهها و مجامع علمی، مسلمانان را به این طرف سوق بدهیم که به دولت‌هایشان فشار بیاورند و در قالب قوانین داخلی یا در قالب پذیرش معاهدات بین المللی دولت‌های اسلامی را متقاعد کنند که در این موارد و موارد مشابه همکاری داشته باشند.

■ ما در وضعیتی قرار داریم که در تاریخ نظیر ندارد. يك کشور در مواجهه اش با دنیا، این همه پرونده برایش تشکیل شده و این همه مواجهه حقوقی دارد و متأسفانه آرایش حقوقی مناسبی نداریم و نیروهای حقوقی مان را به گونه ای مناسب چینش نکردیم. يك مقدار آن برمی گردد به اینکه دولت های ما توجهی به حقوق بین الملل ندارند که اشاره شد به وکلای بین المللی. يك مقدارش برمی گردد به خود حقوقدانان که بهر حال اشتغالاتی دارند.

دکتر احمد مومنی راد

عضو هیأت علمی
دانشگاه تهران

مساله دعوای خسارت معنوی در شهادت شهید سلیمانی را مطرح مینمایم. شما می دانید که چه تعداد انسان در شهادت ایشان متأثر شدند. احساسات و عواطف شان جریحه دار شد، گریه کردند، عزاداری کردند و آمدند در خیابان و محکوم کردند؛ نه تنها

در ایران، که دهها میلیون در منطقه و در جهان آمدند.

من چند تا پرونده را خیلی کوتاه اشاره کنم. چند تا هلندی در ونزوئلا دستگیر شدند و سرشان تراشیده شد، مورد اهانت قرار گرفتند. هلند ادعای «خسارت معنوی» کرد و خسارت معنوی گرفت. در پرونده دیگر

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

المجمع الدولي للدراسات
الجامعات الإسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

چند نفر مالزیایی در سنگاپور دستگیر شدند و به آنها بی احترامی شد، مورد اهانت قرار گرفتند. نخست وزیر مالزی، سفرش را به سنگاپور لغو کرد. اعتراض شدید کرد و تقاضای خسارت معنوی نمود. یک امریکایی در مکزیك کشته شد و آمریکایی ها جدا از اینکه دادخواست کیفری دادند؛ دادخواست خسارت معنوی در کنار خسارت مادی و کیفری ارائه کردند و خسارت گرفتند.

شما اینها را مقایسه کنید با آنچه در منطقه اتفاق افتاد. شهید سلیمانی که در حقیقت محبوب قلوب مردم ایران، مردم منطقه، مردم جهان بود. شما ملاحظه فرمودید که در چند نقطه جهان مردم آمدند خیابان، بدون اینکه سامان دهی و سازمان دهی قبلی داشته باشند. آمدند اعتراض کردند و محکوم کردند و متأثر شدند. آیا نمی توانیم طرح دادخواستی را داشته باشیم و خسارت معنوی را طلب کنیم؟ الان پرونده کیفری تشکیل شده، پرونده مدنی و حقوقی هم تشکیل شده. ما منفعل برخورد کردیم در طول سالهایی که بعد از انقلاب، مواجه با این همه مشکلات بوده ایم. پس این يك مسأله مهم است.

حقوق بین الملل هم جبران خسارت مادی و هم جبران خسارت معنوی را در طرح مسئولیت بین المللی دولت ها ۲۰۰۱ و ۲۰۰۶ پذیرفته است. دولت امریکا کسی که بیشترین مبارزه و مواجهه با داعش را داشته و قهرمان صلح و امنیت بین المللی و منطقه ای است، تروریست می نامند. نیروی قدس ما را می برد در لیست تروریست ها. ما باید مواجهه درست حقوقی، فنی بکنیم با این مسائل.

راجع به شهید فخری زاده، چه کسانی این اقدام را کردند؟ دو نخست وزیر رژیم صهیونیستی، نام مبارک ایشان را بردند و تهدید به ترور کردند، ولی در داخل چه کسی این را اجرا کرد؟ قطعا و یقینا عده ای بودند از عوامل ضد انقلاب در داخل که کمک کردند. چه کسی هدایت کرد؟ رد پای منافقین و سایر گروهک های ضد انقلاب پیدا است. آیا ما نمی توانیم طرح دعوا بکنیم؟ دکتر ابراهیمی فرمودند ما باید به این سمت برویم، شجاعانه حرکت بکنیم و لو موفق نشویم. يك دیدگاه غلطی وجود دارد که آقا نمی شود، در يك کلام نمی شود. الان پرونده شهید سلیمانی، پرونده کیفری و حقوقی اش، انقدر طولانی شد و ما کاری نکردیم. ما باید پرونده را فعال کنیم؛ فوقش در پرونده رای نمی آوریم، ولی برای اینکه بتوانیم تولید ادبیات کنیم، باید حقوقدانان را درگیر کنیم.

شما فرانسه، دانمارک، سوئد، نروژ، آلبانی را ببینید. اینها کسانی که اینجا جنایت کردند و جنایت شان محرز است و تروریست هستند، پناه دادند. فقط يك رای برای ما کافی است. رای دیوان دادگستری بین المللی در پرونده پرو علیه کلمبیا. يك آقایی از پرو خارج شد رفت کلمبیا و پناهندگی گرفت. پرو طرح دعوا کرد که این مرد این ویژگی ها را دارد و این کشور که به او پناهندگی داده، نقض کرده معاهدات پناهندگی را و باید تفکیک کند مجرم سیاسی و فعال سیاسی را با مجرم امنیتی و کسی که ترور کرده، کشتار کرده، آشوب کرده و کشور را بهم ریخته. دیوان بررسی کرد و بعد رای او صادر شد. تایید کرد دیدگاه پرو را و کلمبیا را محکوم کرد.

ما غافل شدیم از این همه ظرفیت های حقوق بین الملل و حقوق بشر. ما میتوانیم طرح دعوا کنیم علیه فرانسه که شما به اینها میدان دادید، فرض قرمز انداختید، حمایت سیاسی، حمایت مالی، حمایت تبلیغاتی می کنید و اینها برنامه ریزی بر علیه منافع ما میکنند. معاهدات حقوق پناهندگی می گوید: اینها نباید مجرم امنیتی باشند و تروریست باشند. بعد هم وقتی پناهندگی گرفتند؛ از آن به بعد هم نباید فعالیت خرابکارانه بکنند. چطور می شود ما این همه خسارت ببینیم؟ بهترین نیروهایمان را شهید کنند و بنشینیم نگاه کنیم.

دکتر خیرالله پروین

عضو هیأت علمی
دانشگاه تهران

■ بامداد ۱۳ دی ماه ۱۳۹۸ رسانه‌های جهان خبر غیرمترقبه‌ای را مخابره کردند که قاطبه مردم ایران و جمعیت کثیری از مردم منطقه و جهان را در بهت و اندوهی غمناک فرو برد و نگرانی عمیق مقامات سیاسی و امنیتی کشورهای مختلف جهان و حتی ایالات متحده آمریکا را هم برانگیخت. خبر آنقدر مهم و غیرمترقبه بود که کاملاً جهان را در یک وضعیت و شرایط جدیدی قرار داد. ترور چه کسی؟ ترور مؤثرترین فرمانده جبهه مبارزه با تروریسم تکفیری در منطقه. به دست چه کسی؟ به دست نیروهای آمریکایی و به فرمان مستقیم رئیس جمهور آمریکا و اساساً در کجا؟ در حاشیه فرودگاه بغداد و در کشور دیگر.

همراهان ایشان، تابعان و شهروندان کشوری بودند که این ترور در آنجا اتفاق افتاد. ابومهدی المهندس، از فرماندهان حشد الشعبی عراق و همراهان ایشان (براساس قوانین و مقرراتی که در عراق وجود دارد و هم بر اساس تایید نخست وزیر وقت عراق که این قوانین و مقررات را تأیید کرده) جزء نیروهای رسمی عراق بودند. این مسئله بسیار مهم و خطیر که جهان را تا لبه جنگ جهانی دیگر پیش برد؛ سبب بحث‌های مهمی در میان حقوق دانان و صاحب نظران و سیاست مداران و همه کسانی که به هر ترتیب انسان‌های مستقل و خرداندیشی هستند، گردید.

کاملاً روشن است پس از دو جنگی که در جهان اتفاق افتاده بود، یکسری نهادها و سازمان‌هایی ایجاد شدند. هدف اصلی اینها دو مساله بود: ۱- صلح و امنیت جهانی؛ ۲- حقوق بشر. اتفاقاً بحث ما مربوط به این دو تا است. صلح و امنیت بین المللی و حقوق بشر، دو هدف عمده‌ای بود که پس از دو جنگ جهانی مورد توجه ملل متحد قرار گرفت. از نگاه حقوق بین الملل، توسل به زور برای ترور یک مقام عالی رتبه نظامی، آن هم نه در میدان نبرد، بلکه در سفری رسمی و نه برای مأموریت نظامی، بلکه مأموریتی سیاسی و به منظور گفتگو با مقامات رسمی کشور میزبان، در راستای کاهش تنش‌های منطقه‌ای، چه بحث و ماهیت حقوقی می‌تواند داشته باشد؟ توجیهات ادعایی مقامات آمریکا تا چه اندازه می‌تواند از قابلیت شنیدن و اعتبار برخوردار باشد؟ پیامدهای حقوقی بین المللی حمله آمریکا چه می‌تواند باشد؟ صحبت کوتاه اینجانب با توصیف و تحلیل وقایع مرتبط با این رخداد و ارزیابی توجیهات مقامات آمریکایی که عمدتاً حول مفهوم دفاع مشروع مطرح شده براساس وضعیت‌های حقوق بین الملل بیان میشود که از آن چند نتیجه حاصل می‌شود.

اول اینکه اقدام «توسل به زور» فاقد کمترین و کوچکترین وجهت حقوقی و قانونی بوده و جنایتی آشکار و لطمه به صلح و امنیت بین المللی و جهانی بوده و مصداق مسلم توسل به زور محسوب میشود و غیرقانونی بوده و مغایر با منشور ملل متحد محسوب می‌شود. دوم: ناقض توافقات دو جانبه آمریکا با عراق، بویژه موافقت نامه امنیتی بوده و مطابق مفاد اعلامیه تعریف تجاوز و اساسنامه روم، مصداق عمل تجاوز شناخته می‌شود و موجبات مسئولیت بین المللی دولت آمریکا و مسئولیت کیفری عوامل دخیل در آن و عاملان و امران این اقدام نامشروع را فراهم می‌نمایند.

توجیهات مقامات آمریکایی مبنی بر دفاع مشروع و دفاع پیش دستانه و پیشگیرانه، فاقد کمترین وجهت حقوقی و قانونی است. یکی از چالش‌های مهم حقوق بین الملل حاکم بر توسل به زور، مربوط به چگونگی تفسیر و اجرای موارد استثنائی است که در کنار اصل منع استفاده یا تهدید به استفاده از زور پذیرفته شده است. این چالش بویژه در خصوص دفاع مشروع که ابتکار و صلاحیت آن به دولت‌ها سپرده شده، بیشتر بروز و ظهور پیدا می‌کند. آمریکا تلاش داشته با تفسیری موثق حتی در فرض وجود احتمال یا پیش بینی حمله نظامی در آینده، این اقدام جنایت کارانه را موجه جلوه دهد. توجیهات ارائه شده از طرف مقامات ایالات متحده آمریکا در فاجعه ترور سردار سلیمانی یکی از مصادیق این رویکرد افراطی

المجمع الدولي للدراسات
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
سید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

آمریکا در تعمیم دامنه استثناء توسل به زور در مقام دفاع از خود یا باصطلاح دفاع مشروع بوده است. عملیات نظامی آمریکا در سوم ژانویه ۲۰۲۰ که در حاشیه فرودگاه بغداد رخ داد و ترور سردار سلیمانی فرمانده عالی جمهوری اسلامی ایران و ابومهدی المهندس از فرماندهان حشد الشعبی عراق و جزء نیروهای رسمی ارتش عراق و همراهان ایشان، از جهات مختلف فاقد عنصر مشروعیت بوده و موجب مسئولیت بین المللی دولت ایالت متحده آمریکا و مسئولیت کیفری عوامل دخیل در این عملیات گردیده است. تهاجم نظامی یاد شده در تاریخی که بیان شد، مستند به هیچ تصمیمی از جانب مقامات شورای امنیت ملل متحد و سازمان ملل متحد نبوده و چنین ادعایی هم از سوی هیچکس از مقامات آمریکایی هم حتی مطرح نشده است. حمله نظامی آمریکا فاقد مشروعیت لازم برای توصیف در قالب دفاع مشروع است. زیرا آمریکایی‌ها باید اثبات می‌کردند که قربانی یک حمله سابق منتسب به ایران بودند یا دست کم با یک حمله قطعی قریب الوقوع از سوی ایران مواجه هستند؛ در حالیکه بر اساس کلیه قرائن و امارات اثبات شده، حمله آمریکا نه مسبوق به حمله نظامی قابل انتساب به ایران بوده و نه ادعای حمله قطعی و قریب الوقوع ایران علیه آمریکا به اثبات رسیده است که بتواند مشروعیت دفاع پیش دستانه را اثبات کند.

اما ادعای وجود طرح و برنامه دشمن و پیش بینی حمله نظامی در آینده برای توجیه دفاع پیشگیرانه، نه نسبتی با قواعد و موازین حقوقی ناظر به توسل به زور دارد، نه مورد تأیید رویه قضایی بین المللی بوده و نه از هیچ گونه حمایت دکترین حقوقی برخوردار است. من اشاره خواهم کرد که دادستان سابق دادگاههای جنایات جنگی که خودش یک شهروند آمریکایی بوده و یک تحصیل کرده حقوق است؛ چگونه این مسئله را محکوم می‌کند و آن را فاقد وجهت قانونی می‌داند.

اما ماهیت حقوقی این گونه توسل به زور نامشروع این است که نباید آنرا صرفاً در حد قتل فرا قضائی و نقض حیات فرد یا افرادی فرو کاست، یا او را مغایر با برخی تعهدات قراردادی دانست؛ بلکه با توجه به استنادات و استدلال‌های حقوقی که به عمل آمده، حمله نظامی آمریکا کاملاً مصداق جرم «تجاوز بر علیه عراق» هم بوده است. زیرا استفاده از نیروهای مسلح مغایر با شروط مقرر در توافقنامه امنیتی، به تصریح اعلامیه تعریف تجاوز و اساسنامه روم، از مصادیق تجاوز به شمار رفته و این موضوع، مورد استناد و تأیید مقامات رسمی عراق هم قرار گرفته است. علاوه بر این، توصیف حمله نظامی آمریکا در ترور سردار سلیمانی به عنوان تجاوز علیه ایران هم نیز محسوب می‌شود؛ یعنی صرفاً تجاوز بر علیه حاکمیت عراق که این عملیات در آنجا اتفاق افتاده، نیست. همان گونه که از ادبیات مقامات آمریکایی برمی‌آید، اقدام نیروهای آمریکایی، حمله علیه ایران هم بوده، یعنی یک عملیات نظامی بر علیه جمهوری اسلامی ایران. طبق مفاد اعلامیه تعریف تجاوز و ماده ۸ مکرر اساسنامه روم، حمله به نیروهای نظامی یک کشور، در صورت برخورداری از شدت کافی، مصداق تجاوز خواهد بود و از آنجا که معیار شدت، صرفاً ناظر به ابعاد مکانی و زمانی حمله نبوده و می‌تواند به لحاظ آثار پیامدی نیز واجد «شدت کافی» باشد، مصداق تجاوز علیه جمهوری اسلامی ایران بوده است. اگر نگاهی به منشور داشته باشیم، می‌بینیم در هیچ جای منشور هیچ مجوزی برای توسل به زور نیست. بند چهار ماده ۲ منشور ملل متحد، دولت‌ها را از تهدید به زور منع می‌کند و کاملاً صریح است. با این حال ممکن است مفهوم نگرش دولت‌ها به ممنوعیت تهدید به زور متفاوت از نگرش آنها به ممنوعیت توسل به زور باشد.

پرسش اولیه که در این باب مطرح می‌شود این است که چگونه تهدید به زور تحت شرایط خاص می‌تواند به هدف اولیه حقوق بین الملل یعنی حفظ حداقلی از نظام جهانی و صلح و امنیت بین المللی کمک کند؟ و دوم: در چنین حالتی، تهدید از زاویه دید جامعه بین المللی چگونه است؟ غیرقانونی بودن تهدید به زور از کنفرانس سال ۱۹۰۷ صلح لاهه و به ویژه پس از لازم الاجراء شدن منشور ملل متحد کاملاً روشن است. در واقع امروز هیچ تهدید به زوری (حتی اتمام حجت با تهدید به زور) با کنوانسیون لاهه در

مغایرت است و نمی تواند اتفاق بیفتد. بند چهار ماده ۲ منشور ملل متحد، به صراحت دولت ها را از تهدید به زور منع می کند، و آنها را از اینکه دیگران را مورد تهدید قرار بدهند و حتی تهدید کنند، منع می کند و هیچ دولتی چنین اختیاری ندارد.

پس در منشور ملل متحد، ممنوعیت کلی و عام توسل به زور مدنظر قرار گرفته شده است. هیچ قاعده منع توسل به زور در این منشور وجود ندارد که آنرا مجاز بداند چه در روابط بین الملل نظیر جنگ، چه در تهدید به جنگ، چه در اقدامات مقابله به مثل مسلحانه، چه در محاصره دریایی و چه در وضعیت های دیگر و استفاده از تسلیحات را کاملاً در برمی گیرد و آن را ممنوع می داند.

یکی از استادان حقوق بین الملل و یکی از بنیان گذاران دادگاه جنایی بین المللی نامه ای را به نشریه نیویورک تایمز می نویسد. ایشان ترور شهید سردار سلیمانی را به عنوان عملی خودسرانه و غیرقانونی محکوم کرده است و عملیات مسلحانه نیروهای آمریکایی در خاک عراق را به عنوان تجاوز محسوب می کند و می گوید: ایران و عراق می توانند مبادرت به دفاع مشروع علیه آمریکا کنند.

اشاره ای هم به ترور شهید فخری زاده کنم. بحث در رابطه با ترور دانشمند بزرگ فخری زاده است که فقط از جهت اینکه ادای دینی نسبت به این شهید بزرگوار داشته باشیم، نکاتی را عرض میکنم. از نظر حقوق بشر بین المللی کاملاً در شرایط جنگی هم، حملات عمدی به غیر نظامیان ممنوع است مگر آنکه این اشخاص مستقیماً در محاصره و جنگ مشارکت داشته باشند. به همین دلیل، دانشمندان نظامی همواره جزء غیرنظامیان محسوب شدند. پروتکل اول الحاقی ۱۹۷۷ و موافقت نامه های ۱۹۴۹ ژنو به روشنی گفته است که هر کس در عملیات جنگی حضور و مشارکت نداشته باشد، رزمنده نیست، بلکه غیرنظامی است. چگونه میتوان کسی که در تهران در شرایط عادی و به صورت غافلگیرانه کشته می شود و شهید می شود را رزمنده نامید؟ لذا افرادی که با تغییر نام ترور به قتل هدفمند، از آدم کشی دفاع می کنند را باید مدافع جنایت یا تئوریسین جنایت و آدم کشی نامید و لذا این مسئله توجیه پذیر نیست از هیچ جهتی. کارکرد دولت اسرائیل در طی عمر ۷۰ ساله اش همین بوده که دست به ترور دانشمندان و متخصصان هسته ای بزند و صرفاً فقط در مورد ایران نبوده است؛ یعنی اسرائیل در سایر دولت ها هم دست به چنین ترورهایی زده؛ حتی در خود آمریکا هم بعضی دانشمندان را ترور کرده است.

■ اینجانب به دنبال امکان سنجی طرح دعاوی حقوقی بر علیه امریکا در پرونده ترور شهید سلیمانی هستم؛ یعنی ما بررسی کنیم که چه نوع دعاوی و در چه مراجعی اعم از داخلی منطقه ای و بین المللی، می توانیم طرح دعوی بکنیم و با چه ضریب و ریسک موفقیت حاصل شود. کاریک وکیل در ورود به يك پرونده، شناسایی ریسک پرونده است. همه دوستانی که وکیل اند، می دانند هیچ وکیلی در پرونده ای که ورود پیدا می کند، نمی تواند صد در صد مطمئن باشد که رأی قضائی را خواهد گرفت حتی در پرونده های بسیار متعارف؛ تا چه برسد به پرونده های این گونه ای که مسبوق به سوابق هم شاید نباشد. ممکن است ما موارد مشابهی را پیدا کنیم در فضای بین الملل، اما موارد دقیق حتمی که به صورت پرونده قضائی وجود داشته باشد، نداریم. در پرونده ای مثل شهید سلیمانی، این پرونده منحصر به فرد است و در فضای بین المللی طبیعتاً باید برایش طراحی کرد. وکیل حاذق در پرونده های داخلی و در پرونده های بین المللی به وکیلی گفته می شود که برای پیروز شدن می آید و پرونده اش را طراحی و مهندسی می کند، ریسک ها را می بیند، فرصت ها را می بیند تا آنجایی که شده متمرکز می شود به کل اسباب حقوقی. گاهی از فکت می برد، گاهی از law می برد. (گاهی با هر دو).

دکتر سید نصرالله
ابراهیمی

عضو هیأت علمی دانشگاه
تهران و رئیس هیأت مدیره
مرکز وکلای قوه قضائیه
استان تهران

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

المجمع الدولي للدراسات
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

وقتی که پرونده شهید سلیمانی مطرح شد، از سال گذشته دنبال این بودم که آیا می شود پرونده را در محاکم بین المللی، محاکم داخلی و منطقه مطرح کرد. از همان زمان من اولین بررسی را انجام دادم. امکان سنجی پرونده یعنی مطالعه امکان سنجی حقوقی پرونده در ایران، عراق و سوریه و هم در مراجع و محاکم بین المللی است. مراجع بین المللی جهت طرح اقدامات غیرقضایی، محاکم بین المللی جهت طرح اقدام قضایی. وکیل وقتی پرونده ای را جلو میبرد، حتما نباید از درب دادگاه وارد محکمه بشود و بخواهد پرونده را ببرد. گاهی وقتها از يك اقدام اداری، از يك پیگیری اجرایی در يك مرجع ذي صلاح می تواند پرونده را مطرح کند و به آن اهداف برسد.

ما هدفمان از پیگیری پرونده شهید سلیمانی چیست؟ رساندن ندای مردم ۸۰ میلیونی ایران و چند ده میلیونی عراق به جامعه بین الملل که اتفاقی که افتاد، جنایت بین المللی است؛ ناقض صلح و امنیت بین المللی است؛ خلاف حقوق بشر است و مداخله در حاکمیت های مستقل دولتها است و ناقض همه قواعد آمره بین المللی است.

در اینجا امکان سنجی ما در دعوای حقوقی کیفری ایران جواب می دهد. حتی لازم نیست که وکیل خیلی قوی باشد برای اینکه رأی بگیرد. در ایران با ادبیات و قوانین و مقرراتی که داریم؛ در همین مقررات ما می توانیم این پرونده را پیگیری کنیم. در مورد عراق، امکان سنجی من جواب داده و ما می توانیم طرح دعوای در محاکم جمهوری عراق را داشته باشیم. طرح دعوای بر علیه آمریکا در محاکم مشترک ایران و عراق یعنی دولت ایران و دولت عراق (به دلیل اینکه هر دو قربانی مشترک يك جرم واحد بودند) نیاز دارد به يك مصوبه قانونی و توافقنامه های فی مابین و در يك فرایند توافق طرفینی بیایند يك دادگاه مشترك تشکیل بدهند برای پیگیری پرونده.

من از همان ابتدا تصورم این بود که مقامات قضایی دو کشور یا مقامات سیاسی دو کشور، اراده شان را در اینجا مشترك می کنند برای این کار که تا الان اتفاق نیفتاد. حتی من بررسی کردم که آیا می توانیم این دعوای را در خود آمریکا مطرح کنیم بر اساس قوانین و مقررات آمریکا از قانون اساسی و قانون کیفری آمریکا. باز اینجا جواب مثبت است و ما در آمریکا هم می توانیم طرح دعوا بکنیم؛ البته ضریب ریسک دعوا در هر صلاحیت سرزمینی نسبت به صلاحیت دیگر سرزمینی متفاوت است.

فضای بین الملل فضایی است که شما باید از همه ظرفیت ها استفاده کنید. پیشنهاد من این است: تشکیل يك کارگروه تخصصی از حقوق دانان ایران، عراق و بین المللی. من در پرونده های بین المللی مشاهده کردم برخی از موسسات حقوقی که مردم نهاد هستند، اینها بدون اینکه اینترست خاصی در پرونده شما داشته باشند، اگر بتوانیم متقاعد کنیم که این پرونده ها جنبه حقوق بشری دارد و می تواند پروفایل حقوق بشری آن جیو را ببرد بالا، اینها می آیند ورود پیدا می کنند و کمک می کنند؛ حتی به عنوان ثالث، در پرونده ممکن است در محاکم بیایند استدلال کنند. در برخی از پرونده های اروپا و انگلستان، بنده از برخی NGO ها استفاده کردم و توانستم رأی بگیرم.

این فقط يك بحث تئوریک و امکان سنجی احتمالی نیست و میتوانیم کارگروه تخصصی از حقوق دانان داخلی و عراقی و وکلای بین المللی تشکیل دهیم. طبیعتا در اینجا استفاده از ظرفیت های NGO ها بسیار مهم است. در نهایت در بررسی هایی که بنده داشتم، در مورد اقدام تروریستی دولت آمریکا، امکان سنجی کلیه گزینه هایی که بررسی شده وجود دارد؛ اگرچه وزن هر يك از گزینه های پیشنهادی در سهولت و صعوبت دعوا و در احتمال موفقیت متفاوت است، ولی توجه به کلیه گزینه ها می تواند يك حقوق دان و وکیل حاذق بین المللی را در خصوص طرح دعوای بین المللی با اقدامات تلفیقی یا تجمیعی رهنمون ساخته و از ظرفیت گزینه های روی میز برای تقویت مبانی حقوقی و مستندات استفاده کند.

۲- نتیجه دوم: در پیگیری هر يك از گزینه های پیشنهادی که بنده مطرح کردم؛ برخورداری از توانمندی

حقوق دانان و وکلای برجسته داخلی، منطقه‌ای و بین المللی درصد موفقیت ما را در وصول به نتیجه ارتقا می‌دهد.

۳- این اعتقاد جازم را دارم که طرح دعاوی این گونه‌ای در مراجع ذی صلاح داخلی، منطقه‌ای، بین المللی، حتی اگر منتج به نتیجه حقوقی نشود؛ نباید به هیچ وجه متوقف شود. چرا؟ زیرا طرح دعاوی بر علیه امریکا می‌تواند زیرساخت های حقوقی بین المللی کشور عزیز ایران را در ورود به فضای بین المللی تقویت کند. دسترسی نظام حقوقی و حقوق دانان ما و منطقه را در مراجعه به محاکم بین المللی ارتقا بدهد و گسترش بدهد.

■ سالها پیش شاید قریب به ۱۵ سال پیش در مرکز امور حقوقی ریاست جمهوری، پرونده چهار دیپلمات ایرانی به من ارجاع شد. سردار احمد متوسلیان، شهید موسوی. هنوز نمی‌توانیم بگوییم شهید چون مشخص نشده که اینها شهید شدند یا نه؟ وقتی که من پرونده را باز کردم دیدم ۳-۴ کاغذ زرد پوشیده داخل پرونده است. سوال کردم نکند این يك پرونده محرمانه‌ای دارد که به من ندادند. وقتی سوال کردم گفتند: پرونده محرمانه ندارد؛ یعنی بعد از چند دهه فقط چند تا بریده جراید در آن پرونده بود و هیچ کاری انجام نشده بود که من درخواست جلسه کردم و وقتی که بعضی از دوستان دیدند من يك مقدار فعال شدم، پرونده را سریع از من گرفتند. سرنوشت امام موسی صدر چی شد؟ کسی خبر دارد؟ سایر شهدای هسته‌ای چه شد؟ ما می‌توانیم عکس سردار سلیمانی را روی پروفایلمان بگذاریم. می‌خواهم بگویم يك مقدار هم علاوه بر بحث‌های تئوریک و برگزاری جسات، در بحث‌های عملیاتی وارد شویم. چرا هنوز سردار متوسلیان پرونده‌اش فعال نشده؟ سردار عزیزمان این پیام را به ما دادند که سرنوشت هر ایرانی مهم است. سرنوشت هر يك از کسانی که در مجموعه هستی وجود دارند، اهمیت دارد.

دکتر سیامک آموزیدی

عضو کارگروه حقوق
عمومی مجمع
بین المللی اساتید
مسلمان دانشگاه‌ها

من آمدم در چارچوب عملیاتی کردن موضوع، کنوانسیون‌های مربوط را بررسی کردم. دو کنوانسیون اصلی داریم در این خصوص. کنوانسیون ۱۹۶۹ چون کشور ایران عضو است، اما عراق و آمریکا عضو نیستند و ۲۹ کشور عضو هستند؛ از ظرفیت ان نمی‌شود استفاده کرد. کنوانسیونی که می‌توانیم از ظرفیت ان استفاده کنیم مخصوصا در اینکه ما پیگیری کیفری داشته باشیم؛ کنوانسیون راجع به جلوگیری و مجازات جرائم علیه اشخاص مورد حمایت بین المللی من جمله مأمورین سیاسی است که ۱۹۷۳ تصویب شد و از ۱۹۷۷ اجرایی شد. ۱۸۰ کشور عضو دارد و ایران، عراق، امریکا، افغانستان، قطر عضو این کنوانسیون هستند که این ظرفیت خوبی را برای ما و تکالیفی را برای کشورهای مختلف ایجاد میکند.

در ماده يك بند ب : سردار سلیمانی می‌توانند مشمول این بند قرار بگیرند و می‌توانیم از ظرفیت این کنوانسیون استفاده کنیم. فکر کنم در ماده ۳ کنوانسیون است که پیش بینی شده: کشور عراق که کشور محل وقوع جرم است، محاکمش در صلاحیت رسیدگی هستند. طبق بند ب ماده ۳، محاکم کشور ایران هم می‌تواند رسیدگی کند. طبق بند ج، کشوری که آن اقدام را انجام داده، خود کشور آمریکا می‌تواند رسیدگی بکند و طبق بند ۲، سایر کشورهای جهان، هر جا که عاملین و قاتلین پیدا شوند؛ محکمه آن کشور می‌تواند آنها را بازداشت کند و رسیدگی کند.

کشور عراق طبق ماده ۴ وظیفه داشت که جلوگیری کند؛ اگر اطلاع داشت از این اتفاق و مبادله اطلاعات داشته باشد و هر تدبیری که لازم بوده را اتخاذ کند و به ایران اطلاع بدهد که این اقدام انجام نشد. متأسفانه کشور عراق در خصوص صلاحیت دیوان بین الملل دادگستری آی . سی. جی این صلاحیت را رزرو زده و نپذیرفته و گر نه ما کوتاهی اگر از کشور عراق مشاهده می کردیم، می‌توانستیم به عنوان اختلاف

المجمع الدولي للجامعة
International Association of Muslim Universities

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

ببریم و اول در قالب مذاکره بعدا داوری بعد در قالب آی سی جی پیگیری کنیم. اما الان می توانیم رسماً از دولت عراق درخواست بکنیم که پرونده به صورت کیفری آنجا رسیدگی بشود؛ یعنی این ظرفیت وجود دارد. من شاید نزدیک به ۲۰ مورد را در خصوص کیس هایی که علیه ایران در محاکم آمریکایی رسیدگی شده (اما به صورت حقوقی) تک تک آراءش را خواندم. این را برای این قسمت عرض میکنم که بخشی از دوستان در خصوص پرونده شهادت و ترور شهدای هسته ای می فرمایند: ما هنوز از جهت قابلیت انتساب به دولت اسرائیل مشکل داریم. من توصیه میکنم حقوقدان ها متن اراء را مشاهده کنند. تقریب در اکثر قریب به اتفاق این آراء، هیچ مستندی وجود ندارد، مثلاً استناد کرده به گزارش وزارت خارجه آمریکا، استناد کرده قاضی به شهادت شهود مثلاً سفیر آمریکا در لبنان یا گزارش کارشناس اف. بی. آی و امثالهم؛ یعنی هیچ مستند دقیقی وجود ندارد.

اگر محاکم داخلی ما، چه در بحث کیفری و چه در بحث حقوقی ورود کردند؛ ما می توانیم در مقابل امریکا اقدام متقابل داشته باشیم، هم در خصوص بحث مصونیت و هم در خصوص اینکه خیلی لازم نیست آراء مستند، مستدل و دقیق و روشن باشد. همانطور که سیستم قضایی آمریکا مبتنی بر این است که وقتی یک رای صادر می شود، همان مبنا قرار می گیرد و ارای بعدی هم صادر میشود؛ ما هم می توانیم از آن روش استفاده کنیم.

بعضی از دوستان این شبهه را اخیراً مطرح کردند که اگر ما بخواهیم علیه کشور اسرائیل طرح دعوی بکنیم؛ این به معنی شناسایی دولت اسرائیل است. به هیچ وجه اینطور نیست. ما پرونده داوری داشتیم با اجازه مقام معظم رهبری و علیه اسرائیل طرح دعوی کردیم و طبق اصول حقوق بین الملل، این نتیجه حقوقی، شناسایی آن کشور را به همراه نخواهد داشت. ایران قوانین متعددی را تصویب کرد سال ۱۳۶۸ - ۸۹ - ۹۱ - ۹۲ - ۹۵ - ۹۶ و ۹۸ در خصوص برخورد با تروریست و ترور و به نظر من این قوانین باید تکمیل و تنقیح بشود و دوستان اشاره داشتند به جرم انگاری بعضی از موضوعات خاص که به نظر من، آنها هم باید انجام بشود و اضافه شود به این قوانین و ما یک قانون به صورت پکیج مشخصی داشته باشیم و همان را مبنا قرار بدهیم.

بعد از اینکه رای را محکمه ما صادر کرد، مهم بحث اجرای آن رای است مخصوصاً اگر رای حقوقی باشد. برای اجرای رای در محاکم داخلی یا محاکم عراق، یک سری موافقت نامه دو جانبه دیگر نیاز داریم و مجموعه باید اینها را دنبال کند و منعقد کند تا بتوانیم آراء را اجرایی بکنیم. خود آمریکا برای اجرای احکام داخلی اش در سایر کشورها، در برخی از کشورها موفق شد و در بعضی از کشورها موفق نشد. ما چطور در مهندسی می آیم مهندسی معکوس می کنیم، در علوم انسانی هم می شود مهندسی معکوس کرد. روش هایی که خود آمریکا و کانادا و برخی کشورهای دیگر علیه کشور خودمان یا سایر کشورها دنبال کردند را مطالعه کنیم و از همان روش ها، آن مواردی که موفق بوده استفاده کنیم علیه خود کشور آمریکا و کشور اسرائیل که در واقع باید بگوئیم دولت اشغالگر قدس.

یکی از دوستان از قول وزیر خارجه نقل کردند که از سال قبل تا الان، هیچ نامه ای وزارت خارجه به شورای امنیت سازمان ملل نفرستاده؛ چون فکر می کردند هیچ نتیجه ای ندارد. چرا؟ یعنی مسائل دیپلماتیک و سیاسی را مبنا قرار می دهند و مسائل حقوقی را کلاً کنار می گذارند. اینها می تواند مستند باشد و بعداً همین نامه ها مبنا قرار بگیرد برای اقدامات بعدی. ان شاء الله اقدامات حقوقی در رابطه با ترورها باعث شود هزینه ترور در سراسر جهان بالا برود مخصوصاً علیه اتباع ایرانی، مخصوصاً علیه دانشمندان هسته ای، مخصوصاً علیه مقامات عالی رتبه ایرانی.

دکتر سید حسین
موسوی فر

دبیر کارگروه
پیگیری پرونده
حاج قاسم سلیمانی

■ دو بخش کلی ارائه می‌دهم. یک بخش نظرات کارشناسی خودم، یک بخش هم اقداماتی که انجام شده و باید انجام شود. در قضیه حمله و اقدام تجاوز کارانه از طریق تروریسم علیه شهید سلیمانی تردیدی وجود ندارد. تمام عناصر و شواهد نشان می‌دهد که این اقدام، اقدامی است که مشمول و مصداق عمل تجاوز است. اما اینکه طرف مقابل استناد می‌کند به دفاع پیش دستانه و دفاع پیش گیرانه یا هر عنوان دیگری غیر از آن چیزی که دفاع مشروع ماده ۵۱ منشور ملل متحد است. قطعاً چنین چیزی نیست؛ صدر ماده ۵۱ تصریح دارد که در صورت وقوع حمله مسلحانه علیه یک عضو ملل متحد چنین اتفاقی بیفتد. لذا وقوع حمله مسلحانه‌ای نبوده و منطوق و مفهوم و همه تشکیلات و عناصر ماده ۵۱ منشور ملل متحد گواه این است که دفاع مشروع در همین حالت وجود دارد و حق ذاتی است و تا جائیکه شورای امنیت دخالت نکند. بنابراین ادعای آمریکایی‌ها در هر محکمه ناعادلی هم برود، قطعاً محکوم است. اما در مقابل، اقدام ما چیست؟ نکته‌ای که وجود دارد و نظر کارشناسی من این است که اقدام ما در جواب، دقیقاً منطبق بر ماده ۵۱ است؛ چون اقدام علیه مأمور رسمی دولت جمهوری اسلامی ایران، در حال مأموریت رسمی در کشور عراق (نه در صحنه جنگ) در حال انتقال به محل مأموریت، قطعاً یکی از مصادیق قطعنامه ۳۳۱۴ است در تعریف تجاوز و اقدام ما در برابر او، قطعاً دفاع مشروع است که مشمول ماده ۵۱ منشور ملل متحد است.

نکته‌ای که وجود دارد این است که در ماده ۵۱، تناسب وجود دارد. در قضیه دفاع مشروع، تناسب یکی از اجزایی است که دفاع را در مقام دفاع زیان دیده از حدود قانونی و مشروع خودش خارج نمی‌کند. به نظر من بهترین تناسب را سید حسن نصرالله فرمودند: کفش شهید سلیمانی به سر ترامپ می‌ارزد. تناسب این است، آن اقدامی که انجام شد به قول حضرت آقا یک سیلی بود در عین الاسد.

در همان روزهای اول در قوه قضائیه، به لحاظ حقوقی در بعد داخلی، یک دادخواست داشتیم، بحث حقوقی داشتیم که به نحو احسن همه کمک کردند. یک بعد کیفری داشتیم که روال خود را طی می‌کند در سطح داخلی. اما مسئله‌ای که مهم است و مغفول واقع شده، سطح بین المللی است. اساتید فرمودند ما کنوانسیون ۱۹۷۳ را داریم که متعهد شدیم. وقتی متعهد شدیم، چرا از حقوقش استفاده نکنیم؟ چرا منفعلانه برخورد کنیم؟ این برمی‌گردد به خوانش برخی از دوستان. ما منازعه نظامی داشتیم؛ منازعه اقتصادی داریم؛ اما جنگ حقوقی در کار نیست. چرا در این حوزه اعتماد نیست؟ چرا ما نباید منازعه حقوقی کنیم؟ اینجا جایی است که ما هنوز به مرحله اصلی نرسیدیم، اما بی انصافی است اگر بگویم کاری نشده است.

اینکه در چه بخش‌هایی میتوانیم فعالیت کنیم؛ یک بخش بین الدولی است، یکی کنوانسیون است یعنی بخش برون مرزی بین المللی، ی بخش، بخش‌های حقوق بشری است و ما در آن حوزه خیلی کارها می‌توانیم انجام دهیم. تنها مسئله این است که اولاً همه اساتید همچنان ناامید نباشند و به ما کمک نکنند. نکته بعدی این است: تمام کشورها، تمام اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحوی در قضیه شهید عزیزمان خصوصاً شهید سلیمانی درگیر ماجرا بودند، بدانند از تیغ مسائل و پرونده‌های حقوقی ما نمی‌توانند جاخالی کنند.

ما هنوز هم باید شروع کنیم، باید بجنگیم، باید اراده کنیم که حقوق حقه جمهوری اسلامی ایران را در حوزه‌های مختلف خصوصاً شهید سلیمانی را احقاق بکنیم و فقط یک نکته می‌توانم در مورد شهید عزیزمان، شهید فخری زاده، اضافه بکنم: به لحاظ حقوقی ما خیلی مسأله را تحلیل کردیم که چه چیزی پیدا کنیم که دست مجری انقلابی جمهوری اسلامی ایران باز باشد؛ اگر احتمالاً رژیم صهیونیستی پشت

المجمع الدولي للجامعة
International Association of Muslim Universities

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

قضیه باشد؟ تحلیل کارشناسی بنده این است که رژیم صهیونیستی دولت نیست، اما سازمان تشکیل یافته و سازمان یافته تروریستی است. بنابراین مقررات عام مبارزه با تروریست نسبت به او فعال است. ما می توانیم اعلام کنیم: این يك سازمان تروریستی ساختارمند و سازمان یافته است و در چارچوب قواعد عام مقابله با تروریسم، میتوان همه اقدامات رژیم صهیونیستی را بررسی کرد و ما می توانیم پوشش حقوقی بگیریم.

دکتر علیرضا مظلوم
رهنی

عضو هیأت علمی
دانشگاه آزاد

■ با حمایت دکتر ایزدی، مدیر عامل محترم مجمع بین المللی اساتید مسلمان دانشگاهها، امسال دومین نشست ابعاد حقوقی شهادت سردار و بررسی و امکان سنجی راهکارهای عملی طرح دعاوی در داخل و خارج کشور برگزار گردید. بحث خودم را در خصوص امکان سنجی یکی از دعاوی که میتوان علیه دولت آمریکا و مقامات آمریکایی بواسطه شهادت سردار سلیمانی و ابومهدی مهندس و همراهانشان مطرح کرد، صحبت خواهم کرد و آن، امکان سنجی طرح دعاوی مسئولیت مدنی در داخل کشور است. مسئولیت مدنی به معنای اینکه هرگاه ضرر و زیان مادی، معنوی یا جسمی و بدنی به شخص یا اشخاصی اعم از حقیقی یا حقوقی وارد شد؛ بر اساس مبانی مسلم قانون حقوق مسئولیت مدنی و با تحقق ارکان مسئولیت مدنی، باید آن شخص یا اشخاص مسئول زیان و مسبب زیان یا مباشر زیان پاسخگو باشند و جبران ضرر و زیان نمایند. همانطور که مستحضرید مسئولیت مدنی سه تا رکن دارد که با تحقق این سه رکن، می تواند دادگاه حکم به پرداخت خسارت نماید. این سه رکن عبارتند از: تحقق یا وقوع ضرر، ۲. فعل زیانبار و سوم احراز رابطه سببیت بین تحقق ضرر و آن فعل زیانبار و انجام فعل زیانبار.

در موضوع پرونده سردار شهید اسلام، این سه رکن محقق شده. ضرر مقصود، ضرر جانی و ضرر معنوی است. جان سردار اسلام توسط شقی ترین اشخاص گرفته شد و این موجب مسئولیت افراد جنایت کار است. اما این فقط از دست رفتن يك جان نبود، گویا جانهایی از ملت ایران در این راه داده شد. حداقل در تشییع جنازه سردار در کرمان قریب به ۸۰ نفر به شهادت رسیدند و ضرر معنوی که به کشور تحمیل شد، بسیار زیاد است.

ضرر معنوی مصادیق متعددی دارد. بخشی از این ضرر معنوی به خانواده شهید تحمیل شده و بخشی به جامعه و حاکمیت و نهادهای کشور ما و حتی منطقه و جهان اسلام و کشورهای محور مقاومت تحمیل شده است. زیان معنوی به خانواده، تالم ناشی از دست دادن يك پدر مهربان، همسر نمونه و سرپرست خانواده است و تالمات روحی بر اساس موازین روشن حقوقی قابل مطالبه است. نظام های حقوقی اینها را تقویم کردند و در قالب «خسارت تبیهی» هم به راحتی قابل پرداخت است. آسیب های عاطفی و روانی در اثر بازدید فیلم و اجساد قربانیان، از دست دادن حمایت های عاطفی، احساسی و مالی توسط يك خانواده و از دست دادن يك پدر نمونه، مدیر خانواده و يك انسان محبوب برای خانواده و جامعه، زیانهای معنوی است که بر اساس موازین حقوقی قابل مطالبه است.

آنچه به جامعه و به دستگاهها برمی گردد؛ فقدان معنوی يك فرمانده ارشد نظامی فوق موثر در منطقه، جریحه دار شدن احساسات پاك مردم ایران، از دست دادن یکی از رجال سیاسی و مذهبی و نظامی کشور و مهمتر از همه تعرض و تجاوز به تمامیت ارضی کشور و نیروهای ارشد نظامی جمهوری اسلامی ایران است و بر اساس موازین صریح حقوقی، این زیانها قابل مطالبه است.

متاسفانه در این يك سال اقدام شایسته ای در خصوص طرح دعاوی نشده یا پیشرفت لازم را نداشته و باید با ارائه راهکارهای خوب به مسئولین ذیربط کمک کرد که این نشست در راستای مشاوره و ارائه

راهکار به مسئولین اجرایی و قضات خدوم کشور خودمان است. راهکاری که ما پیشنهاد میکنیم و قانون هم از آن حمایت می کند؛ مطالبه ضرر و زیان ناشی از دست رفتن سردار و ضرر و زیان معنوی میباشد که مصادیقش را ذکر کردیم.

قانونی داریم در کشور با عنوان «قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران» برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولت های خارجی و قطعاً دعاوی مسئولیت مدنی و مطالبه ضرر و زیان معنوی و مطالبه خسارت ناشی از شهادت سردار، یکی از مهمترین مصادیق دعاوی مدنی محسوب می شود. به موجب این قانون، به منظور مقابله و جلوگیری از نقض مقررات و موازین حقوق بین الملل، به اشخاص حقیقی و حقوقی اجازه داده شده که بتوانند در راستای عمل متقابل، از اقدامات دولت های خارجی و مسئولان دولت های خارجی که مصونیت قضائی جمهوری اسلامی ایران را نقض کردند، طرح دعوا کرد. در خصوص هرگونه اقدام و فعالیت دولت های خارجی در داخل یا خارج ایران که مغایر با حقوق بین الملل است و منجر به فوت، صدمات بدنی، روانی یا ضرر و زیان مالی اشخاص گردد؛ طبق قانون و آیین نامه ای که در سال ۹۰ تصویب شده، اشخاص می توانند طرح دعوی مسئولیت مدنی نموده و مطالبه ضرر و زیان بنمایند.

ممکن است سوال شود که طرح دعوا علیه دولت آمریکا و علیه رئیس جمهور آمریکا و مقامات رسمی دولت آمریکا ممکن است برخلاف مصونیت قضایی دولت ها باشد. در حقوق بین الملل اصلی است که به موجب آن، دولت ها از اعتبار یکسانی در مقابل همدیگر برخوردارند و دولتی نمی تواند دولت دیگر را محاکمه یا تحت تعقیب قضایی قرار بدهد و این اصل استثنائاتی دارد. اولاً این قانون که در کشور ما تصویب شد، در راستای یک اقدام متقابل انجام شد؛ چرا که آمریکایی ها با اینکه به کنوانسیون حمایت قضایی پیوستند، متأسفانه در سال های اخیر با نقض آن کنوانسیون و با تصویب قانونی در کنگره که به موجب آن می توانند علیه کشورهایی که به زعم آنها حامی تروریست هستند، طرح دعوا کنند؛ مصونیت قضایی جمهوری اسلامی ایران را در دادگاه های داخلی خود مخدوش کرد. این قانون در راستای اقدام متقابل برای این سیاست آمریکا و عدول از مصونیت قضایی پیش بینی شده است. بنابراین با توجه به اصل اقدام متقابل که در نظام حقوق بین الملل یک اصل شناخته شده ای است؛ آمریکا در دادگاه های ما مصونیت قضایی ندارد و طبق همین آیین نامه، وظیفه وزارت امور خارجه است که کشورهایی که مصونیت قضایی جمهوری اسلامی ایران را نقض کردند یا با ناقضان همکاری کردند؛ توسط وزارت محترم امور خارجه به قوه قضائیه معرفی بشوند.

بنابراین بر اساس همین قانون و بر اساس اصل اقدام متقابل، امکان سنجی این دعوا واضح و روشن و مبرهن است و قوانین دیگری که به ما در این خصوص کمک میکند؛ قانون مسئولیت مدنی و قانون مجازات اسلامی است که می تواند به ما در طرح این دعوا کمک کند. مبانی اقدام هم مشخص است؛ اصل اقدام متقابل و استثناء بر اصل مصونیت قضائی دولت ها.

در این دعوا باید ببینیم که به چه صورت باید عمل کرد. اولاً طبق همین قانون و آیین نامه اش، دادگاه عمومی، حقوقی تهران به عنوان دادگاه پایتخت، باید به این دادخواست ها رسیدگی کند و یکی از شعب مجتمع قضایی شهید بهشتی در تهران مسئول تعیین این دعاوی گردیده است. خواهان در این پرونده می توانند هم اشخاص حقیقی باشند و هم اشخاص حقوقی. اشخاص حقوقی می توانند سازمان های مربوطه باشند؛ حتی سازمان های مردم نهاد به عنوان کسانی که از فقدان سردار اسلام ضرر و زیان معنوی برایشان تحمیل شده، میتوانند این دادخواست را مطالبه کنند. نهادهایی که فقدان سردار، تأثیر زیادی در مدیریت آنها گذاشته و یکی از اعضا و ارکان خودشان را از دست دادند؛ همچون ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح، وزارت دفاع، سپاه پاسداران، نیروی قدس، اشخاص حقوقی هستند که می توانند بر اساس همین

المجمع الدولي للجامعة
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

موازين طرح دعوا کنند. همچنين بازماندگان يا ورثه مرحوم حق دارند بر اساس اين قانون و عموماً قانون مسئوليت مدنی عليه فاعل فعل زيانبار طرح دعوا کنند.

خواننده يا خوانندگان اين دعوا عبارتند از دولت آمريکا به عنوان آمر و مسبب از باب تسبیب و همچنين اشخاص و مقامات دولت آمريکا و نيروهای نظامی و فرماندهان و پایگاه های نظامی و افسران و خلبانانی که هدايت هواپيماها يا پهبادهایی که مسئوليت شلیک به سردار اسلام و همراهانشان را داشتند، به عنوان خوانندگان دعوای مسئوليت مدنی شناخته می شوند. خواسته دعوا هم روشن است: مطالبه خسارت مادی و معنوی و بدنی ناشی از اقدام مغایر حقوق بین الملل، توسط آمريکا که منجر به فوت، صدمه بدنی و روانی گردیده و ضرر و زیان ناشی از ترور سردار اسلام. تشریفات رسیدگی به اين دعوا هم مطابق قانون آیین دادرسی مدنی در سال ۱۳۷۹ تصویب شده و کماکان لازم الاجراست. بنابراین یکی از دعوای از بین چندین نوع دعوای که می تواند در داخل و خارج کشور مطرح شود؛ همین طرح دعوای مسئوليت مدنی است و چه بسا اين دعوا در خود آمريکا هم قابل طرح باشد که آنجا چون عامل فعل زيانبار و به تعبیری خوانندگان آنجا هستند، باید بتوان اين دعوا را آنجا هم مطرح کرد.

به طور مشخص خواستم امکان سنجی طرح دعوای مسئوليت مدنی را خصوصاً با تأکید بر مطالبه ضرر و زیان معنوی از دولت آمريکا، مقامات، رئیس جمهور، فرماندهان ارتش و پایگاه های نظامی آمريکا در منطقه را عنوان کنم. از نظر ما اين دعوا صد در صد امکان دارد و اين قانون که در سال ۱۳۹۰ هم تصویب شده برای چنین روزهایی است و امیدوارم مسئولین ما و حتی NGO ما با استفاده از اين قانون و مکانیسمی که برای حمایت از قربانیان ترور و جنایت کشورهای مخالف و معاند ما تصویب شده و يك دهه است از امورش می گذرد؛ انشاءالله بتوانند استیفای حقوق حقه سردار جهان اسلام را به عمل بیاورند. در تکمله بحث دو نکته را یادآوری میکنم. وکلایي که اين دعوای را مطرح خواهند کرد در محاکم حقوقی و عمومی تهران؛ در مرحله طرح دعوا معاف هستند از هزینه دادرسی، مالیات و این هزینه ها پس از اجرای حکم اخذ خواهد شد.

NGO ها می توانند اين دعوای را مطرح کنند و از پرداخت هزینه دادرسی و مالیات نگران نباشند. ثانياً اين دعوا در دادگاه های کیفری هم قابل طرح است؛ بدین معنا که بعد از صدور قرار جلب رسیدگی و صدور کیفرخواست و قرار مجرمیت علیه عاملان و مباشران و مسببان و طرح در دادگاه کیفری بر اساس اصول مسلم حقوقی و دادگاه های کیفری می توان به تبع امر کیفری، دادخواست ضرر و زیان ناشی از وقوع جرم را در دادگاه های کیفری طرح کرد و مطالبه کرد.

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
سید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

المجمع الدولي لاساتذة
الجامعات المسلمين

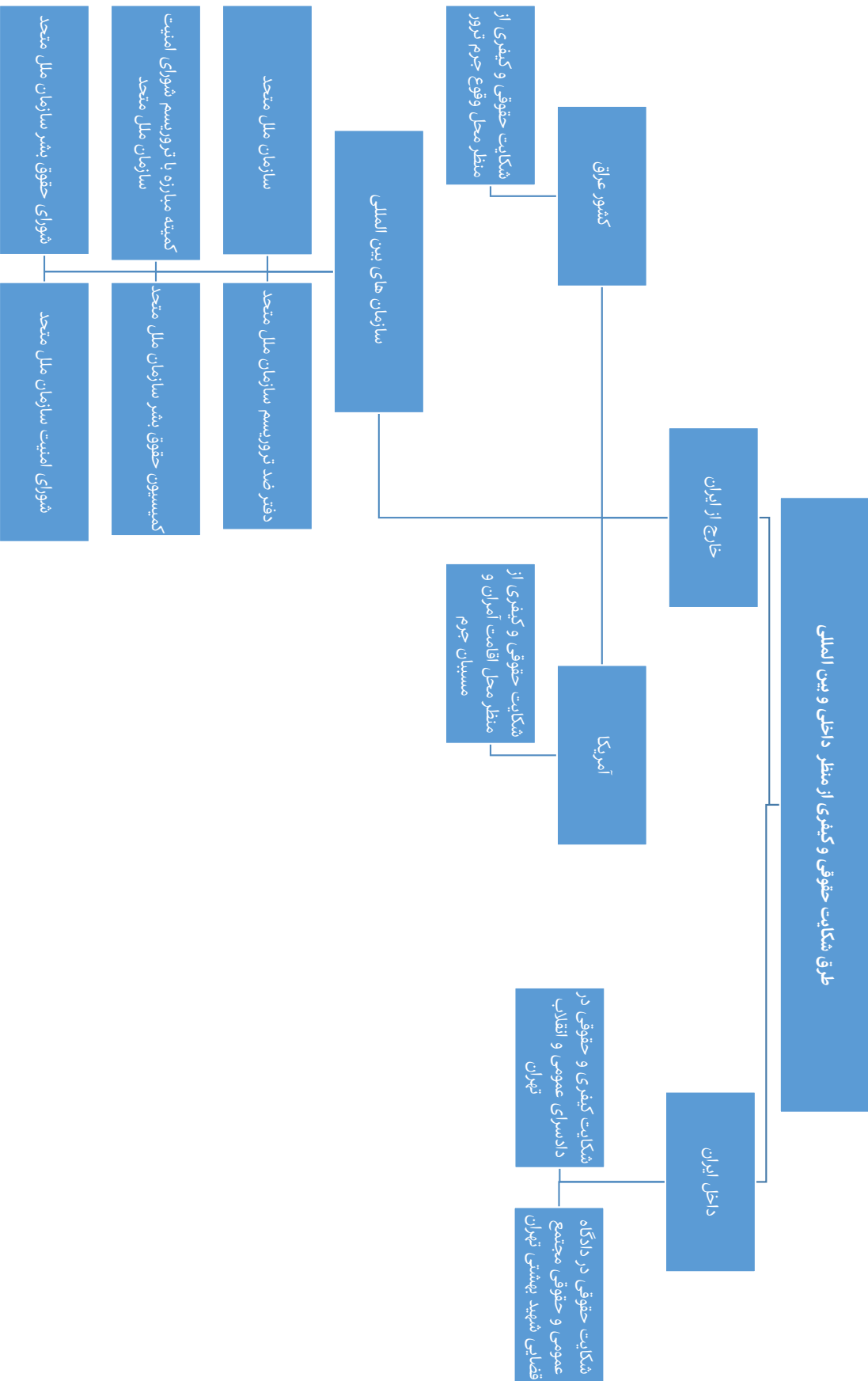
شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

المجمع الدولي للدراسات
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

ابعاد حقوقی شهادت و ترور سردار سلیمانی، ابومهدی
مهندس، همراهان و شهید فخری زاده

مسئولیت مدنی
تعریف

هر گاه ضرر معنوی، مادی یا جسمی به شخص یا
اشخاص اعم از حقیقی و یا حقوقی وارد شود باید بر
اساس مسئولیت مدنی جبران گردد

ارکان مسئولیت مدنی

احراز رابطه سببیت
قابلیت انتساب

فعل زیانبار
انجام عمل تجاوز و ترور

تحقق ضرر
ضرر جانی - ضرر مادی -
ضرر معنوی

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

مسئولیت مدنی دولت آمریکا ومقامات آمریکا و قانون صالح

قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی مصوب هفدهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و نود

ماده ۱- به موجب این قانون برای مقابله و جلوگیری از نقض مقررات و موازین حقوق بین الملل، اشخاص حقیقی و حقوقی می توانند از اقدامات دولتهای خارجی که مصونیت قضائی دولت جمهوری اسلامی ایران و یا مقامات رسمی آن را نقض نمایند، در دادگستری تهران اقامه دعوی کنند. در این صورت دادگاه مرجوع الیه مکلف است به عنوان عمل متقابل به دعاوی مذکور رسیدگی و طبق قانون، حکم مقتضی صادر نماید. فهرست دولتهای مشمول عمل متقابل توسط وزارت امور خارجه تهیه و به قوه قضائیه اعلام می شود. موارد موضوع این ماده عبارت است از:

الف - خسارات ناشی از هرگونه اقدام و فعالیت دولتهای خارجی در داخل یا خارج ایران که مغایر با حقوق بین الملل است و منجر به فوت یا صدمات بدنی یا روانی یا ضرر و زیان مالی اشخاص می گردد. **ب -** خسارات ناشی از اقدام و یا فعالیت اشخاص یا گروههای وحشت افکن (تروریستی) در داخل یا خارج ایران که دولت خارجی آنها را تشویق یا از آنها حمایت می نماید و یا اجازه اقامت یا تردد و یا فعالیت در قلمرو حاکمیت خود را به آنها می دهد و اقدامات مذکور منجر به فوت یا صدمات بدنی یا روانی یا ضرر و زیان مالی می شود.

تبصره - فهرست اشخاص یا گروههای وحشت افکن (تروریستی)، توسط وزارت اطلاعات تهیه و به قوه قضائیه اعلام می شود.

ماده ۲- دعاوی موضوع این قانون با منشأ قبل از تصویب آن قابل طرح و رسیدگی است.

ماده ۳- چنانچه دولتهای دیگری در اجرای احکام ناقض مصونیت جمهوری اسلامی ایران و یا مقامات رسمی آن مساعدت و همکاری نمایند مشمول مقررات این قانون می باشند.

ماده ۴- با توجه به اصل عمل متقابل، میزان، در تقویم خسارات مادی، معنوی و تنبیهی زیان دیدگان، مشابه احکام صادره از دادگاه خارجی است.

تبصره - محکوم به به ریال تعیین و میزان طلای معادل آن به قیمت تاریخ صدور حکم محاسبه و در آن قید می شود.

ماده ۵- هزینه دادرسی و مالیات وکلای خواهان این نوع دعاوی پس از اجرای حکم به حساب خزانه داری کل واریز می شود.

ماده ۶- دادگاههای ایران (دادگستری تهران) در موارد زیر صلاحیت رسیدگی به شکایت علیه دولتهای خارجی را دارند:

۱- زیان دیده یا بازماندگان وی در زمان وقوع حادثه یا زمان طرح دعوی تبعه ایران باشند.

۲- زیان دیده در زمان ورود خسارت در استخدام دولت جمهوری اسلامی ایران باشد.

ماده ۷- دعاوی علیه نمایندگان یا مقامات یا نهادهای وابسته یا تحت کنترل دولت خارجی با رعایت اصل عمل متقابل، در صورتی قابل رسیدگی است که خسارات، ناشی از اقدامات موضوع این قانون باشد.

المجمع الدولي للدراسات
الجامعات الإسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

ماده ۸- اموال متعلق به دولت یا مقامات یا نمایندگان آن یا نهادهای وابسته یا در کنترل دولت خارجی مشمول این قانون با رعایت اصل عمل متقابل، مصون از اقدامات اجرائی نیست.

ماده ۹- موارد مصرحه در معاهدات بین المللی لازم الاجراء نسبت به دولت جمهوری اسلامی ایران مشمول حکم ماده (۸) این قانون نمی شود مگر در موارد زیر:

الف - عوایدی که از اجاره، رهن یا فروش اموال دولت خارجی حاصل می شود.

ب - اموال دولت خارجی که به قصد فرار از اعمال این قانون به غیر منتقل می شود.

پ - اموال مصونیت یافته براساس مقررات بین المللی که در دولت خارجی مشمول این قانون، موضوع اقدامات اجرائی باشد.

ماده ۱۰- آیین نامه اجرائی این قانون ظرف سه ماه توسط وزارتخانه های دادگستری، امور خارجه و اطلاعات تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۱۱- از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون، قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی مصوب ۱۳۷۸/۸/۱۸ و اصلاحیه بعدی آن مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۱ لغو می گردد.

قانون فوق مشتمل بر یازده ماده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ هفدهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و نود مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۱/۱/۲۳ به تأیید شورای نگهبان رسید

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
سپید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

مسئولیت مدنی دولت آمریکا ومقامات آمریکا و قانون صالح

قانون الزام دولت به پیگیری جبران خسارات ناشی از اقدامات و جنایات امریکا علیه ایران و اتباع ایرانی مصوب بیست و هشتم اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

ماده ۱- به منظور استیفای حقوق ملت ایران، دولت موظف است راسا یا از طریق حمایت از اشخاص و اتباع جمهوری اسلامی ایران، اقدامات مقتضی از جمله اقدامات حقوقی را جهت جبران خسارت و اخذ غرامت کامل از دولت ایالات متحده آمریکا به جهت نقش این کشور در موارد زیر به عمل آورد

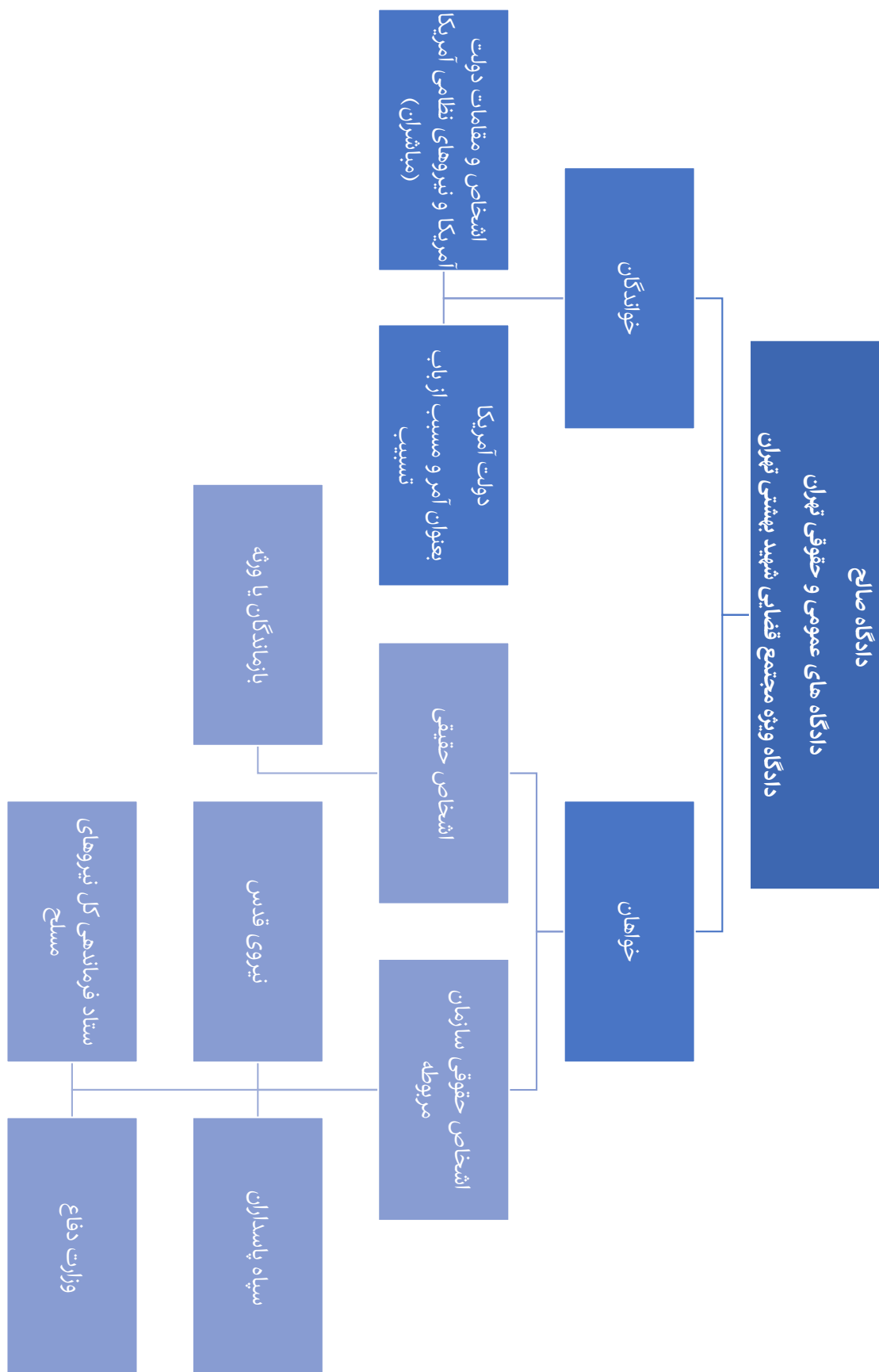
- ۱- خسارت های مادی و معنوی ناشی از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲
- ۲- خسارت های مادی و معنوی ناشی از کودتای نوژه
- ۳- خسارت های مادی و معنوی ناشی از جنگ تحمیلی
- ۴- خسارت های مادی و معنوی ناشی از شهادت بیش از ۲۲۳۰۰۰ نفر و ۶۰۰۰۰۰ نفر ایثارگر (جانباز و آزاده)
- ۵- خسارت های مادی و معنوی ناشی از شهادت بیش از ۱۷۰۰۰ شهید ترور
- ۶- خسارت های مادی و معنوی ناشی از حمله به سکوهای نفتی
- ۷- خسارت های مادی و معنوی ناشی از جاسوسی علیه ایران توسط ایالات متحده یا با حمایت و نقش آفرینی ایالات متحده
- ۸- خسارت های مادی و معنوی ناشی از انسداد، مصادره یا تصرف در اموال و دارایی های جمهوری اسلامی ایران، نهادها و مؤسسات دولتی یا عمومی جمهوری اسلامی ایران یا مقامات آن
- ۹- کلیه خسارت های مادی و معنوی ناشی از اقدامات رژیم غاصب صهیونیستی که با حمایت یا نقش آفرینی آمریکا انجام پذیرفته یا می پذیرد.
- ۱۰- کلیه خسارت های مادی و معنوی ناشی از سایر اقدامات یا وقایعی که با حمایت یا نقش آفرینی ایالات متحده روی داده است یا در آینده روی خواهد داد.

ماده ۲- دولت موظف است در مواردی که ایالات متحده تعهدات خود در قبال جمهوری اسلامی ایران، به ویژه در حوزه مصونیت دولت و اموال متعلق به دولت و مقامات جمهوری اسلامی ایران را نقض می نماید، در راستای اقدام متقابل کلیه اقدامات از جمله اقدامات حقوقی مقتضی را به عمل آورد.

ماده ۳- دولت موظف است اجرای تصمیمات مراجع صالح به نفع جمهوری اسلامی ایران و اتباع آن را در کشورهای ثالثی که اموالی از ایالات متحده در آنها وجود دارد، در چارچوب اقدام متقابل تعقیب کند. در مواردی که دادگاه های کشورهای ثالث نسبت به شناسایی یا اجرای احکام دادگاه های داخلی ایالات متحده آمریکا علیه ایران اقدام می کنند، دولت موظف است اقدام متقابل مقتضی را برای شناسایی و اجرای احکام دادگاه های داخلی ایران در آن کشورها یا سایر کشورها حسب مورد به عمل آورد.

ماده ۴- اقدامات حقوقی مذکور در این قانون تا آنجا که در قبال دولت خارجی (ایالات متحده براساس ماده (۲) این قانون یا هر کشور دیگر موضوع ماده (۳) این قانون) اتخاذ می شود و نقض مصونیت آن دولت یا مقامات آن دولت تلقی شود، باید در چارچوب واکنش به نقض تعهد داخلی آن دولت بوده و محدود به حدود اقدامات متقابل براساس حقوق بین الملل باشد.

ماده ۵- وزارت امور خارجه موظف است گزارش اقدامات به عمل آمده در راستای استیفای حقوق ملت ایران، موضوع این قانون را هر ۶ ماه به کمیسیون های امنیت ملی و سیاست خارجی و قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

خواسته ها

خسارات مادی و معنوی ناشی از اقدام مغایر حقوق بین الملل توسط دولت آمریکا که منجر فوت یا صدمه بدنی و روانی گردیده و ضرر و زیان ناشی از ترور

شرح تفصیلی خواسته ها

۱. خسارت های مادی و معنوی ناشی از دست دادن پدر خانواده؛
۲. خسارت های مادی و معنوی ناشی از دست دادن همسر، سرپرست و مدیر خانواده؛
۳. خسارت های مادی و معنوی ناشی از دست دادن حمایت های معنوی، عاطفی، مادی و معنوی؛
۴. خسارت های مادی و معنوی ناشی از ورود آسیب های عاطفی، روحی و روانی در اثر انجام عملیات ترور؛
۵. خسارت های مادی و معنوی ناشی از ورود آسیب های عاطفی و روانی در اثر پخش فیلم های ترور و باقیمانده قربانیان در شبکه های اجتماعی، صدا و سیما و همچنین شبکه های جهانی؛
۶. خسارت های مادی و معنوی ناشی از دست دادن فقدان یک فرمانده ارشد نظامی فوق موثر؛ ۷. خسارت های مادی و معنوی ناشی از دست دادن یک رجال سیاسی و مذهبی و مورد حمایت و قبول تمام جناح های سیاسی و مذهبی؛
۸. خسارت های مادی و معنوی ناشی از تعرض و تجاوز به تمامیت نیروی رسمی و ارشد نظامی جمهوری اسلامی ایران؛
۹. خسارت های مادی و معنوی ناشی از تعرض و تجاوز به تمامیت نظام و حاکمیت جمهوری اسلامی ایران؛
۱۰. خسارت های مادی و معنوی ناشی از نقض قوانین بین الملل؛
۱۱. خسارت های مادی و معنوی ناشی از جریحه دار شدن احساسات مردم، جامعه و ولی امر مسلمین؛
۱۲. خسارت های مادی و معنوی ناشی از توهین به جمهوری اسلامی ایران، نظام، حاکمیت و خانواده محترم قربانیان؛
۱۳. خسارت های مادی و معنوی ناشی از دست دادن یک فرمانده پرنفوذ و پر قدرت در منطقه و در سطح جهانی؛
۱۴. خسارت های مادی و معنوی ناشی از ترور؛
۱۵. خسارت های مادی و معنوی ناشی از تلاش برای ایجاد نا امنی و بی ثباتی در منطقه و کشور؛

المجمع الدولي للدراسات
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

۱۶. خسارت های مادی و معنوی ناشی از جریحه دار کردن احساسات مردم و کشته شدن عزا دارن مراسم تشییع پیکر شهید سردار سلیمانی؛
۱۷. خسارت های مادی و معنوی ناشی از تحمیل هزینه های قابل توجه در بودجه نظامی کشور؛
۱۸. خسارت های مادی و معنوی ناشی از ایجاد چالش و اقدام متقابل نظامی در کشور عراق؛
۱۹. خسارت های مادی و معنوی ناشی از ایجاد مخاطرات و ورود ضرر و زیانهای ایجاد شده در داخل کشور؛
۲۰. خسارت های مادی و معنوی ناشی از نقض حاکمیت و تمامیت ارضی دولت و مقامات ایران؛
۲۱. خسارت های مادی و معنوی ناشی از ایجاد خطر، ایجاد التهاب در فضای هوایی ایران و قراردادن کل کشور در سطح قرمز امنیتی و دفاعی و شلیک به هواپیمای مسافربری
۲۲. خسارت های مادی و معنوی کشته شدگان هواپیمای مسافربری ناشی از ایجاد اقدامات مخاطره آمیز و تنش جویانه آمریکا
۲۳. خسارت های مادی و معنوی ناشی از ورود آسیب های عاطفی و روانی برای بازماندگان حادثه هواپیمای مسافربری

مرجع تعیین کننده کشورهای نقض کننده مصونیت دولت
جمهوری اسلامی ایران به قوه قضائیه

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

آیین تشریفات رسیدگی

قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹

المجمع الدولي لدراسة
الجامعات المسلمين

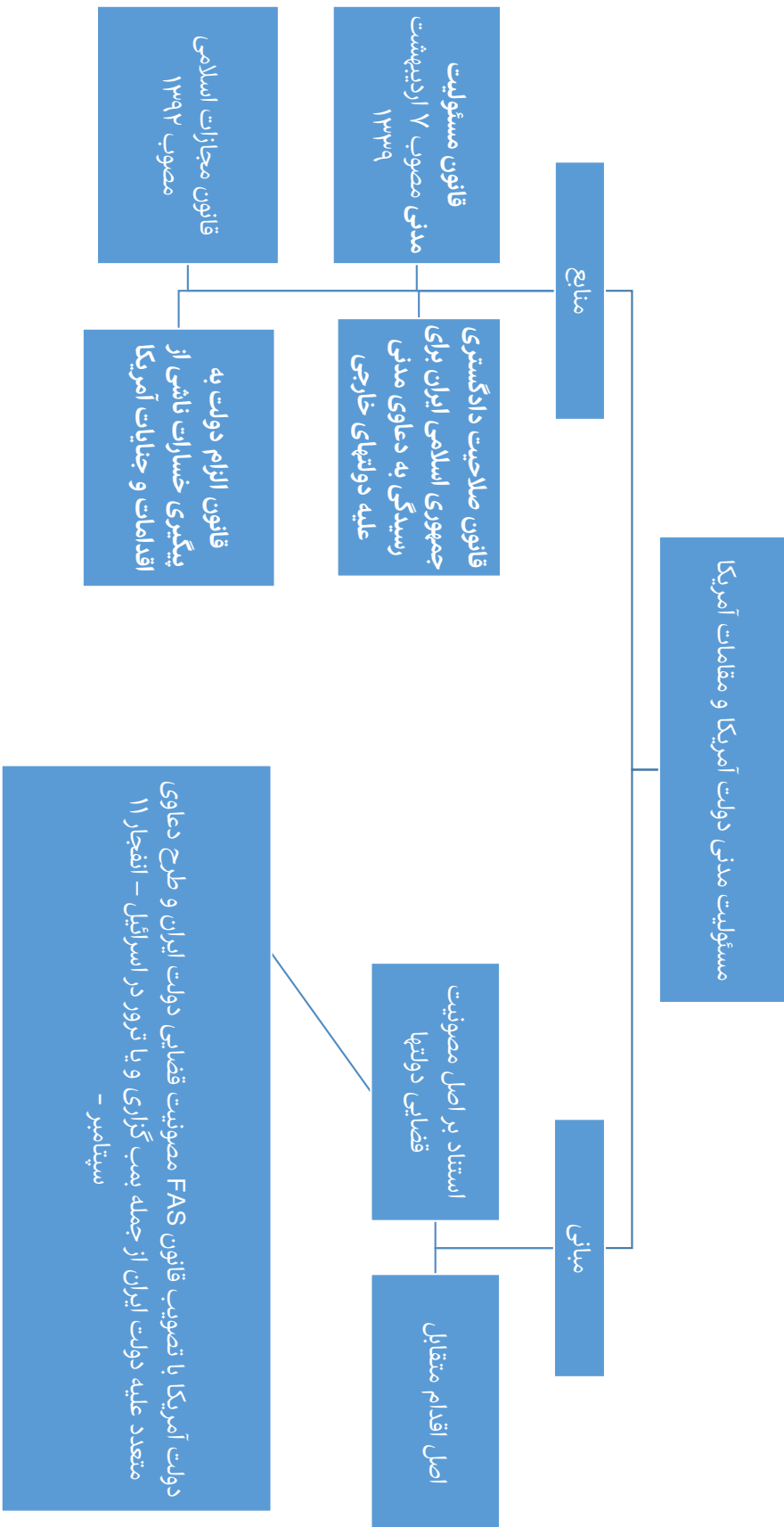
شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
سبهد شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

مصادیق ضرر و زیان های معنوی ناشی از ترور

جامعه و حاکمیت

چریحه دار شدن احساسات مردم و جامعه

تعرض و تجاوز به تمامیت نیروی رسمی و ارشد نظامی جمهوری اسلامی ایران

فقدان یک فرمانده ارشد نظامی فوق موثر

از دست دادن یک رجال سیاسی و مذهبی و مورد حمایت و قبول تمام جناح های سیاسی و مذهبی

خانواده قربانیان

ورود آسیب های عاطفی و روانی در اثر بازدید فیلم های ترور و باقیمانده قربانیان

از دست دادن حمایت های عاطفی و احساسی و مالی

تألم از دست دادن پدر، همسر نمونه و سرپرست خانواده

از دست دادن پدر نمونه، مدیر خانواده و یک انسان بسیار محبوب برای جامعه و خانواده

المجمع الدولي لدراسة
الجامعات المسلمين

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
سبهد شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

روش های طرح دعوی خسارت

بدون واسطه

مستنداً به قانون صلاحیت دادگستری
جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به
دعای مدنی علیه دولتهای خارجی مصوب
۱۳۹۱/۱۲/۱۷؛ طرح و تقدیم دادخواست
مطالبه ضرر و زیان به دادگاه عمومی و
حقوقی

با واسطه

مستنداً به مواد ۹ و ۱۰ و ۱۴ و ۱۵ قانون
آیین دادرسی کیفری مصوب
۱۳۹۲/۱۲/۰۴؛ طرح و تقدیم دادخواست
مطالبه ضرر و زیان به دادگاه صالح

المجمع الدولي لجامعة
الجامعات المسلمين

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

بؤرو هشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

آمران و مسببان در معنای خاص

نیروهای
نظامی و
امنیتی
مسئول حفظ
و برقراری
امنیت در
فرودگاه

مسئولین
فرودگاه
عراق

فرماندهان و
نیروهای
مسئول در
عراق از حیث
تأمین امنیت
یک مقام
مهم و ارشد
نظامی
میهمان

فرماندهان و
نیروهای
آمریکایی
مستقر در
عراق و
مسئول
عملیات ترور

فرماندهان
مستقر در
آمریکا و
مسئول
عملیات ترور

رئیس
سازمان
اطلاعات
آمریکا

وزیر دفاع و
معاون اول
آمریکا

وزیر امور
خارجه
آمریکا

رئیس
جمهور و
معاون اول
آمریکا

گزارش تصویری

استاد هاشم کامل

دکتر محمود عباسی

خانم دکتر الهام امین زاده

دکتر حسن احمد حسن

دکتر جعفر کوشا

دکتر ابو محمد عسگر خانی

دکتر احمد مؤمنی راد

دکتر عباس کریمی

المجمع الدولي للدراسات
الاسلامية

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

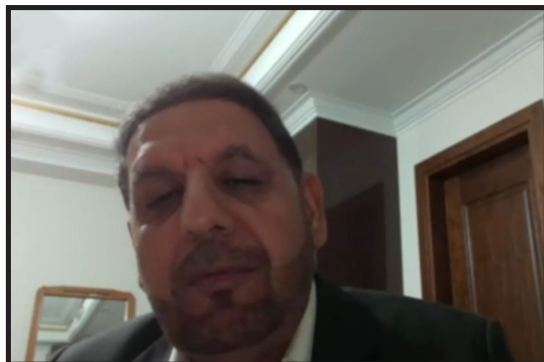

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

دکتر سید نصرالله ابراهیمی

دکتر خیرالله پروین

دکتر سید حسین موسوی فر

دکتر سیامک عموزیدی

دکتر علیرضا مظلوم رهنی

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

المجمع الدولي لاساتذة
الجامعات المسلمين

شورای راهبردی روابط خارجی
Strategic Council on
Foreign Relations

پژوهشکده بین المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

گزارش نشست تخصصی
۱۰ دیماه ۱۳۹۹

مجمع بین المللی اساتید مسلمان دانشگاهها برگزار می کند:

نشست تخصصی

«بررسی ابعاد حقوقی ترور شهید شهید حاج قاسم سلیمانی و استاد شهید دکتر محسن فخری زاده»

زمان: چهارشنبه ۱۰ دیماه ۱۳۹۹ ساعت ۱۷:۳۰ الی ۱۹:۳۰

با حضور:

- ۱- دکتر محمود عباسی، عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی و معاون حقوق بشر و امور بین الملل وزیر دادگستری
- ۲- استاد هاشم کامل، معاون وزیر دادگستری عراق و رئیس ستاد حقوق بشر عراق
- ۳- ژنرال دکتر حسن احمد حسن، رئیس اسبق اداره سیاسی نیروهای مسلح سوریه
- ۴- خانم دکتر الهام امین زاده، عضو هیات علمی دانشگاه تهران
- ۵- دکتر ابومحمد عسگر خانی، دانشیار روابط بین الملل دانشگاه تهران
- ۶- دکتر جعفر کوشا، عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی و رئیس اسکودا
- ۷- دکتر عباس کریمی، عضو هیات علمی دانشگاه تهران و رئیس انجمن آیین دادرسی مدنی ایران
- ۸- دکتر احمد مومنی راد، عضو هیات علمی دانشگاه تهران
- ۹- دکتر خیرالله پروین، عضو هیات علمی دانشگاه تهران
- ۱۰- دکتر سید نصرالله ابراهیمی، عضو هیات علمی دانشگاه تهران و رئیس هیات مدیره مرکز وکلای قوه قضائیه استان تهران
- ۱۱- دکتر سیامک عموزیدی، عضو کار گروه حقوق بین الملل مجمع بین المللی اساتید مسلمان دانشگاهها
- ۱۲- دکتر سید حسین موسوی فر، دبیر کار گروه پیگیری پرونده حاج قاسم سلیمانی (معاونت بین الملل و حقوق بشر قوه قضائیه)
- ۱۳- دکتر علیرضا مظلوم رهنی، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

لینک پخش مستقیم آیارات <https://www.aparat.com/IAOMUP/live>

@iaomup

پخش زنده اینستاگرام

با توجه به محدودیت های فاصله گذاری اجتماعی، امکان حضور فیزیکی اساتید محترم در مجمع وجود ندارد.
مکان: میدان ولیعصر (عج)، خیابان ولیعصر (عج) روبه روی سینما استقلال کوچه شهید شهابی پلاک ۲۷

بررسی ابعاد حقوقی
ترور
شهید شهید
حاج قاسم سلیمانی
و
استاد شهید
دکتر محسن فخری زاده

بخش دوم

گزارش
سفر هیات حقوقی
قضائی عراق به
جمهوری اسلامی ایران

بهمن ماه ۱۳۹۸

نشست تخصصی بررسی ابعاد حقوقی ترور سردار شهید سلیمانی در مجمع بین المللی اساتید مسلمانان دانشگاهها

این نشست با حضور امین هاشم مدیر کل وزارت دادگستری جمهوری عراق به همت مجمع بین المللی اساتید مسلمانان دانشگاهها در روز دوشنبه ۲۸ بهمن ۹۸ برگزار شد.

در این جلسه دکتر فواد ایزدی مدیرعامل مجمع بین المللی اساتید مسلمانان دانشگاهها گفت: «نشست حاضر برای بررسی ابعاد حقوقی ترور سردار شهید سلیمانی توسط دولت آمریکا است. دولت آمریکا معمولاً ترورهایی را که انجام می دهد قبول نمی کند، اما در این مورد به صراحتاً این امر را پذیرفته است. سپس علیرضا مظلوم مدیر گروه حقوق خصوصی گفت: «ترور سردار سلیمانی و یاران شهیدش جا دارد که از لحاظ حقوقی بررسی شود. از این رو در کارگروه حقوق خصوصی، برگزاری این نشست با حضور میهمانان عراقی به تصویب رسید. از آقای دکتر عباسی معاون محترم وزارت دادگستری نیز به خاطر مساعدت های لازم تشکر می کنم».

در ادامه نشست قاضی ضاری جابر فرهود مدیر کل اصلاحات قانونی وزارت دادگستری جمهوری عراق و مسئول پرونده شهید قاسم سلیمانی در عراق، ضمن عرض سلام و تسلیت شهادت سردار سلیمانی با بیان اینکه در ابتدا لازم می دانم از استقبال گرم جمهوری اسلامی ایران تشکر کنم افزود: ما از روزی که وارد ایران شدیم تلاش کردیم تمامی جوانب موضوع ترور سردار سلیمانی را بررسی کنیم. جلسه امروز نیز جزئی از این ماموریت ما در تهران است. این حق اساتید حقوق است که از پیگیری های انجام شده این پرونده با خبر شوند.

وی ادامه داد: دستگاه قضایی عراق از همان لحظه اول، تمام تلاش خود را انجام داد. هیئت قضایی به محل حادثه اعزام شدند تا شواهد موجود را بررسی کنند. مرحله بعدی، تدوین و ثبت اظهارات نیروهای امنیتی فرودگاه بود.

ضاری جابر فرهود افزود: تحقیقات مستقلی هم توسط وزارت کشور جمهوری عراق در حال انجام است. در آنجا یک کارگروه حقیقت یاب شکل گرفته است. این کارگروه تحقیقات خود را شروع کرده است. زمانی که نتایج

م گزارش سفر هیأت
حقوقی قضائی عراق به
جمهوری اسلامی ایران

بهمن ۱۳۹۸

مشخص شود ما کسانی را که اطلاعات ورود سردار سلیمانی از سوریه به عراق را در اختیار آمریکا قرار داده اند، خواهیم شناخت.

وی در ادامه بیان کرد: پیگیری این موضوع بر عهده قوه قضاییه عراق است. جمهوری اسلامی ایران نیز می تواند با حضور یک هیئت حقوقی پیگیر این موضوع باشد. در دیدار با معاون وزیر دادگستری ایران، ما درباره ایجاد یک کارگروه مشترک به توافق رسیدیم. ما از میزان ناراحتی ملت ایران از این موضوع آگاه هستیم؛ اما تحقیقات قضایی در عراق نیاز به زمان دارد. مطمئن باشید که دستگاه قضایی عراق هیچ کوتاهی در این زمینه نخواهد داشت.

امین هاشم، مدیر کل وزارت دادگستری جمهوری عراق، ضمن تشکر از دعوت مجمع بین المللی اساتید مسلمان دانشگاه ها گفت: «اساتید حقوقی حاضر دارای تجربه های زیادی در مسائل حقوق و حقوق بین الملل هستند. هدف من از حضور در جمع شما، بهره مندی از نظرات و دیدگاه های شما است. چرا که موضوع، یک موضوع جدید و پیچیده ای است.

وی خاطر نشان کرد: بحث رجوع به حقوق بین الملل برای پیگیری این موضوع بسیار مهم است، ولی ما می دانیم که قدرتهای بزرگ از جمله آمریکا در تدوین این حقوق تاثیر زیادی داشته اند و برای جلوگیری از زیان به خودشان راههای مختلفی را ایجاد کرده اند از جمله ایجاد حق وتو. مدیر کل وزارت دادگستری عراق ادامه داد: «ایالات متحده آمریکا در توجیه این جنایت بحث دفاع از خود را مطرح کرده است و استدلال کرده است که سردار سلیمانی در حال تدارک حمله به نیروهای آمریکایی بوده است.

وی افزود: با توجه به منشور ملل متحد، کشورها در دو صورت مجاز هستند که از خود دفاع کنند. در حالت اول در صورتی که یک دولت یا یک کشور خطری باشد برای امنیت و صلح بین الملل. در حالت دوم یک کشور زمانی که به یقین برسد یک خطر قریب الوقوع کشورش را تهدید می کند؛ می تواند اقدام نظامی انجام دهد و این موردی هست که آقای ترامپ به آن اشاره می کند. اما این استدلال آن قدر ضعیف است که حتی کنگره آمریکا را متقاعد نکرده است.

آقای امین هاشم در ادامه بیان کرد: سردار شهید سلیمانی به دعوت رسمی نخست وزیر عراق به کشور ما

سفر کرده بود و ماموریت آن ارسال پیام صلح بود نه جنگ. هیچ گونه شواهدی وجود ندارد که همراهان شهید سلیمانی مسلح هستند و قصد انجام عملیات نظامی را داشته‌اند. همچنین ادامه داد: آنها با خود نه سلاح به همراه داشته‌اند و نه مهمات. طبق معاهده امنیتی که بین عراق و آمریکا ایجاد شده است؛ نیروهای نظامی آمریکا حق پوشیدن لباس نظامی و داشتن سلاح را دارند، اما حق استفاده از آن و انجام عملیات نظامی منوط به اجازه حاکمیت عراق است».

در ادامه این نشست جواد طهماسبی قائم مقام معاونت حقوقی قوه قضاییه با بیان اینکه برای پیگیری حقوقی این موضوع دو راهکار وجود دارد ادامه داد: اولین راهکار، داخلی است که کشورهای عراق، ایران و آمریکا صلاحیت رسیدگی به این موضوع را دارند. این راهکار به دلیل اصل مصونیت روسای کشورها به جایی نخواهد رسید. راهکار دوم ارجاع به دیوان کیفری بین المللی است طبق ماده ۶ اساسنامه این دیوان می‌توان این اقدام آمریکا را تجاوز محسوب کرد و به عنوان یک جنایت اثبات شود.

وی افزود: درست است که این سه کشور عضو ای سی سی نیستند، اما در بند ۳ ماده ۱۳ که از آن به عنوان صلاحیت موضوعی یاد می‌شود؛ دولتی که در آن جرم رخ داده است، می‌تواند برای رسیدگی به این موضوع خاص به ای سی سی مراجعه کند. دیوان کیفری بین المللی صلاحیت بررسی این موضوع خاص را خواهد داشت. ارجاع موضوع به ای سی سی به نظر می‌رسد بهترین گزینه باشد.

سپس شهبازی رئیس کانون وکلا ضمن اشاره به پیگیری این موضوع از طریق افکار عمومی مردم جهان ادامه داد: بنده در این مدت متوجه نگرانی عمیق مردم و حقوقدانان کشورهای مختلف جهان به عدم تعهد آمریکا به حقوق و معاهدت بین المللی شده‌ام. حتی حقوقدانان کشورهای غربی و آمریکا نیز از این عمل نگران هستند. ما باید از این فضا استفاده کنیم.

وی افزود: ما باید دو مطلب را پیگیری کنیم. ابتدا مسئله حاکمیت قانون در عرصه بین الملل است. شاید مهمترین دستاورد بشر همین حاکمیت قانون باشد. الان فرصت آن رسیده که قانون حاکمیت کند. در مرحله دوم استفاده از قرارداد امنیتی عراق و آمریکا هست. الان بهترین زمان است که دولت عراق به خروج نیروهای آمریکایی از کشور خود بپردازد چرا که همان طور استاد ارجمند اشاره کردند این قرارداد با ترور سردار سلیمانی نقض شده است».

م گزارش سفر هیأت
حقوقی قضائی عراق به
جمهوری اسلامی ایران
بهمن ۱۳۹۸

دیدار هیأت عراقی با معاون وزیر دادگستری

جناب آقای ضاری جابر فرهود، معاون دادستان کل عراق و کامل امین هاشم، مدیر کل حقوق بشر و همکاری های بین المللی وزارت دادگستری عراق با معاون حقوق بشر و امور بین الملل وزیر دادگستری دیدار کردند. در این دیدار، دکتر محمود عباسی، معاون حقوق بشر و امور بین الملل وزیر دادگستری، ضمن خیرمقدم برای تداوم همکاری های دوجانبه اظهار امیدواری کرد. وی بیان داشت: دو ملت ایران و عراق در طول سالیان گذشته بر اساس مؤلفه های فرهنگی، تمدنی و مذهبی مشترک بین دو کشور، روابط دیرینه و تأثیرگذاری داشته اند که این روابط در زمینه حقوقی و قضایی گسترش چشم گیری داشته است. ملت و دولت ایران همواره در همه سختی ها از جمله مبارزه با تروریسم و گروهک های تروریستی نظیر داعش، در کنار ملت و دولت عراق بوده و هزینه گزافی نیز بابت این حمایت متحمل شده اند که نمونه آن شهادت شهید قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس بوده است. این جنایت بزرگ به مثابه عمل خطرناکی است که دولت آمریکا، در وضعیتی که شهید سلیمانی مهمان رسمی کشور عراق، به عنوان یک دولت دارای حاکمیت مستقل بوده، مرتکب آن شده است. دکتر عباسی تأکید کرد که ترور این دو شهید والامقام از سوی هر دو کشور ایران و عراق قابل پیگیری در مجامع حقوقی-بین المللی می باشد.

وی همچنین در خصوص همکاری های دوجانبه حقوقی و قضایی اظهار داشت خوشبختانه موافقت نامه های چهارگانه حقوقی-قضایی بین دو کشور منعقد و لازم الاجرا گردیده است و در سال های ۹۲ و ۹۳ نیز دو یادداشت تفاهم همکاری در زمینه انتقال محکومین و مسائل حقوقی و قضایی به امضا رسیده که اجرای موثر آن ها مستلزم همفکری و تعامل بیشتر می باشد.

وی در خصوص موافقت نامه انتقال محکومین بین دو کشور اظهار داشت با توجه به روابط گسترده تجاری و مذهبی دو کشور و تردد شهروندان ایرانی و عراقی در مراسم مذهبی همچون اربعین، تعداد زندانیان ایرانی در زندان های آن کشور رو به افزایش بوده و بعضاً جرم برخی اتباع ایرانی در خاک عراق حمل قرص های روانگردان است که به لحاظ عدم آگاهی اتباع ایرانی نسبت به قوانین داخلی عراق، تحت تعقیب و پیگرد قضایی در آن کشور قرار گرفته اند. در این مورد با توجه به موافقت نامه انتقال محکومین

بین دو کشور، امکان انتقال آن‌ها و برخورداری از عفو و تخفیف مجازات برای محکومین ایرانی وجود دارد. دکتر عباسی در خصوص پیگیری حقوقی و قضایی ترور شهید سپهبد سلیمانی پیشنهاد تشکیل «کمیته مشترک بین دو کشور» را مطرح نمود.

وی همچنین جهت توسعه روابط تجاری و حل اختلافات بین تجار دو کشور، تشکیل «مرکز حکمیت، داوری و میانجیگری» را پیشنهاد داد. وی اظهار امیدواری کرد این مرکز ذیل کمیته مشترک حقوقی قضایی موضوع تفاهم نامه دو جانبه ایران و عراق ایجاد شود.

دکتر عباسی همچنین به دیدار روسای قوه قضاییه دو کشور جهت همفکری و تسهیل تعاملات حقوقی و قضایی اشاره و بر آن تأکید ویژه نمود و اظهار امیدواری کرد که با تشکیل قریب الوقوع «کمیته حقوقی قضایی مشترک» تصمیمات مهمی در زمینه اجرای بهینه موافقتنامه‌ها و یادداشت تفاهم‌های حقوقی و قضایی اخذ و در دیدار روسای قوای قضاییه دو کشور برای تصمیم‌گیری مطرح شوند.

در این دیدار، جناب آقای ضاری جابر فرهود، معاون دادستان کل عراق ضمن عرض تسلیت شهادت سپهبد سلیمانی، اظهار داشت که قوه قضاییه عراق از همان ابتدای امر تحقیقات خود را در خصوص ترورهای صورت گرفته آغاز کرده است و پیشنهادات و اظهارات معاون حقوق بشر و امور بین الملل وزیر دادگستری ایران را در خصوص تشکیل کمیته مشترک، قابل طرح و پیگیری دانست.

در ادامه، آقای کامل امین هاشم، مدیر کل حقوق بشر و همکاری‌های بین المللی وزارت دادگستری عراق، ضمن اظهار خرسندی از حضور در جمهوری اسلامی ایران، بیان داشت: عمل دولت آمریکا در خصوص ترور سپهبد سلیمانی و

ابومهدی المهندس، قابل طرح و پیگیری در محاکم اروپایی است. همچنین بر اساس قوانین داخلی آمریکا، این عمل مجرمانه و قابل تعقیب محسوب می‌شود. وی همچنین در خصوص پیشنهادات معاون حقوق بشر و امور بین الملل وزیر دادگستری جمهوری اسلامی ایران، از تشکیل کمیته مشترک برای پیگیری حقوقی بین المللی ترور سپهبد سلیمانی و ابومهدی المهندس و کمیته حقوقی قضایی مشترک در چارچوب تفاهم نامه منعقد فی مابین دو کشور و نیز مرکز حکمیت، داوری و میانجیگری مشترک استقبال کرد.

م گزارش سفر هیأت
حقوقی قضائی عراق به
جمهوری اسلامی ایران
بهمن ۱۳۹۸

دیدار هیات عراقی با دکتر باقری کنی، دبیر ستاد حقوق بشر و معاون امور بین الملل قوه قضائیه

دکتر علی باقری کنی معاون امور بین الملل و حقوق بشر قوه قضائیه در دیدار با هیأت عراقی، ضمن تأکید بر اینکه وظیفه اصلی دستگاه قضا اجرای عدالت است، گفت: شرط لازم و قطعی اجرای عدالت، رهایی از سلطه بیگانگان و دستیابی به استقلال است و شهید سلیمانی که نقش برجسته ای در مقابله با تروریست های تهدید کننده امنیت و استقلال عراق داشت؛ حق پایان ناپذیری بر اجرای عدالت ورزی و عدالت گستری دارد و وظیفه ما است که در پیگیری آمران و عاملان این جنایت از هیچ تلاشی فروگذار نکنیم.

وی خاطرنشان کرد: در حالی که امریکایی ها درصددند امنیت کشورهای منطقه را به خود وابسته کرده تا بتواند از آنها باج خواهی کنند، شهید سلیمانی مبدع الگوی امنیت درون زا در منطقه بود، تا هر کشور بتواند بدون وابستگی به بیگانگان و بر اساس ظرفیت های داخلی خود امنیت ملی خود را تضمین نماید.

معاون امور بین الملل قوه قضائیه تأکید کرد: جنایت آمریکا در ترور شهید سلیمانی ثابت کرد: افول قدرت آمریکا یک ادعا نیست؛ بلکه یک واقعیت غیرقابل انکار است؛ چرا که هیچ یک از ابزارهای قدرت آمریکا نتوانست جلوی امنیت سازی منطقه ای شهید سلیمانی را بگیرد و لذا ترامپ تروریست مجبور شد مانند گانگسترها هفت تیرکشی کند.

وی بیان کرد: شهید سلیمانی نه تنها در زمان حیاتش رژیم تروریست آمریکا را تحقیر کرد، بلکه درماندگی آمریکا در مواجهه با هدف قرار گرفتن پایگاه نظامی اش ثمره ی خون به ناحق ریخته ی شهید سلیمانی است.

باقری کنی افزود: جمهوری اسلامی ایران بر اساس قوانین داخلی در حال پیگیری جنایت آمریکا در دو عرصه ی حقوقی و کیفری است و در عین حال به طور جدی از همه ی ظرفیت های حقوقی و قضایی بین المللی برای تعقیب و مجازات آمران و عاملان این جنایت استفاده خواهد کرد.

دبیر ستاد حقوق بشر جمهوری اسلامی ایران تأکید کرد: آمریکا تنها ناقض حقوق بشر نیست؛ بلکه «بشر» هیچ جایگاهی در ساختار سلطه گری آمریکا ندارد. به همین جهت، ترامپ که بارها به شکست طرح ها و

سیاست های آمریکا در منطقه تأکید کرده و اذعان نموده که دولت های آمریکا با صرف ۷ هزار میلیارد دلار در منطقه هیچ دستاوردی را کسب نکرده اند تا جایی که وی مجبور است برای سفر به عراق و افغانستان، شبانه و به طور مخفی وارد پایگاه های آمریکایی در این کشورها شود، ولی در عین حال ترامپ هیچ اشاره ای به جنایت آمریکا در عراق و افغانستان و کشتن صدها هزار نفر در جریان اشغال این کشورها نمی-کند، چرا که در مقابل سیاست های زیاده خواهانه ی آمریکا جان انسان ها هیچ ارزشی ندارد.

وی تصریح کرد: از آنجا که جنایت آمریکا نقض فاحش حقوق بنیادین بشر در منشور جهانی حقوق بشر از جمله نقض آشکار حق حیات و اصل کرامت انسانی است، جمهوری اسلامی ایران از تمام ظرفیت های حقوق بشری برای محکومیت رژیم آمریکا بهره خواهد برد.

در ادامه مدیر کل حقوق بشر و همکاری های بین المللی وزارت دادگستری عراق گفت: آن چه که ترامپ انجام داد بیانگر تروریسم دولتی و عملی خطرناک است. این اقدام خارج از چارچوب قانون، تروریسم است. وقتی یک دولت مستقیماً اقدام تروریستی انجام می دهد؛ برای کل جوامع در عرصه بین المللی خطرناک و قابل پیگیری است.

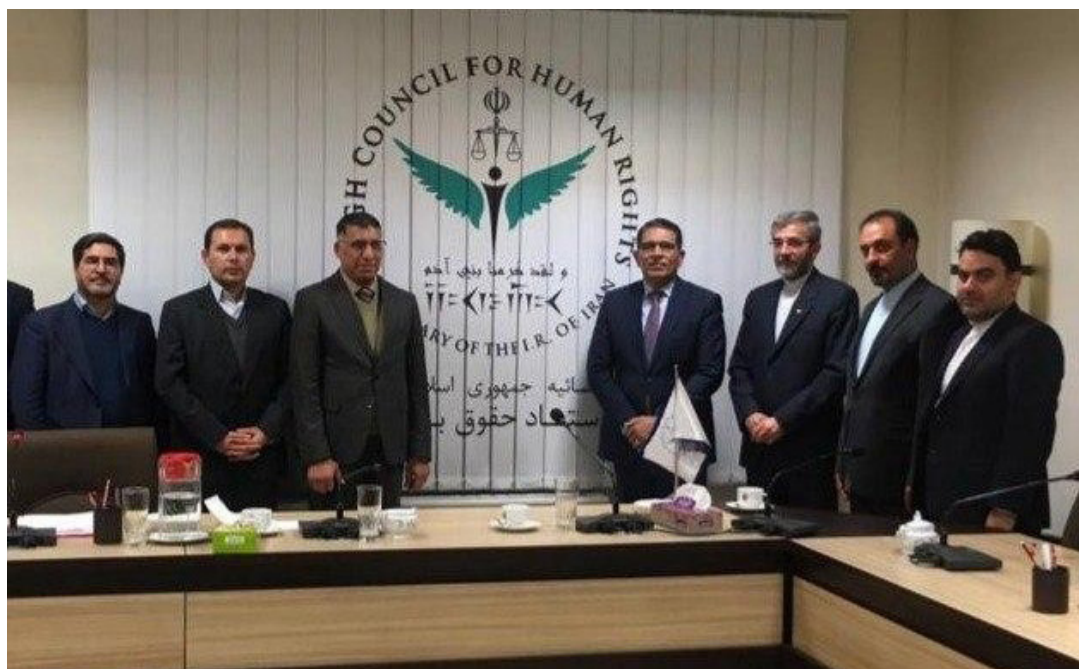
وی افزود: در نشست آتی شورای حقوق بشر لازم است همکاری های گسترده ای بین وزارت خارجه دو کشور و مسئولان قضایی ایران و عراق صورت گیرد تا ابعاد این جنایت را در نشست ژنو واکاوی و پیگیری کنیم.

مدیر کل حقوق بشر عراق در ادامه تأکید کرد: نتیجه پیروزی خون این شهیدان، تصویب اخراج نیروهای آمریکایی از عراق است که از سوی دولت، ملت و پارلمان عراق صورت گرفته و بدون بازگشت است.

وی گفت: هر چند آمریکایی ها تمایلی به خروج از عراق ندارند، اما دولت عراق تمام اقدامات دیپلماتیک را در این خصوص انجام خواهد داد.

طرف عراقی ادامه داد: آمریکایی ها با استناد به بند ۵۱ منشور سازمان ملل قصد دارند از زیر این جنایت شانه خالی کنند، اما ما با استفاده از میثاق ها و دستورالعمل های بین المللی این جنایت جنگی را پیگیری می کنیم.

باید از طریق دادگاه بین المللی کیفری و ارجاع آن به شورای امنیت سازمان ملل این پرونده را نیز پیگیری کنیم.

م گزارش سفر هیأت
حقوقی قضائی عراق به
جمهوری اسلامی ایران
بهمن ۱۳۹۸

دیدار هیأت با حجت الاسلام و المسلمین منتظری، دادستان کل کشور

در ابتدای این دیدار جناب آقای دکتر محمود عباسی؛ معاون محترم حقوق بشر و امور بین الملل وزارت دادگستری گزارشی از دیدار و جلسات انجام شده ارائه نمود و گفت: این نشستها بنا به دعوت وزارت دادگستری و با هدف بررسی ابعاد حقوقی و قضائی ترور شهید سردار سپهید حاج قاسم سلیمانی و مجاهد شهید ابو مهدی المهندس در تهران در حال برگزاری می باشد و تاکنون طرفین، دیدارهای دوجانبه ای را با اینجانب در وزارت دادگستری و همچنین معاون محترم امور بین الملل قوه قضائیه برگزار نموده اند. در دیدار برگزار شده در وزارت دادگستری طرفین در چارچوب همکاری های حقوقی و قضائی فی مابین دو کشور و همچنین اسناد حقوقی و قضائی از جمله یادداشت تفاهم همکاری در زمینه حقوقی و قضائی برای تشکیل کمیته ویژه حقوقی و قضائی مشترک بین دو کشور تأکید نموده اند، لذا از این فرصت استفاده می شود تا چنانچه دادستان محترم کل نیز نماینده تام الاختیار خود را جهت عضویت در این کمیته معرفی نمایند؛ این کمیته می تواند هرچه سریعتر فعالیت خود را آغاز نماید.

حجت الاسلام و المسلمین منتظری، دادستان کل کشور، در خصوص معرفی نماینده دادستانی، اعلام نمودند: همواره جناب آقای فوادی در حوزه همکاری های حقوقی و قضائی به نمایندگی از معاونت سیاسی و امنیتی دادستانی کل فعالیت دارند که معرفی می شوند.

در ادامه معاون دادستان کل جمهوری عراق از تشکیل پرونده ای در دادستانی کل عراق در جهت برخورد با آمرین و عاملین حادثه ترور شهید قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس و همراهانشان خبر داد و گفت: قطعا ثمره خون این شهدای عزیز باعث وحدت هرچه بیشتر بین دو ملت ایران و عراق خواهد بود. در ادامه این دیدار حجت الاسلام و المسلمین منتظری دادستان کل جمهوری اسلامی ایران با بیان اینکه اشتراکات فراوانی بین دو کشور ایران و عراق از گذشته تاکنون وجود داشته است گفت: البته ایران و عراق دارای دشمنان مشترکی همچون استکبار جهانی و صهیونیسم نیز هستند.

وی بیان کرد: جنایات آمریکا در عراق با به وجود آوردن داعش یک امر بدیهی است که نیازی به ارائه دلیل ندارد و ایران در راستای دفاع از ملت عراق و حرم اهل بیت (ع) همه گونه همکاری را با عراق داشته است. حجت الاسلام والمسلمین منتظری در این دیدار به یادداشت تفاهم نامه‌های چهارگانه بین ایران و عراق هم اشاره کرد و گفت: با توجه به این که در زمینه‌هایی همچون معاضدت در امور مدنی، کیفری، استرداد مجرمین و انتقال محکومین بین دو کشور تفاهم‌نامه وجود دارد؛ تسریع در انتقال محکومین بین دو کشور بخصوص زندانیان ایرانی در عراق را خواستار شد.

گفتنی است در پایان این دیدار دادستان کل ایران و معاون دادستان عراق در جهت تشکیل کمیته ویژه قضایی با هدف پیگیری پرونده شهادت سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس و همراهانشان اعلام آمادگی کردند تا به صورت هماهنگ در سطح منطقه و بین الملل با یکدیگر همکاری داشته باشند.

م گزارش سفر هیأت
حقوقی قضائی عراق به
جمهوری اسلامی ایران
بهمن ۱۳۹۸

مذاکره و بازدید هیأت عراقی از شعبه اول دیوان عالی کشور

در این دیدار هیأت عراقی با دو تن از قضات باتجربه شعبه یکم دیوان عالی کشور مذاکره نمودند. عمده مباحث مطرح شده در این دیدار وظایف قانونی دیوان عالی کشور و تعداد شعب موجود در دیوان عالی کشور بود.

قاضی محترم شعبه یکم دیوان عالی کشور؛ ضمن خوش آمدگویی به مقامات عراقی اظهار داشتند که پرونده های مدنی و کیفری تحت رسیدگی در دیوانعالی کشور قرار می گیرند و هر شعبه در دیوانعالی متشکل از یک رئیس و دو مستشار و البته یک نفر که نماینده دادستانی کل می باشد، است و این افراد از قضات با سابقه و مجرب قوه قضائیه می باشند و البته یکی از صلاحیتهای دیوانعالی کشور، رسیدگی به موارد اختلافی دو دادگاه می باشد که پس از رسیدگی در دیوان، به شعبه هم عرض آن دادگاهها جهت رسیدگی مجدد ارسال می شود.

معاون دادستان کل عراق: در عراق بیشتر رسیدگی ها در دو مرحله انجام می شود که در صورت اعتراض به حکم صادره در مرحله بدوی در مرحله استیناف مورد بررسی مجدد قرار گرفته و در صورت قطعیت حکم چنانچه دلیل جدیدی دایر بر نقض حکم ارائه گردد؛ مجددا در دادگاه استیناف رسیدگی می شود. در پایان با توجه به ضیق وقت مقامات عراقی، از این بازدید ابراز خرسندی نمودند و آن را بسیار مفید دانستند.

نشست بررسی ابعاد حقوقی ترور شهید سپهبد حاج قاسم سلیمانی و شهید ابومهدی المهندس

نشست بررسی ابعاد حقوقی ترور شهید سپهبد حاج قاسم سلیمانی و شهید ابومهدی المهندس با حضور قاضی ضاری جابر فرهود معاون دادستان کل عراق، کامل امین هاشم مدیرکل امور بین الملل و حقوق بشر وزارت دادگستری عراق، عبدالله قاسمی پیر بلوطی سرپرست واحدهای شهرقدس، ملارد و صفادشت، حجت الاسلام منصوری نماینده نهاد رهبری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس، علیرضا مظلوم رهنی معاون دانشجویی و فرهنگی، حسین منوری رئیس دانشکده علوم انسانی، جمعی از اساتید و دانشجویان رشته حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس در سالن اجتماعات دانشکده فنی و مهندسی برگزار شد. حسین منوری رئیس دانشکده علوم انسانی، ضمن گرامیداشت یاد و خاطره شهدای عظیم الشأن حادثه تروریستی فرودگاه بغداد، به میهمانان عراقی خیرمقدم گفت و با بیان نکاتی در مورد لزوم بررسی حقوقی این پرونده در عرصه حقوق داخلی کشورهای عراق و ایران در کنار حقوق بین الملل تأکید کرد.

وی با ابراز امیدواری برای همکاری بیشتر علمی بین اساتید و حقوقدانان عراقی و ایرانی، از همکاری و پیگیری دکتر قاسمی پیربلوطی رئیس واحد، در زمینه برگزاری این برنامه تقدیر کرد.

در ادامه، دکتر مظلوم عضو هیأت علمی گروه حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس، به سه مورد از آثار شهادت سردار بزرگ اسلام سپهبد سلیمانی اشاره نمود: یک، همدلی دو ملت بزرگ ایران و عراق در تشییع سردار؛ دو، لایحه مجلس ملی عراق در خصوص تصویب خروج آمریکایی ها از کشور عراق؛ سه، تحقیر آمریکا در حمله سپاه اسلام به پایگاه آنها.

وی افزود: در راستای دغدغه بزرگ ملت ایران و مطالبه خون شهدای عزیزمان، وظیفه خود دانستیم راهکارهای حقوقی داخلی و بین المللی در خصوص پرونده شهید سردار سلیمانی را بررسی نماییم.

قاضی ضاری جابر فرهود که مسئولیت رسیدگی به پرونده شهادت سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در عراق را برعهده دارد در سخنانی اظهار کرد: رئیس قوه قضائیه عراق اهتمام زیادی به این پرونده مبذول داشتند و به محض وقوع حادثه با دستور دادستان کل عراق گروههای تحقیق را به محل حادثه فرستاده و

م گزارش سفر هیأت
حقوقی قضائی عراق به
جمهوری اسلامی ایران

بهمن ۱۳۹۸

تمام شواهد موجود جمع آوری شده و شواهد به مراکز تخصصی فرستاده شده است. کارگروه قضائی عراق همچنان به دنبال سرخ های این حادثه تروریستی و کسانی که به نوعی در این جنایت بزرگ مشارکت داشته اند، می باشد.

وی خاطر نشان کرد: تحقیقات وزارت کشور عراق و همکاری صورت گرفته با طرف سوری، در فرودگاه دمشق و فرودگاه عراق، متمرکز بر روی عواملی انسانی بوده و تمام ارتباطات و تماسهای بین فرودگاه بغداد و دمشق در حال بررسی می باشد، تا بتوانیم به حقایق واقعی این ماجرا دست پیدا کنیم.

وی اضافه کرد: خیلی از تحقیقات را نمی شود در جلسات عمومی بیان کرد و فاش کردن این حقایق در رسانه ها ممکن است باعث فرار بعضی از متهمان و حتی باعث مشکلات و سنگ اندازی در مسیر تحقیقات بشود؛ تحقیقات در مسائل جنایی احتیاج به صبر طولانی دارد.

کامل امین هاشم مدیر کل حقوق بشر دادگستری دولت عراق نیز در این برنامه در پاسخ یکی از دانشجویان در خصوص مبارزه با تروریسم در عراق گفت: عراق بزرگترین قربانی تروریست است، مخصوصا تروریسم بین المللی مانند داعش و القاعده. به لحاظ حقوق بین الملل از طرف سازمان ملل، هنوز تعریف مشخصی از تروریسم در جوامع بین الملل وجود ندارد و از لحاظ بین المللی آمریکا ادعا دارد که به شهادت رساندن شهید سلیمانی را نمی توان به طور قطع تروریسم به حساب آورد، اما به لحاظ قانون داخلی کشور عراق، تطبیق این جنایت قطعا با مجازاتهای سنگینی روبرو است و حتی منجر به مجازات اعدام هم خواهد شد.

وی در پاسخ به سؤال دکتر مظلوم که از او می پرسد: از منظر حقوق داخلی و حقوق بین المللی عراق تا کنون چه اقداماتی انجام گرفته است؟

پاسخ داد: قتل در سرزمین عراق جرم است و طبق قانون داخلی عراق رئیس جمهور آمریکا علناً اقرار کرده که ما نقشه برای ترور این شهدا را ریختیم و این یکی از مدارک مهم است و این مسئله مربوط به حقوق بین الملل است. قوانین داخلی کشور عراق فقط در حیطه افرادی است که در داخل عراق با آمریکا

در اجرای این طرح همکاری کرده اند و تحقیقات قضایی داخل عراق در همین مسیر حرکت می کند. وی خاطر نشان کرد: در خصوص ارتباط این جنایت با حقوق بین الملل، حکومت آمریکا و رئیس جمهور آن به کرات ادعا کرده است که این عملیات نوعی دفاع از خود بوده است. ماده ۵۱ منشور سازمان ملل متحد به وضوح (حق دفاع از خود) را در دو حالت قائل است: در حالت اول، کشوری اگر احساس کند با یک خطر بزرگ مواجه است که امنیت کشور و صلح جهانی را با تهدید مواجه می کند؛ می تواند درخواست خود را به شورای امنیت بدهد. در حالت دوم، در صورتیکه یک خطر در حال وقوع وجود داشته باشد و آن کشور از نیروی نظامی استفاده کند. آنها شهید سلیمانی را یک خطر بالقوه می دانستند که قرار است یک عملیات نظامی علیه منافع آمریکا در داخل عراق و یا مراجع دیپلماتیک انجام بدهد، در حالی که این موارد در این پرونده اعلام نشده است.

وی در پاسخ به سؤال یکی از اساتید رشته حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس با اشاره به اینکه ایران، عراق و آمریکا هیچ یک عضو دادگاه بین المللی کیفری نیستند اعلام کرد: تا کنون دولت عراق در عرصه ICC هیچ اقدامی را نتوانسته انجام دهد.

کامل امین هاشم همچنین در پاسخ به یکی از دانشجویان که از وی پرسید در این صورت اقدام عملی شما در این زمینه چه بوده است؟ گفت: دولت عراق این عمل مجرمانه را به شورای امنیت گزارش کرده، هرچند با توجه به حق وتوی آمریکا امید چندانی به رسیدگی نداریم.

گزارش سفر هیأت
حقوقی قضائی عراق به
جمهوری اسلامی ایران
بهمن ۱۳۹۸

گزارش نشست تخصصی بررسی ابعاد حقوقی ترور شهید حاج قاسم سلیمانی و ابو مهدی المهندس و همراهان در مجتمع قضایی شهید بهشتی تهران

با صلوات بر محمد ص و آل محمد (ص) با احترام به استحضار می‌رساند: نشست تخصصی بررسی ابعاد حقوقی ترور شهید حاج قاسم سلیمانی و ابو مهدی المهندس و همراهان با حضور مقامات حقوقی کشور عراق جناب آقایان ۱- قاضی جابر فرهود معاون وزیر دادگستری عراق و مدیر کل اصلاحات قانونی عراق و قاضی عالی رتبه ۲- جناب آقای امین هاشم معاون وزیر دادگستری عراق و اساتید پیشکسوت حقوق بین الملل دانشگاه تهران دکتر ضیایی بیگدلی و دکتر مولایی و جناب دکتر مظلوم رییس گروه حقوقی مجمع بین الملل اساتید جهان اسلام و آقای حسین جعفری عضو گروه حقوقی مجمع و جناب دکتر دانشوران مسئول مجتمع قضایی شهید بهشتی و معاونین و قضات مجتمع قضایی بشرح زیر برگزار گردید .

جناب دکتر مظلوم ضمن خیر مقدم به حاضرین جلسه ، به تشریح هدف و ضرورت و اهمیت برگزاری نشست تخصصی حقوقی پیگیری کننده این ترور پرداختند .

سپس استاد دکتر مولایی اظهار داشتند : با توجه به عدم نهاد قانونگذاری در سطح بین الملل، عرف بین المللی را جایگزین آن تلقی می‌کنند. علیرغم اهمیت وجود سازمان های بین المللی که بیشتر هزینه ها ی آنها را آمریکا پرداخت می‌کند، ولی نهاد متولی اجرا نداریم .

برابر اصول و موازین بین المللی توسل به زور، طبق اصول بشری محکوم است مگر در مقام دفاع مشروع و با مجوز شورای امنیت . بعد از واقعه ۱۱ سپتامبر، دریافت و استنباط سنتی از این نظریه متحول شده و با قطنامه ۱۳۶۸ و ۱۳۷۳ آمریکا را در موقعیت دفاع مشروع قرار دادند!!

باید توجه داشت که دفاع مشروع میبایست متناسب باشد. حتی اگر با مجوز شورای امنیت باشد؛ دفاع مشروع تلقی نمی‌گردد. آمریکا با توسل به اصل دفاع مشروع اقدام به این ترور نموده است !!

جناب آقای قاضی جابر فرهود اظهار داشتند : بحث دفاع از خود(مشروع) مدام در حال تغییر است. مثلا امروزه با سلاح های بدون سرنشین و.. حمله می‌کنند. به نظرم رجوع به حقوق بین الملل فایده چندانی ندارد و پیگیری موضوع ترور سردار سلیمانی و ابومهدی با تشریح و بررسی سیاسیون ، تاثیر گذار خواهد بود. نظریه جدید اقدام پیشگیرانه حقوقی که آمریکا و اسرائیل به آن معتقدند و بحث دعوت رسمی دولت عراق از شهیدان حاج قاسم و نیز استناد به اصل ۵۲ منشور سازمان ملل متحد که خطر بایستی قریب الوقوع باشد و اجازه اقدام داده شود، قابل بررسی است. همچنین طبق قوانین اقدام نیروهای آمریکایی در منطقه سبز عراق، (فرودگاه جز آن مناطق بوده) هرگونه بکارگیری سلاح ممنوع است مگر با اجازه دولت عراق.

به طور کلی : نقض حاکمیت عراق شده و بدون اجازه عراق اقدام نظامی مرتکب شده و حق توسل به زور نداشته اند که نقض تمام مقررات بین المللی بوده است .

در ادامه استاد پیشکسوت حقوق بین الملل جناب دکتر ضیایی بیگدلی اظهار داشتند که : من امید دارم که بتوان با روش دیگری پیگیری نمود:

سوال اول : آیا اقدام آمریکا را می‌توان پیشگیرانه تلقی نمود ؟ ترامپ به این اصل استناد نموده که سردار سلیمانی قصد حمله به سفارت آمریکا در عراق را داشتند!! قطعاً ترامپ نمی‌تواند به اصل ۵۱ منشور ملل متحد توسل جوید؛ چرا که این به معنای تعریف جدید و تحول در ادبیات این اصل تلقی می‌گردد. البته

دفاع پیش دستانه از طرف ایران، مثلا در قضیه تجمع داعش در نزدیکی مرز ایران و حمله ایران به داعش در خاک عراق انجام شد که در اینجا مشروع بوده است؛ چرا که نمی توان منتظر بود داعش وارد خاک ایران شود و بعدا دفاع انجام شود .

اگر ادعای ترامپ مشروع بوده باشد؛ ولیکن فوریت و پیش دستانه نبوده است . چون قبل ترامپ و جان بولتون چندین بار پیگیر ترور سردار بوده اند!

سوال دوم: آیا می توان این اقدام را ترور تلقی کرد ؟ بایستی تعریفی از ترور و .. کرد که تاکنون به یک تعریف واحد در سطح بین المللی نرسیده اند . در اینجا بایستی بر خلاف قواعد ، از مصداق به قاعده برسیم که در مانحن فیه این کشتار هدفمند بوده و نقض فاحش حقوق بشر بوده و یک جرم بین المللی است که البته بی سابقه بوده است.

سوال سوم: آیا اقدام آمریکا علیه عراق بوده است؟ طبق بند اول معاهده ۱۹۷۴ منشور: تجاوز عبارت است از: کاربرد نیروهای مسلح از سوی یک کشور علیه حاکمیت، تمامی ارضی، سرزمینی یا استقلال سیاسی کشور دیگر یا کاربرد مغانر منشور، به نحوی که در تعریف آمده است که در این ماجرا، اقدام مسلحانه در خاک عراق بوده، مخصوصا پرواز پهباد که از قطر یا کویت یا عین الاسد بوده.

مخالفت با موافقتنامه امنیتی ۲۰۰۸ عراق و آمریکا که در آن قید شده که از سلاح استفاده نکنند که حق حاکمیت عراق است که پیگیری کند یعنی به نظر من حتی اگر ایران حق پیگیری نداشته باشد؛ ولی عراق حق خواهد داشت.

بحث آخر: حمله ایران به پایگاه عین الاسد آیا مشروع بوده است ؟ حقوق بین الملل اقدام مشروع را می پذیرد و در زمینه اقدام برابر بند ۷ منشور اختلاف نظر وجود دارد. برخی معتقدند: اقدام ایران تلافی جویانه یا مقابله به مثل بوده است چون راه دیگری وجود نداشته است. برخی نیز مشروع نمی دانند .

انعکاس خبری نشستهای هیات عراقی با مقامات ایرانی و محافل حقوقی دانشگاهی با موضوع پیگیری حقوقی ترور سردار سلیمانی در رسانه های ایران و دنیا

خبرگزاری ایسنا:

دیدار معاون دادستان کل عراق با دادستان کل کشور ایران

به نقل از دادستانی کل کشور صبح امروز «ضاری جابر فرهود» معاون دادستان کل و قائم مقام وزیر دادگستری جمهوری عراق با حجت الاسلام منتظری دادستان کل جمهوری اسلامی ایران دیدار و گفت‌وگو کردند.

در این دیدار معاون دادستان کل جمهوری عراق از تشکیل پرونده‌ای در دادستانی کل عراق در جهت برخورد با آمرین و عاملین حادثه ترور شهید قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس و همراهانشان خبر داد و گفت: قطعا ثمره خون این شهدای عزیز باعث وحدت هرچه بیشتر بین دو ملت ایران و عراق خواهد بود. در ادامه این دیدار حجت الاسلام منتظری دادستان کل جمهوری اسلامی ایران با بیان اینکه اشتراکات فراوانی بین دو کشور ایران و عراق از گذشته تاکنون وجود داشته است گفت: البته ایران و عراق دارای دشمنان مشترکی همچون استکبار جهانی و صهیونیسم نیز هستند.

وی بیان کرد: جنایات آمریکا در عراق با به وجود آوردن داعش یک امر بدیهی است که نیازی به ارائه دلیل ندارد و ایران در راستای دفاع از ملت عراق و حرم اهل بیت (ع) همه گونه همکاری را با عراق داشته است. منتظری در این دیدار به یادداشت تفاهم نامه‌های چهارگانه بین ایران و عراق هم اشاره کرد و گفت: با توجه به این که در زمینه‌هایی همچون معاضدت در امور مدنی، کیفری، استرداد مجرمین و انتقال محکومین بین دو کشور تفاهم‌نامه وجود دارد؛ تسریع در انتقال محکومین بین دو کشور بخصوص زندانیان ایرانی در عراق را خواستار شد.

در پایان این دیدار دادستان کل ایران و معاون دادستان عراق در جهت تشکیل کمیته ویژه قضایی با هدف پیگیری پرونده شهادت سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس و همراهانشان اعلام آمادگی کردند تا به صورت هماهنگ در سطح منطقه و بین الملل با یکدیگر همکاری داشته باشند.

خبرگزاری برنا:

نشست بررسی ابعاد حقوقی ترور شهید سپهبد حاج قاسم سلیمانی و شهید ابومهدی المهندس

به گزارش خبرگزاری برنا استان تهران؛ این نشست با حضور قاضی ضاری جابر فرهود معاون دادستان کل عراق، کامل امین هاشم مدیرکل بین الملل و امور حقوق بشر وزارت دادگستری عراق، عبدالله قاسمی پیر بلوطی سرپرست واحدهای شهرقدس، ملارد و صفادشت، حجت الاسلام منصوری نماینده نهاد رهبری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس، علیرضا مظلوم رهنی معاون دانشجویی و فرهنگی، حسین منوری رئیس دانشکده علوم انسانی، جمعی از اساتید و دانشجویان رشته حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس در سالن اجتماعات دانشکده فنی و مهندسی برگزار شد.

حسین منوری رئیس دانشکده علوم انسانی ضمن گرامیداشت یاد و خاطره شهدای عظیم الشأن حادثه تروریستی فرودگاه بغداد به میهمانان عراقی خیرمقدم گفت و با بیان نکاتی در مورد لزوم بررسی حقوقی

این پرونده در عرصه حقوق داخلی کشورهای عراق و ایران در کنار حقوق بین الملل تأکید کرد. وی با ابراز امیدواری برای همکاری بیشتر علمی بین اساتید و حقوقدانان عراقی و ایرانی، از همکاری و پیگیری دکتر قاسمی پیربلوطی رئیس واحد، در زمینه برگزاری این برنامه تقدیر کرد. در ادامه، دکتر مظلوم عضو هیأت علمی گروه حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس، به سه مورد از آثار شهادت سردار بزرگ اسلام سپهبد سلیمانی اشاره نمود: یک، همدلی دو ملت بزرگ ایران و عراق در تشییع سردار؛ دو، لایحه مجلس ملی عراق در خصوص تصویب خروج آمریکایی ها از کشور عراق؛ سه، تحقیر آمریکا در حمله سپاه اسلام به پایگاه آنها.

وی افزود: در راستای دغدغه بزرگ ملت ایران و مطالبه خون شهدای عزیزمان، وظیفه خود دانستیم راهکارهای حقوقی داخلی و بین المللی در خصوص پرونده شهید سردار سلیمانی را بررسی نماییم. قاضی ضاری جابر فرهود که مسئولیت رسیدگی به پرونده شهادت سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس در عراق را برعهده دارد؛ در سخنانی اظهار کرد: رئیس قوه قضائیه عراق اهتمام زیادی به این پرونده مبذول داشتند و به محض وقوع حادثه با دستور دادستان کل عراق گروههای تحقیق را به محل حادثه فرستاده و تمام شواهد موجود جمع آوری شده و شواهد به مراکز تخصصی فرستاده شده است. کارگروه قضائی عراق همچنان به دنبال سرخ های این حادثه تروریستی و کسانی که به نوعی در این جنایت بزرگ مشارکت داشته اند، می باشد.

وی خاطر نشان کرد: تحقیقات وزارت کشور عراق و همکاری صورت گرفته با طرف سوری، در فرودگاه دمشق و فرودگاه عراق متمرکز بر روی عواملی انسانی بوده و تمام ارتباطات و تماسها بین فرودگاه بغداد و دمشق در حال بررسی می باشد، تا بتوانیم به حقایق واقعی این ماجرا دست پیدا کنیم. وی اضافه کرد: خیلی از تحقیقات را نمی شود در جلسات عمومی بیان کرد و فاش کردن این حقایق در رسانه ها ممکن است باعث فرار بعضی از متهمان و حتی باعث مشکلات و سنگ اندازی در مسیر تحقیقات بشود؛ تحقیقات در مسائل جنایی احتیاج به صبر طولانی دارد.

همکارش سفر هیأت
حقوقی قضائی عراق به
جمهوری اسلامی ایران
بهمن ۱۳۹۸

کامل امین هاشم مدیر کل حقوق بشر دادگستری دولت عراق نیز در این برنامه در پاسخ یکی از دانشجویان در خصوص مبارزه با تروریسم در عراق گفت: عراق بزرگترین قربانی تروریست است، مخصوصاً تروریسم بین المللی مانند داعش و القاعده. به لحاظ حقوق بین الملل از طرف سازمان بین الملل، هنوز تعریف مشخصی از تروریسم در جوامع بین الملل وجود ندارد و از لحاظ بین المللی آمریکا ادعا دارد که به شهادت رساندن شهید سلیمانی را نمی توان به طور قطع تروریسم به حساب آورد اما به لحاظ قانون داخلی کشور عراق، تطبیق این جنایت قطعاً با مجازاتهای سنگینی روبرو است و حتی منجر به مجازات اعدام هم خواهد شد.

وی در پاسخ به سؤال دکتر مظلوم که از او می پرسد: از منظر حقوق داخلی و حقوق بین المللی عراق تا کنون چه اقداماتی انجام گرفته است؟

پاسخ داد: قتل در سرزمین عراق جرم است و طبق قانون داخلی عراق رئیس جمهور آمریکا علناً اقرار کرده که ما نقشه برای ترور این شهید را ریختیم و این یکی از مدارک مهم است و این مسئله مربوط به حقوق بین الملل است. قوانین داخلی کشور عراق فقط در حیطه افرادی است که در داخل عراق با آمریکا در اجرای این طرح همکاری کرده اند و تحقیقات قضایی داخل عراق در همین مسیر حرکت می کند. وی خاطر نشان کرد: در خصوص ارتباط این جنایت با حقوق بین الملل، حکومت آمریکا و رئیس جمهورش

به کرات ادعا کرده است که این عملیات نوعی دفاع از خود بوده است. ماده ۵۱ منشور سازمان ملل متحد به وضوح حق دفاع از خود را در دو حالت قائل است: در حالت اول، کشوری اگر احساس کند با یک خطر بزرگ مواجه است که امنیت کشور و صلح جهانی را با تهدید مواجه میکند، می تواند درخواست خود را به شورای امنیت بدهد. در حالت دوم، در صورتیکه یک خطر در حال وقوع وجود داشته باشد و آن کشور از نیروی نظامی استفاده کند. آنها شهید سلیمانی را یک خطر بالقوه می دانستند که قرار است یک عملیات نظامی علیه منافع آمریکا در داخل عراق و یا مراجع دیپلماتیک انجام بدهد؛ در حالی که این موارد در این پرونده اعلام نشده است.

وی در پاسخ به سؤال یکی از اساتید رشته حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس با اشاره به اینکه ایران، عراق و آمریکا هیچ یک عضو دادگاه بین المللی کیفری نیستند، اعلام کرد: تا کنون دولت عراق در

عرصه ICC هیچ اقدامی را نتوانسته انجام دهد. کامل امین هاشم همچنین در پاسخ به یکی از دانشجویان که از وی پرسید: در این صورت اقدام عملی شما در این زمینه چه بوده است؟ گفت: دولت عراق این عمل مجرمانه را به شورای امنیت گزارش کرده، هرچند با توجه به حق وتوی آمریکا امید چندانی به رسیدگی نداریم.

المنایوز:

مناورة ایران جدیدة لتوريط العراق وحفظ ماء وجه خامنئي

بعد يوم واحد من لقاء وزيري خارجية العراق وإيران في ميونيخ، و «استعراضهما سبل التعاون في مجال التحقيق» حول قضية مقتل الجنرال الإيراني قاسم سليماني والقيادي في الحشد الشعبي العراقي أبو مهدي المهندس، غادر نائب المدعي العام العراقي، ضاري جابر فرهود، إلى إيران للقاء مسؤولين قضائيين فيها، بحسب وكالة إرنا الإخبارية الإيرانية.

وبعد أن وجد النظام الإيراني نفسه عاجزاً عن الرد على مقتل سليماني، اتجه إلى مناورة جديدة تحفظ ماء وجه خامنئي، حيث تعمل طهران على تشكيل لجنة قانونية مشتركة مع بغداد لبحث سبل «مقاضاة الولايات المتحدة» على مقتل سليماني.

وتحاول طهران إقناع بغداد أن مقتل سليماني يأتي ضمن «التكاليف الباهظة التي تحملتها إيران جراء وقوفها مع الشعب العراقي»، بحسب مساعد وزير العدل الإيراني محمود عباسي الذي التقى نائب المدعي العام العراقي.

ويقول خبير القانون الدولي العراقي سامي محمد، لـ «موقع الحرة» إن «اللجوء للقانون أمر جيد دائماً، وهو أفضل من اللجوء إلى القوة».

لكن محمد يستدرك أن إيران ستكون الخاسرة إذا ما لجأت للقانون الدولي لأن «الولايات المتحدة تقول إنها تمتلك أدلة على تورط سليماني الذي كان يزور العراق، وفصائل الحشد باستهداف منشآت ومصالح أميركية في العراق، على الرغم من الاتفاقيات مع الحكومة العراقية».

وكانت لإدارة الأميركية قد دعت العراق في أكثر من مناسبة إلى القيام بمهامه التي ينص عليها القانون الدولي والمتعلقة بحماية المنشآت الدبلوماسية والمصالح الأميركية في البلاد، خاصة أن وجود القوات الأميركية تم بطلب من الحكومة العراقية.

وتعتبر بغداد وطهران سليماني «الضيف الرسمي» للعراق، حيث كان يجري زيارات دورية لبحث سبل مواجهة الاحتجاجات الشعبية العارمة التي اجتاحت شوارع المدن العراقية للمطالبة برحيل الطبقة السياسية وإنهاء النفوذ الإيراني.

وبالنسبة للعراق، فإن اللجوء إلى القانون الدولي في مقتل سليماني قد يعرضه لمسؤوليات، حيث يقول محمد: أن العراق «سيجد نفسه مطالباً بدفع تعويضات للولايات المتحدة عن استهداف ضيفها سليماني وقواتها الأمنية الممثلة بالحشد، للمصالح الأميركية الموجودة في العراق بصورة رسمية وشرعية».

ونشر البيت الأبيض الجمعة الرسالة التي قدمها إلى الكونغرس الأميركي لشرح الأسباب التي دفعت إدارة الرئيس دونالد ترامب لقتل قائد فيلق القدس في الحرس الثوري الإيراني قاسم سليماني.

وجاء في الرسالة أن ترامب أمر بالضربة التي قتلت سليماني الشهر الماضي رداً على هجمات وقعت في الماضي استهدفت المصالح الأميركية وعرضت أرواح المواطنين للخطر.

ولكن هذا لا يبدو أنه يهم إيران، التي تعتبر إن الضربة «عمل خطير ارتكبه الإدارة الأميركية في وضع كان فيه سليماني ضيفاً رسمياً على العراق كدولة مستقلة ذات سيادة»، بحسب ما نقلته وكالة إرنا عن عباسي.

م گزارش سفر هیأت
حقوقی قضائی عراقیه
جمهوری اسلامی ایران

بهمن ۱۳۹۸

ويقول الصحفي العراقي سلام كويش «لا أعتقد إن سليمان كان يزور العراق بصفة رسمية أو اعتيادية، ولا أنصوره يدخل من بوابة المطار الرسمية مثل غيره من المسؤولين ويستخدم جواز سفره أو يقام له استقبال رسمي».

ويضيف كويش لـ «موقع الحرة» أن سليمان كان يلعب دورا سلبيا في العراق في حياته، ويبدو إن إيران مستمرة باستخدامه بنفس الاتجاه حتى بعد مقتله».

ويقول الصحفي العراقي أحمد السهيل في حديث مع «موقع الحرة» إن «إيران باتت تعمل بشكل صريح في العراق كمنطقة نفوذ معلن، ليس الآن بل منذ تشكيل حكومة عبد المهدي (المستقيلة)، وعودة العقوبات الأميركية، وتريد ارسال رسالة إلى أميركا بأنها أحكمت سطوتها على السياسة العراقية بشكل عام».

ويضيف السهيل «هي تستغل كل الملفات الممكنة، سواء ملف مقتل سليمان أو أي ملف آخر»، مبينا قوله: «كانت خارطة نفوذ إيران تتعلق ببعض القوى الشيعية، وباستطاعتها جمع أغلبية داخل الشيعة فقط، لكنها بعد نجحت في توسيع هذا النفوذ حتى بات يشمل قوى سنية عديدة وبعض القوى الكردية».

ونقلت وكالة إرنا عن المدير العام لحقوق الإنسان والتعاون الدولي بوزارة العدل العراقية كامل أمين هاشم، قوله بأنه «يمكن متابعة إجراءات الإدارة الأميركية بشأن اغتيال اللواء سليمان وأبو مهدي المهندس في المحاكم الأوروبية ومجلس الأمن، كما أن هذا العمل إجرامي ويمكن مقاضاته بموجب القانون المحلي الأميركي».

لكن السهيل يعتقد إن «كل تلك القضايا التي تركز على طهران لا تخرج عن إطار دفع الولايات المتحدة للعودة للمفاوضات».

ويؤكد لا «أعتقد أنها ذاهبة باتجاه تصعيد أو صدام مباشر، بل إنها تريد استخدام كل ما يمكن في سياق إعادة اميركا للمفاوضات، والتي تبدو متعنتة وتتصرف من مركز قوة ولم تعد تصغي للتهديدات الإيرانية». وقاتل سليمان في الثالث من يناير الماضي بضربة لطائرة أميركية بدون طيار استهدفت موكبه قرب مطار بغداد الذي وصله قادما من سوريا.

وقتل مع سليمان، نائب رئيس هيئة الحشد الشعبي العراقي أبو مهدي المهندس ومجموعة من مسؤولي التشريرات وضباط في الحرس الثوري الإيراني.

وتسببت الضربة برفع مستوى التوتر في المنطقة خشية الرد الإيراني على مقتل أهم ضباطها والمسؤول عن إدارة ميليشياتها في العراق وسوريا واليمن ولبنان.

وردت إيران على مقتل سليمان عبر إطلاق صواريخ باليستية استهدفت قاعدة عين الأسد العراقية التي تضم جنودا أميركيين، وتسببت تلك الضربات في إصابة عشرات الجنود الأميركيين بأثار ارتجاجات في المخ، لكن لم تسفر عن مقتل أحد.

آرتى عريك:

مجله اينترتى هارپى: أفادت وكالة «إرنا» الإيرانية بأن مسؤولين في الجمهورية الإسلامية والعراق، اتفقوا على إنشاء لجنة مشتركة لملاحقة المتورطين في اغتيال الجنرال الإيراني قاسم سليمانى.

وجاء هذا الاتفاق، حسب الوكالة، أثناء اجتماع عقد اليوم الأحد بين مساعد وزير العدل الإيراني للشؤون الدولية وحقوق الإنسان، محمود عباسي، من جانب ونائب المدعي العام العراقي، ضاري جابر فرهود، ومدير دائرة شؤون حقوق الإنسان والتعاون الدولي في وزارة العدل العراقية، كامل أمين هاشم، من جانب آخر. ووصف عباسي، أثناء الاجتماع، اغتيال سليمانى الذي قتل أوائل يناير بغارة أمريكية قرب مطار بغداد

مع عدد من مسؤولين إيرانيين وعراقيين، بمن فيهم نائب رئيس «الحشد الشعبي» العراقي، أبو مهدي المهندس، بأنه كان «جريمة» و«عملاً خطيراً»، لافتاً إلى أن قائد «فيلق القدس» التابع للحرس الثوري الإيراني وصل العراق كدولة ذات سيادة بصفة ضيف رسمي.

وأكد عباسي أن اغتيال سليمان والمهندس «ستتم متابعته قضائياً من قبل إيران والعراق في المحافل الدولية»، وتقدم باقتراح تشكيل لجنة مشتركة بين الدولتين لـ «المتابعة القانونية والقضائية» في القضية. من جانبه، صرح نائب مساعد المدعي العام العراقي بأن الجهاز القضائي العراقي «تابع ومنذ الوهلة الأولى» موضوع التحقيق في اغتيال سليمان ورفاقه، مؤكداً أن اقتراح مساعد وزير العدل العراقي بشأن تشكيل اللجنة المشتركة «قابل للنقاش والمتابعة».

من جانبه، أشار المدير العام لحقوق الإنسان في وزارة العدل العراقية إلى إمكانية «متابعة إجراءات الإدارة الأمريكية» بشأن اغتيال سليمان والمهندس في المحاكم الأوروبية ومجلس الأمن الدولي، مضيفاً، حسب «إرنا»، أن «هذا العمل إجرامي ويمكن مقاضاته بموجب القانون المحلي الأمريكي».

اقرأ المزيد

مشروعون أمريكيون: مبررات ترامب لاغتيال سليمان كاذبة

مشروعون أمريكيون: مبررات ترامب لاغتيال سليمان كاذبة

في غضون ذلك، أعلن رئيس السلطة القضائية في إيران، آية الله إبراهيم رئيسي، عن تشكيل ملف في مكتب المدعي العام بطهران لمتابعة قضية اغتيال سليمان، لافتاً إلى تكليف القضاة بمتابعة هذه القضية بالتعاون مع معاونة الشؤون الدولية في السلطة القضائية ووزارة الخارجية.

وتابع رئيسي، حسب «إرنا»: «هذا الملف سيتم البت فيه بالتعاون مع كبار مسؤولي الجهاز القضائي في العراق، وسنتابع هذا الأمر بشكل جاد، وننتقم من قتلة الشهيد سليمان».

صوت العراق: إيران والعراق يتخذان إجراء جديداً ضد أمريكا بشأن اغتيال سليمان والمهندس وقعت إيران والعراق، اليوم الأحد، اتفاقية بشأن المتابعة القانونية والقضائية لقضية اغتيال قائد فيلق القدس قاسم سليمان، ونائب رئيس الحشد الشعبي أبو المهدي المهندس، ورفاههما، عن طريق قصف

مزارش سفر هيأت
حقوق قضائي عراقيه
جمهوري اسلامي ايران

بهمن ١٣٩٨

جوي أمريكي في مطار بغداد الدولي.

وحسب وكالة الجمهورية الإسلامية الإيرانية "إرنا"، "اتفقت اللجنة القانونية والقضائية العراقية، مع نائب وزير العدل للشؤون الدولية وحقوق الإنسان في إيران، على المتابعة القانونية والقضائية لقضية اغتيال سليمان والمهندس، من خلال اقتراح تشكيل لجنة مشتركة بين البلدين".

وأشار مساعد وزير العدل الإيراني للشؤون الدولية وحقوق الإنسان محمود عباسي، إلى "العلاقات العريقة والتعاون الثنائي على مدار الأعوام الماضية بين شعبي إيران والعراق على أساس المكونات الثقافية والحضارية والدينية المشتركة والتي تمتد إلى العلاقات القانونية والقضائية".

وتابع "إيران حكومة وشعباً وقفت دوماً إلى جانب الشعب والحكومة العراقية، بما في ذلك مكافحة الإرهاب والجماعات الإرهابية مثل داعش، وتحملت تكاليف باهضة جراء دعمها، بما في ذلك استشهاد الفريق قاسم سليمان وأبو مهدي المهندس نائب الحشد الشعبي في العراق"، مشيراً إلى أن "هذه الجريمة هي عمل خطير ارتكبه الإدارة الأمريكية في وضع كان فيه الشهيد سليمان ضيف رسمي على العراق كدولة مستقلة ذات سيادة".

وأكد مساعد وزير العدل الإيراني على أن "اغتيال الشهيدين البارزين سيتم متابعته قضائياً من قبل إيران والعراق في المحافل الدولية"، مقترحاً "إنشاء مركز للتحكيم والوساطة لتطوير العلاقات التجارية وحل النزاعات بين تجار البلدين".

كما قال نائب مساعد المدعي العام العراقي ضاهي جابر فرهود، إن "الجهاز القضائي العراقي، تابع ومنذ الوهلة الأولى موضوع التحقيق بخصوص اغتيال سليمان ورفاقه، وأن اقتراح مساعد وزير العدل الإيراني بتشكيل لجنة مشتركة، قابل للنقاش والمتابعة".

فيما أعرب المدير العام لحقوق الإنسان والتعاون الدولي بوزارة العدل العراقية كامل أمين هاشم، عن ارتياحه لزيارة إيران قائلاً: "يمكن متابعة إجراءات الإدارة الأمريكية بشأن اغتيال اللواء سليمان وأبو مهدي المهندس في المحاكم الأوروبية ومجلس الأمن، كما أن هذا العمل إجرامي ويمكن مقاضاته بموجب القانون المحلي الأمريكي".

وفي سياق متصل، أعلن رئيس السلطة القضائية الإيرانية إبراهيم رئيسي، إقامة دعوى قضائية وتشكيل ملف خاص باغتيال قاسم سليمان، في مكتب المدعي العام بالعاصمة طهران.

وقال رئيسي، في تصريحات للصحفيين عقب وصوله إلى محافظة كرمان جنوب شرق إيران مسقط رأس سليمان، إنه "تم إقامة دعوى قضائية وتشكيل ملف خاص للتحقيق باغتيال قاسم سليمان في مكتب المدعي العام بطهران، وإن السلطات القضائية الإيرانية على اتصال دائم مع السلطات العراقية لمتابعة عملية الاغتيال".

وأوضح أن "السلطات العراقية وعدت بمتابعة القضية، وتم تكليف القضاة بالعمل مع مسؤول القضاء الدولي في وزارة العدل ووزارة الخارجية الإيرانية"، مجدداً تأكيد بلاده "الثأر لدماء سليمان ورفاقه، ولن يكون لدينا أي شك في هذا".

وتصاعد التوتر بين واشنطن وطهران، عقب إعلان وزارة الدفاع الأمريكية (البنتاغون)، فجر الجمعة ٣ كانون الثاني الماضي، تنفيذ ضربة جوية بالقرب من مطار بغداد الدولي، أسفرت عن مقتل سليمان، وأبو مهدي المهندس، نائب رئيس هيئة الحشد الشعبي العراقي، وآخرين، وفي ٨ كانون الثاني، شنت إيران هجوماً صاروخياً على قاعدتين عسكريتين في العراق، إحداهما قاعدة عين الأسد، التي تضم نحو ١٥٠٠ جندي أمريكي.

پژوهشکده بین‌المللی عصر
ASR INTERNATIONAL INSTITUTE

تهران، میدان حضرت ولیعصر (عج)، خیابان حضرت ولیعصر (عج)، روبروی
سینما استقلال، کوچه شهید شهامتی، پلاک ۲۷ تلفن: ۸۶۰۳۵۰۱۱

Website: www.iaomup.com E-mail: info@iaomup.com Tel: (+98) 21 860 35 011